

A NAPSUGÁR KATOLIKUS ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Hatályos: 2025. szeptember 1-től

Tartalomjegyzék

1. A katolikus óvoda adatai, jogi státusza	3
2. Jogszabályi háttér	4
3. Bevezetés	5
4. Helyzetkép	6
5. A katolikus óvoda küldetése	7
6. A katolikus gyermek- és óvodakép	9
6.1. A katolikus gyermekkép	9
6.2. A katolikus óvodakép.....	9
7. A katolikus óvodai nevelés.....	11
7.1. A katolikus óvodai nevelés célja.....	11
7.2. A katolikus óvodai nevelés alapelvei.....	11
8. A katolikus óvodai nevelés általános feladatai.....	13
8.1. Hitre nevelés.....	13
8.2. Az egészséges életmód alakítása.....	14
8.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	18
8.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	21
9. A katolikus óvodai élet megszervezésének elvei	25
9.1. Személyi feltételek	25
9.2. Tárgyi feltételek	26
9.3. Az óvodai élet megszervezése	27
9.4. Az óvoda hagyományai, ünnepei, megemlékezései.....	31
10. A katolikus óvoda kapcsolatrendszere	32
10.1. Szülőkkel történő kapcsolattartás.....	32
10.2. Külső partnerekkel történő kapcsolattartás	32
11. A katolikus óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai.....	36
11.1. Hitre nevelés.....	36
11.2. Játék.....	38
11.3. Verselés, mesélés	40
11.4. Ének, zene, népi játék, tánc	42
11.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	44
11.6. Mindennapos mozgás.....	47
11.7. Külső világ tevékeny megismerése	49
11.8. Munka jellegű tevékenységek	52
11.9. Tevékenységekben megvalósuló tanulás	54
12. A gyermek fejlődésének nyomon követése.....	58
13. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére.....	59
14. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek	61
14.1. Gyermekvédelem az óvodában	61
14.2. Feladatok a gyermekvédelem területén.....	63
15. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése, fejlődését segítő feladatok	66
15.1. Sajátos nevelési igényű gyermek	66
15.1.1. A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek fejlesztésének elvei, feladatai.....	67
15.1.2. A beszéd fogyatékos (nyelvfejlődési és beszédzavar) gyermek fejlesztésének elvei, feladatai.....	67
15.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek	68
15.3. Kiemelten tehetséges gyermek.....	69
15.4. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek	70

16. A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, szociális hátrányok enyhítését segítő feladatok, tevékenységek	72
17. A katolikus óvoda nevelési munkájának ellenőrzése, értékelése	74
18. Befejező gondolat.....	76
19. Érvényességi rendelkezések.....	77
20. Legitimációs záradék.....	78

1. A katolikus óvoda adatai, jogi státusza

Az intézmény neve:	Napsugár Katolikus Óvoda
Az intézmény OM azonosítója:	203488
Az intézmény székhelye:	2660 Balassagyarmat, Ady Endre utca 1/A.
Az intézmény elérhetősége:	napsugarovodabgy@gmail.com
Az intézmény típusa:	köznevelési intézmény – óvoda (Nkt. 7.§ (1) a) pont)
Az intézmény alapító neve:	Egyházmegyei Katolikus Iskolák Főhatósága
Az intézmény alapító székhelye:	2600 Vác, Migazzi Kristóf tér 1.
Az intézmény fenntartó neve:	Szent Mihály Intézményfenntartó
Az intézmény fenntartó székhelye:	2600 Vác, Migazzi Kristóf tér 5.
Az intézmény lelki vezetője:	Váci Egyházmegye Püspöke által megbízott óvodalelkész
Az intézmény alapfeladata:	óvodai nevelés, többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése
Az intézmény főtevékenysége:	TEÁOR 8510 – Iskoláskor előtti nevelés
Az intézmény munkarendje:	nappali munkarend
Az óvodai csoportok száma:	2
Az intézménybe felvehető maximális gyermeklétszám feladatellátási helyenként:	52 fő
Az intézmény jogállása:	önállóan gazdálkodó egyházi jogi személy
Az intézmény gazdálkodási formája:	559 – Egyéb egyházi szervezet
A gyermekétkeztetés ellátás módja:	külső szolgáltatóval kötött szerződés alapján biztosított
Az intézmény képviselőjére jogosult:	Az intézmény képviselőjére az intézmény igazgatója jogosult, akit a fenntartó közvetlenül, vagy nyilvános pályázat útján bíz meg a vezetői feladatok ellátásával a mindenkori hatályos jogszabályok alapján. Az igazgató a munkáltatói jogokat az intézmény összes alkalmazottja felett gyakorolja.

2. Jogszabályi háttér

Törvények:

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.);
2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról;
2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről;
2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről;
2011. évi CCVI. törvény a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról;
2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról;
1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról;
1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról.

Rendeletek:

363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról;
401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról;
419/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről
15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről;
20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról;
Továbbá a fenntartói és a helyi (önkormányzati) rendeletek.

A katolikus óvodai pedagógiai programot meghatározó egyházi dokumentumok:

- a Szentírás: annak tanítása, belőle Jézus tanítói és nevelői magatartása, az apostoli küldetés;
- az Egyházi Törvénykönyv rendelkezései;
- a zsinati dokumentumok és a pápai megnyilatkozások;
- a katolikus egyházi dokumentumok nevelésre vonatkozó részei;
- az egyházközösségi plébániai koncepció.

3. Bevezetés

Az ember egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre. A gyermek Isten ránk bízott ajándéka és szüleinek legnagyobb kincse. A bennük rejlő értékeket a katolikus óvoda evangelizáló munkája segíti kibontakoztatni. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, nevelésükben intézményünk kiegészítő, illetve hátránycsökkentő szerepet tölt be.

A gyermek fejlődő személyiség. Fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások (beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is) együttesen határozzák meg. Sajátos, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi és lelki szükségleteik vannak.

Az óvoda olyan nevelőintézmény, ahol a gyermeket a szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg. Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására kell irányulnia oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesüljön a színvonalas nevelésben. Szeretnénk olyan boldog óvodai életet megteremteni, melyben a vallásos értékrend mellett korosztályuknak megfelelően fedezik fel és ismerik meg az őket körülvevő világot.

Katolikus óvodánkban a játék, a munka, a játékos tevékenységbe ágyazott tanulás, a közösségformálás sajátos világszemlélettel történik. A tanulási folyamatot vallásos légkörünk hatja át. Sok gyermek a katolikus óvodában szerzi első vallásos ismereteit. Életkori sajátosságaikból fakadóan fontos, hogy az őket körülvevő felnőttek élete példájából tapasztalják meg Isten szeretetét. Célunk az általános óvodai nevelési célokon túl a gyermekek bevezetése a keresztény hit világába.

Óvodánkban 3 – 7 éves gyermekek keresztény nevelésére nyílik lehetőség. Intézményünkbe a hívő családok gyermekeit várjuk, de szívesen fogadjuk azokat a gyermekeket is, akiknek szülei igénylik a keresztény nevelést, és vállalják, hogy otthon a családban is támogatják az óvodánkban folyó nevelőmunkát. Azok a gyermekek, akik hívő családból érkeznek, már részesültek valamilyen vallásos nevelésben, ugyanakkor vannak olyan gyermekek is, akik itt az óvodában szerzik első vallásos ismereteiket vagy velünk mennek először templomba. Számukra igyekszünk még élvezetesebbé, élményekkel gazdagabbá tenni az óvodánkban töltött napokat. Nevelőtestületünk szakmailag jól felkészült. Pedagógiai megújulásra, innovációra és hitben erősödéstre törekvő. Jellemző az önképzés, a továbbképzés, pedagógiai dokumentumok ismerete. Istentől kapott talentumainkkal és szerzett ismereteinkkel megajándékozunk az óvoda közösségét.

Igyekszünk a ránk bízott gyermekek minden napjait úgy alakítani, hogy a lehető legjobban érezzék magukat óvodánkban és méltán mondhassák, hogy ez az óvoda a második otthonuk.

A pedagógiai program figyelembe veszi a törvényi és egyéb fenntartói előírásokat, a település lelkipásztori koncepcióját, óvodánk helyi adottságait, a szülők véleményét és igényeit.

A Kormány a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 94. § (4) bekezdés a) pontjában kapott felhatalmazás alapján az Alaptörvény 15. Cikk 19 bekezdésében foglalt feladatkörében eljárva a 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendeletében kiadta az Óvodai nevelés országos alapprogramját, valamint a 2023. évi LII. törvényével, illetve annak 401/2023. Korm. rendeletével életbe léptette a pedagógusok új előmeneteli rendszerét, valamint átalakította a tanfelügyeleti, önértékelési rendszert. A jogszabályoknak való megfelelés indokoltá tette a Napsugár Katolikus Óvoda Pedagógiai programjának felülvizsgálatát és az Intézményi elvárásrendszernek megfelelő módosítását.

Jelen pedagógiai program az Óvodai nevelés országos alapprogramjának elvei alapján a Napsugár Katolikus Óvoda nevelőtestületének aktív együtt munkálkodása eredményeként születhetett meg.

4. Helyzetkép

Évekkel ezelőtt felvetődött már az a gondolat a város pedagógus közösségében, hogy egy keresztény szellemiségű óvoda létesüljön Balassagyarmaton. Az sajnos akkor nem járt sikerrel, de 2019. évben a házas közösség összejövetelein többször is szóba került, hogy a plébánián működő Baba-mama klub résztvevői szívesen hordanák gyermekeiket egyházi szellemiségű intézménybe. Mindezek után a Balassagyarmati Szentháromság Főplébánia 2019. év adventjében elhatározta, hogy katolikus óvoda megszervezésébe kezd.

Több alkalommal is meghirdetésre került az egyházközségben belül az óvoda alapításának szándéka, és arra ösztönöztük a kisgyermekes családokat, hogy szándéknyilatkozatukkal köteleződjenek el újonnan alakuló intézményünk irányába. Sajnos 2020. márciusában kialakult pandémia miatt nem sikerült személyes kapcsolatba kerülni a jelentkezőkkel, így az óvoda létrehozását is el kellett halasztanunk. Elhatározásunkat 2020. év végén az Egyházmegyei Katolikus Iskolák Főhatósága is pozitívan fogadta. Törekvésük – ahol már van egyházi iskola, ott legyen katolikus óvoda is – és az egyházközségünk álma ezzel találkozott, így közösen indultunk tovább a balassagyarmati katolikus óvoda sikeres beindulásának útján.

Terveink szerint Balassagyarmatról, illetve a város vonzáskörzetéből fogad óvodánk gyermekeket. Balassagyarmat a környék nagyvárosa, ahová a munkahelyek bővülése miatt folyamatosan egyre többen költöznek be. Óvodánkba jelentkező családok társadalmi helyzete, anyagi körülményei és családformája igen eltérő. Ezért fontos feladatunknak tekintjük a családok minél körültekintőbb megismerését. A felvétel elbírálásánál előnyben szeretnénk részesíteni a vallásukat gyakorló és a katolikus szellemiséget elfogadó családok gyermekeit.

Balassagyarmat polgárainak többsége sajnos nem elkötelezett, vallását gyakorló, hívő ember. Ráadásul ezen kis létszám is több vallási felekezet között oszlik el. Az akkor beérkezett óvodai felvétel iránti kérelmek számát, a város óvodáinak befogadóképességét és a demográfiai mutatókat figyelembe véve 2021. évben egy csoporttal indult el az intézmény. Az állami családtámogatásoknak köszönhető gyermeklétszám növekedés, valamint a várható pozitív megítélés reményében a jövőben tovább szeretnénk bővíteni az óvodai férőhelyeink számát. Így 2022-ben már két óvodai gyermekcsoporttal indultunk neki a nevelési évnek. Sajnos a város vezetése nem a mi elképzeléseinknek megfelelően támogatta kezdeményezésünket, így nem sikerült olyan önkormányzati ingatlant bérbe venni, mely kezdetben otthont adott volna óvodánknak. Így most olyan egyházi ingatlanon belüli elhelyezést biztosít a fenntartó, mely átmenetileg ad helyet indulásunkhoz, de mégis megfelel a jogszabályi előírásoknak.

Az óvodaalapításban elsődleges és kiemelt partnerünk a Balassagyarmati Szentháromság Főplébánia plébánosa. A pedagógiai program keresztény értékrendjének és szemléletének kialakítása elsősorban Turai János plébános atya útmutatása szerint történik. Felhívásában elsősorban azoknak a családoknak az érdeklődését, jelentkezését várjuk, akik óvodáskorú gyermekeket nevelnek, és amely családok mindennapjaiban fontos a hitélet, gyermekük evangélium szerinti nevelése életük része, és olyan intézményt szeretnének választani, ahol a vallásos nevelés és a családi légkör formálja és élte a közösséget.

5. A katolikus óvoda küldetése

Az Egyház legfőbb küldetése, hogy hirdesse az Isten igéjét. A katolikus óvoda feladata a hitre nevelés, a keresztény tanítás továbbadása. Így válik az Egyház üdvözítő küldetésének részévé. Nevelésünk célja a harmonikus személyiség kialakításán túl egy olyan irányt mutatni a gyermek számára, amihez élete minden szakaszában visszatérhet és meríthet belőle. A katolikus óvoda missziós feladatot tölt be a nevelés és a tanulás megalapozása során.

Óvodánk alapvető küldetése a krisztusi tanítás fényében az egészséges személyiség és a hit alapjainak megteremtése. Intézményünk ezért nyitott mindazon családok számára, akik elfogadják katolikus szellemiségét. Más felekezetből érkező családoknál tiszteletben tartjuk saját vallási szokásaikat.

A szülők elsődleges joga és kötelessége gyermekeik keresztény nevelése, mely a családon belül kell, hogy elkezdődjön. A családi nevelés elsődleges közege semmiképp sem pótolható.

Az óvodánkban mód van a szülőkkel való rendszeres kapcsolattartásra, hiszen az óvoda csak a családdal együtt tudja ezt a nevelő szerepét betölteni. Igyekszünk a szülőkkel jó partnerkapcsolatot kialakítani. Ennek alapja a kölcsönös bizalom és a segítségnyújtás. A mindennapi találkozások során tájékoztatjuk a szülőket az óvodában történetekről. Közös programokat tervezünk az óvodai életen kívül is.

Intézményünk a 3-7 éves gyermekek fejlődésének támogatását és személyiségük fejlesztését vállalja fel, játékos formában. Nekünk, itt dolgozó pedagógusoknak komoly pedagógiai-, pszichológiai-, teológiai felkészültség és élő hit szükséges, hogy munkánkat magas színvonalon tudjuk végezni.

Mint minden nevelési és oktatási intézmény, a katolikus óvoda is pedagógusfüggő. Céljainkat csak akkor érhetjük el, ha az óvodapedagógusokat, sőt a technikai dolgozókat is áthatja a katolikus küldetéstudat. A munkatársak a fenntartó által megfogalmazott erkölcsi elvárásokkal azonosulnak, munkájukat aszerint végzik.

Pedagógiai tevékenységünkben a keresztény értékrendre építünk, fontos szerepet szánunk az egyházi-, nemzeti- és néphagyományoknak, a környezettudatos magatartás megalapozásának. Amikor a katolikus nevelésről szólunk szükséges megfontolni a Szentírás tanítását, belőle Jézus tanítói és nevelői magatartását, az apostoli küldetést; az Egyházi törvénykönyv rendelkezéseit; valamint a zsinati dokumentumokat és a pápai megnyilatkozásokat.

A nevelési év során igyekszünk számos szakmai, lelki továbbképzésen részt venni, ahonnan ismeretekkel gazdagodva térhetünk haza, amelyeket egymással megosztva a mindennapos munkánkban hasznosíthatunk.

A gyermeket, mint Isten ajándékát vezetjük a hit felé, miközben elősegítjük személyiségének sokoldalú harmonikus kibontakozását.

A Mennyei atya szellemi, lelki, testi értékeket helyezett el minden gyermekben, amelyeket nevelésünkkel kell a felszínre hozni. Ezt nagy alázattal, türelemmel és szeretettel végezzük. Megkeressük gyermekeinkben azokat az értékeket, erősségeket, melyek kibontakoztatásával elősegíthetjük a személyiségük sokoldalú fejlesztését, amelyek által eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

A hitre nevelés nem annyira szavakkal történik, mint inkább az életünkkel, ahogyan a hétköznapiakon viselkedünk és gondolkodunk. A gyermekek azt az életstílust sajátítják el, amit a közvetlen környezetükben látnak.

A hit felébresztése a mindennapos lelkibeszélgetések által, életkoruknak megfelelően, nem megterhelő módon történik. E rövid, hitébresztő beszélgetések lehetőséget adnak arra is, hogy a gyermekek számára érthető, alkalmazható erkölcsi témákkal is foglalkozzunk. Minden pedagógus figyelemmel kíséri a tehetséggéretes, illetve a felzárkóztatásra szoruló gyermekeket, kiemelt figyelmet és megfelelő fejlesztést biztosítva számukra.

Az érzelmi nevelés korai hatékonysága döntő befolyással bír az ember életére. A boldog gyermekkor alapozza meg a kiegyensúlyozott, alkotó felnőtt életet. A gyermek egyéni, testi, lelki, szellemi képességeinek a fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt, de ugyanilyen odaadással fejlesztjük a közösségi intelligenciát is. Az Egyház nem igényeket követ, mintegy szolgáltatást végezve, hanem hitelvi mentén igényeket támaszt. A nevelés feladatában részt vevő személyek legfőbb értéke a hit, illetve a hitre való készség. Katolikus nevelési, oktatási intézményekben a nevelésnek meg kell felelnie az egyházi tanítás elveinek, a nevelőknek pedig ki kell tűnniük vallási elkötelezettségükkel, az Evangéliumot követő becsületes életükkel. A családokkal való szoros, gyümölcsöző együttműködés közben ügyelni kell arra, hogy az Egyház felfogásától idegen külső behatás ne gyökerezzen meg az intézményben.

Valljuk, hogy a nevelésnek egy változatlan eleme van, az ember. A társadalmi, kulturális körülmények, a korszerű tudás kihívásai változhatnak, de az ember ugyanaz tegnap, ma és mindörökké: Isten csodálatos teremtménye, akit Teremtője saját képmására és hasonlatosságára alkotott. A halhatatlan lélekkel megajándékozott ember csak Isten közelében, vele együttműködve teljesezhet ki, válhat boldoggá, megelégedetté. A katolikus nevelési, oktatási intézményekben legfőbb tanítónk és példaképünk az Úr Jézus, akit az Egyház közvetít.

Óvodánkban nagy hangsúlyt helyezünk arra, hogy a család fogadóképes legyen mindarra, amit a gyermek boldog örömmel visz haza Jézussal kapcsolatosan a lelkében.

A katolikus óvoda messzire sugárzó otthona a benne megvalósuló keresztény életnek.

6. A katolikus gyermek- és óvodakép

6.1. A katolikus gyermekkép

A gyermek Isten ajándéka, az élet folytonosságának láncszeme, már születése pillanatától magában hordozza Isten teremtő, gondviselő képét, amely a veleszületett adottságokkal, és a környezeti hatásokkal együttesen formálják, alakítják őt. Fejlődő személyiség, életkoronként és egyénenként változó testi, lelki szükségletei vannak. Fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. A gyermeket gondoskodás és különleges védelem illeti meg. Döntő szerepe, és óriási felelőssége van ezért a szülőnek és nevelőnek, mert tőlük is függ a gyermekben lévő képességek, „talentumok” kibontakozása. Egy olyan miliőben fogadjuk a gyermeket, ahol szeretve van, ahol a személyes példák és a közvetlen megtapasztalás által ismeri meg a keresztény emberi értékeket.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, az egész személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, és esetleges hátrányai csökkenjenek. Programunk a 3-7 éves korú gyermekek fejlődésének támogatását és személyiségük fejlesztését vállalja fel. A gyermekekhez, mint egyedi, mással nem helyettesíthető személyekhez és szociális lényekhez, az életkori sajátosságok és az egyéni szükségletek, különbségek ismeretében közelít.

A katolikus óvoda a katolikus nevelési rendszer szerves része, nevelésében a hit felébresztése, és a gyermekek életkorához mért fejlesztése a legfőbb célja. Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveit a keresztény szemlélet határozza meg. Nevelési feladatainkat a keresztény értékrend mentén, az alapelvek következetes alkalmazásával végezzük. A megfelelő személyi és tárgyi környezettel segítjük elő a vallási nevelés és keresztény értékek megalapozását. Óvodánkban az óvodapedagógus tekintettel van az egyéni eltérésekre, a gyermeknek életkoronként változó testi – lelki szükségleteire. Figyelembe veszi a gyermek mozgásigényét, érdeklődését, önállósulási törekvését, egyéni fejlődési ütemét, segíti személyiségének szabad kibontakozását. A játékot a legfőbb tevékenységi formának tartjuk, mely sokoldalúan fejleszti a személyiséget. A játék tartalmát a néphagyomány-ápolás eszközeivel gazdagítjuk. Olyan feltételrendszert teremtünk, ahol biztosítjuk a gyermek érzelmi és értelmi fejlődését.

A megvalósuló feladatok módjának és mikéntjének megfogalmazásából rajzolódik ki a katolikus gyermekkép.

6.2. A katolikus óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, az óvoda pedig a köznevelési rendszer szakmailag önálló intézményeként a gyermek 3. életévétől az iskolába lépésig a családi nevelés kiegészítője. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere, személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvoda segíti megteremteni a következő életszakaszba, kisiskolás korba való átlépés belső pszichikus feltételeit.

Intézményünk programja katolikus keresztény szellemű program. A katolikus óvoda a katolikus közoktatási rendszer első láncszeme. Itt szerezheti meg a gyermek egy életre a legalapvetőbb emberi ismereteket, magatartásformákat: a szereteten alapuló értékrendet, az odafigyelést és a rácsodálkozást Istentől kapott világunk nagyszerűségeire. Családias légkörben, vallásos lelküllettel várjuk a hozzánk érkező gyermekeket. Biztosítjuk az esztétikus, melegséget sugárzó, biztonságos környezetet, a szeretetteljes, mindenkit elfogadó, bizalmat árasztó, elfogadáson alapuló légkört. Tiszteljük a családokat, és a gyermekek érdekeit figyelve alakítjuk ki belső életünket. A katolikus óvodai közösségben folyó élet értékrendet, mintát közvetít a gyermek számára. Az értékközvetítés, mintaadás közös felelőssége minden óvodai dolgozónak,

meghatározó szerepe van evangelizáló küldetésünk megvalósításában. Az óvodában a gyermeket különleges védelem illeti meg. Gondoskodunk az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes, családi légkör megteremtéséről, melyben minden gyermek egyéni képességei szerint fejlődhet, és tapasztalhatja meg a katolikus hitéletet. Feladatunk a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, a gyermeki személyiség kibontakoztatása, a hátrányok csökkentése az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, illetve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlődésének elősegítése. Fontosnak tartjuk, hogy megismerjék nemzetünk értékeit, népi kultúráját, regionális hagyományainkat és magukévá tegyék azokat. Intézményünk pedagógiai tevékenységével és az óvoda tárgyi környezetének kialakításával nyitottabbá teszi a gyermekeket a teremtett világra, és segíti a környezettudatos magatartás alakulását. Olyan nemzedéket kívánunk nevelni, akiknek az egészséges életmód, a természetvédelem, a kulturált viselkedés az alapvető életformájává válik. A gyermekek fejlődését nyomon követjük, melyről a szülőknek rendszeres tájékoztatást adunk, és közösen keressük az esetleges problémák megoldási lehetőségeit.

A gyermekek számára legfőbb modell a felnőtt, akinek tevékenysége, beszéde, viselkedése példaértékű. Az itt dolgozók azon munkálkodnak, hogy a gyermekek óvodás időszaka hittel teli élményekben gazdag, tartalmas, esztétikus, kulturált nevelési környezetben teljék annak érdekében, hogy örömmel, magabiztosan, megfelelő érettséggel álljanak az iskolában rájuk váró feladatok elé. Ennek érdekében a dolgozók az egyház útmutatásai alapján gyarapítják pszichológiai, teológiai ismereteiket és az intézmény működését érintő hitéleti kérdésekben követik a lelki vezető utasításait.

A katolikus óvoda attól válik katolikussá, hogy a közösség tagjai osztoznak a keresztény világlátásban, és az evangéliumi elvek válnak nevelési eszménnyé. Az óvodában keresztény világnézeti alapon folyik a nevelő munka. Az intézmény teljes szellemisége biztosítja a hit megélésének lehetőségét a nevelési és tanulási folyamatokban. Hisszük és valljuk, hogy a családokkal való kapcsolattartásunkkal egyre több embert segíthetünk az igaz értékek fölismerésére, megtalálására.

Óvodánk felvállalta az integrációval, inklúzióval kapcsolatos feladatokat.

Óvodánk mottója:

„Pedagógusnak lenni azt jelenti, hogy végtelen kíváncsisággal, türelemmel, kitartással bátorítod a gyermeket, segíted, hogy merjen, akarjon kibomlani, kinyílni, mint egy csoda, hogy felszínre kerüljön, közkincsé váljon a szívébe rejtett érték. Üres szívű embert Isten nem teremt!”

Böjte Csaba

7. A katolikus óvodai nevelés

7.1. A katolikus óvodai nevelés célja

Az óvoda folytatja, kiegészíti a családi nevelést, melynek célja az, hogy az óvodások sokoldalú fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítse, az életkori és egyéni készségek és képességek figyelembevételével, ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását. Gyermekközpontú, befogadó, védelmező, érzelmi biztonságot nyújtó derűs óvodai légkört teremtünk, óvó – védő, szociális, nevelő – személyiségfejlesztő attitűdöt alkalmazunk. A gondviselő mennyei Atyától tanult szeretettel, személyes bánásmóddal figyelünk a ránk bízott gyermekekre. Nevelőmunkánk során biztosítjuk a szomatikus, mentális és szociális fejlődést, alkalmassá téve őket az iskolai életre.

Katolikus óvodai nevelésünkkel célunk, a krisztusi élet alakítása, formálása; olyan gyermekek nevelése, akik az óvodáskor végére – életkoruknak és egyéni sajátosságaiknak megfelelően – testileg, lelkileg és szociálisan érettek lesznek. Nevelőmunkánk során törekszünk a keresztény hit befogadására való képesség feltételeinek kialakítására, a keresztény erkölcsi értékek elmélyítésére. A keresztény hitélet korai érzelmi megalapozásával a vallásos élet felé irányítjuk őket. Arra törekszünk, hogy a gyermekek óvodás időszaka hittel teli élményekben, tartalmas, egészséges, esztétikus, kulturált nevelési közegben teljék annak érdekében, hogy a bennük lévő lehetőségek, értékek kibontakozzanak, és olyanná váljanak, amilyennek Isten öröktől fogva elképzelte őket. A magyarságtudat erősítése érdekében közösen megemlékezünk liturgikus és nemzeti ünnepeinkről, néphagyományainkról. Kiemelt figyelmet fordítunk az Isten által teremtett világ értékeinek védelmére. Nevelési céljainkat a szülőkkel együttműködve szeretnénk megvalósítani, hiszen az eredményes hitre nevelésben, tovább fejlődésben elengedhetetlen a jó keresztény család. Ezért a szülő – pedagógus kapcsolat minőségére kiemelt figyelmet fordítunk.

7.2. A katolikus óvodai nevelés alapelvei

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó és a teljes ember megformálására irányul. A gyermekeket segíteni kell az életkori sajátosságaiknak megfelelő közösségi élmények, tapasztalatok megélésében. A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi. A gyermekek nevelése elképzelhetetlen a szeretet, az adás vágya és az empátia nélkül. A gyermek fokozatos öntudatra ébredése során fedezi fel személyi szabadságát és az ezzel járó felelősségvállalást. Testi, lelki, szellemi fejlődése tárja fel léte, élete értelmét. Nevelési programunk fő törekvése, hogy a tanulási képességek és kompetenciák célzott fejlesztésével minden gyermeket felkészítsünk a zökkenőmentes iskolakezdésre, az iskolai közösségbe történő beilleszkedésre. Mozgásra és játékra alapozva szervezzük a főbb nevelési területeken végzendő pedagógiai és pszichológiai feladatokat. Nevelésünk biztosítja az óvodás gyermek számára a szabad játékot, és e tevékenységen keresztül lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni kibontakozását. Szintén a játékon keresztül közvetítjük az életkorhoz és a gyermek egyéni képességihez igazodó műveltségterületeket, emberi értékeket. Gondoskodunk a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes, befogadó, védelmező, gyermekközpontú óvodai légkör megteremtéséről; valamint a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról. Fejlesztjük gyerekeink problémamegoldó képességét, az összefüggések felismerését, önismeretüket, együttműködési készségüket, akaratukat, segítőkészségüket, szolidaritásérzésüket, empátiás készségüket. Az óvoda és iskola közötti átmenet sikeressége érdekében fejlesztjük a beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonásokat. Mindezek mellett célunk az óvodába járó gyermekek kiegyensúlyozott életének biztosítása.

Óvodánk szervezett közösség, mely a katolikus egyház értékrendje szerint élő közösségek kialakítására törekszik. Felvállaljuk, hogy megalapozzuk a katolikus hitet, és a vallásos élet felé irányítjuk őket. Küldetésünk a hitre nevelés, a katolikus értékek erősítése és kiegészítése. A krisztusi erények megalapozása az egyházi élet keretein belül folyik. A nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseink a gyermek személyiségéhez és a keresztény értékrendhez igazodnak, a gyermekek jogai és kötelességei figyelembe vételével. A katolikus, keresztény pedagógiában megvalósítható innovációs törekvéseket támogatjuk.

A gyermekek egészséges személyiségfejlődésében meghatározó jelentőségű a család, ezért küldetésünk, hogy segítsük a családokat értékeinkkel!

8. A katolikus óvodai nevelés általános feladatai

A katolikus óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- a hitre nevelés, a keresztyén hit befogadására való képesség fejlesztése, a vallásos és erkölcsi nevelés, a keresztyén értékek hordozása, megismertetése;
- az egészséges életmód alakítása, a környezetalakítás elvei;
- az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés, szocializáció biztosítása;
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Az óvodai nevelés általános feladatai átszövik az óvodai élet egészét, komplexen vannak jelen a gyermekek mindennapi életében, az egyes élethelyzetekben, valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósuló feladataink.

Óvodai nevelésünk általános feladatainak megvalósításával a gyermekek keresztyén életvezetési képességeit kívánjuk megalapozni.

8.1. Hitre nevelés

A hit Isten ajándéka, ami a szívünkben kell, hogy eredjen. Éppen ezért nem tudást jelent, hiszen a hitet nem lehet megtanulni. Nevelésünk célja a katolikus hitélet megtapasztalása az óvodai élet során. Óvodánkban a kisgyermek hitre nevelésének elsődleges célja a családi keresztyén nevelés támogatása, folytatása, a katolikus értékek erősítése és kiegészítése, valamint közvetítése a gyerek által a családba. Ennek híján elindításuk a keresztyén életre. A katolikus nevelés az Egyház evangelizációs küldetésének része.

A hívő nevelési szemlélet középpontjában a szeretet áll. A pedagógusok és az óvoda dolgozói keresztyén életük mintájával járnak elől a gyermekek és a szülők számára. Az óvodapedagógus érzelmi biztonságot jelent a gyermekek részére, aki hívő életének példájával elősegíti a szerető, elfogadó légkör biztosítását.

A hitre nevelés átszövi az óvoda életét. Vallásos élményekkel gazdagítjuk a gyermekek mindennapjait, ami megjelenik a lelki beszélgetések során, étkezés előtti és utáni imákban, más közös imaalkalmakban. A templomlátogatások elősegítik az élő Istennel való kapcsolat fejlődését. Olyan szeretetteljes, imádságos légkört teremtünk, ahol rajtunk keresztül Isten szeretetét érzik meg a gyermekek, hogy kialakulhasson bennük az alapvető hitkészség.

Céljaink:

- a katolikus embereszmény, Krisztus mértéke szerinti élet megalapozása;
- Isten szeretetére, tiszteletére nevelés, az isten iránti imádat felébresztése lelkükben;
- imamódok elsajátítása;
- a katolikus hitélet megtapasztalása az óvodai élet során;
- erkölcsi értékrendek kialakítása;
- teremtett világra való rácsodálkozás képességének kialakítása, fejlesztése;
- szentmisére felkészülés, énektanulás.

Feladataink:

- Isten szeretetének megvilágítása a gyermekben;
- a keresztyén hitélet megtapasztalása az óvodai élet során a Krisztustól tanult erények által (felebaráti szeretet, megbocsátás, segítőkészség, bűnbánat, önzetlenség, figyelmesség, stb.) és ezek fejlesztése;
- krisztusi közösség élményének megéreztetése óvodai és csoport szinten;
- a katolikus vallási élet eszközeinek megismertetése: Egyház, egyházi év, a katolikus egyház jelrendszere, liturgia, szentek tisztelete, szentségek, szentmise, karácsonyi és húsvéti ünnepkör, stb.;

- erkölcsi tulajdonságok megalapozása;
- a teremtet világra való rácsodálkozás képességének kialakítása, fejlesztése (öröm, hála, megbecsülés, védelem, óvás, felelősség, stb.);
- érzékeltetjük a liturgikus év eseményeinek fontosságát;
- megismertetjük városunkban élő keresztény gyülekezetek templomát, lelkészét, tagjait;
- az óvodában dolgozó felnőttek modell értékű magatartása.

Az óvodapedagógus feladata a hitre nevelésben:

- a szeretetteljes, elfogadó légkör kialakítása, az érzelmi biztonság megteremtése;
- a gyermekek személyiségének keresztény szellemű formálása;
- katolikus értékek közvetítése, erősítése a gyermekben és általa a családban; bevonjuk a családokat is az egyházközösségi életbe Isten szeretetének megsejtetése, az ünnepek misztériumának átélésével;
- a katolikus hitélet megtapasztalása és erősítése az óvodai élet során;
- keresztény közösség életébe való bevezetés, helyes viselkedés megtanítása a templomban.

A hitre nevelés áthatja az óvoda életét:

- a mindennapi lelki beszélgetések során történő elmélkedéssel;
- az étkezés előtti és utáni imádságokkal, áldásokkal, a pihenés előtti imákkal, fohászokkal;
- a szabad játékban, Isten szeretetének megsejtetésével;
- az egyházi liturgikus ünnepek megünneplésével, zarándoklattal, lelkigyakorlattal.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:

- viselkedésében egyéni sajátossága szerint megjelennek a krisztusi erények (segítőkészség, figyelmesség, felebaráti szeretet, megbocsátás, önzetlenség, bűnbánat, együttérzés, tisztelet);
- ismer hitünk alapjait képző, az óvodás korosztály számára közvetíthető Bibliai történeteket;
- felismeri városunk templomait;
- becsüli, tiszteletben tartja mások munkáját;
- elfogadja az emberek sokféleségét és érti, hogy mindenkinek megvan a sajátos helye a közösségben;
- saját szavaival is tud rövid imát megfogalmazni.

8.2. Az egészséges életmód alakítása

Az egészség nemcsak a betegség hiánya, hanem a teljes testi, lelki és szociális harmónia állapota, illetve ezek fenntartása. Az egészség megőrzésben a prevenció fontosságát valljuk, ezért a gyermekek és a szülők figyelmét arra irányítjuk, hogy az egészség érték, melyet tudatosan óvni, ápolni kell. Óvodáskorban az egészség szomatikus, pszichikus, és szociális elégedettséget, harmóniát jelent. Az életritmus, a táplálkozás, a testápolás, öltözködés, mozgás és pihenés megszervezésével, az ezekhez kapcsolódó tevékenységekkel, szokások kialakításával biztosítjuk a megfelelő életmódot gyermekeink számára. Az egészségmegőrzés, a betegségmegelőzés szokásainak kialakítását az óvodába lépés pillanatától biztosítjuk.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének kialakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése óvodás korban kiemelt jelentőségű. A gyermekek egészséges életmódjának megalapozását a gondozás szervezeti keretei, formái teszik lehetővé. Az egészséges életmódra nevelés a teljes körű egészségfejlesztést segíti, megteremti a feltételeit a nevelés többi feladatának megvalósításához.

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy az intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, az

intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben. Az egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok az intézményben végzett tevékenységet, a pedagógiai programot és szervezeti működést úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő. Az óvoda mindennapos működésében kiemelt figyelmet fordítunk a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen:

- az egészséges táplálkozás;
- a mindennapos, frissítő mozgás, szabad mozgás lehetősége;
- a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek megelőzése;
- a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése;
- a magatartási problémák kezelése;
- a bántalmazás, erőszak megelőzése (érzelmi és fizikai elhanyagolás, gyermekbántalmazás);
- a gyermek egész későbbi óvodai életére kiható, szeretetteljes, fokozatos és folyamatos beszoktatás;
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás;
- a személyi és környezeti higiéné, pszichológiai tanácsadás.

A gyermekekkel életkoruknak megfelelően ismertetjük és gyakoroltatjuk azokat a magatartási szabályokat, amelyek egészségük és biztonságuk megőrzését szolgálja.

A gondozás nevelőmunkánk alaptevékenysége, melynek különböző területein megvalósuló egészséges életre való nevelés a gyermekek egészségét szolgálja. Fontosnak tartjuk a gyermekek biztonságérzetének, jó közérzetének megteremtését, a nyugodt környezet, hangulat biztosítását. Óvodánkban a csoportokban lehetővé tesszük a gyermekek számára, hogy egyéni szükségleteiknek megfelelően a gondozási műveleteket saját ütemük szerint hajtsák végre. Tehát a gondozási feladatok terén, a fokozatosság betartásával arra törekszünk, hogy a gyermekek egyre önállóbban lássák el magukat, elégítsék ki szükségleteiket. Mindez meggyorsítja az önállóvá válásukat.

Az óvoda a nap folyamán gondoskodik a gyermekek szükségleteinek kielégítéséről, a megfelelő eszközök biztosításával és segítségnyújtással. Az egészséges életmód kialakításának feltétele az egészséges környezet biztosítása.

Az egészséges életmód magába foglalja a környezettel való harmonikus együttélést, a természet szeretetét és védelmét is. Az egészséges környezet és az egészséges életmód kölcsönhatásban van, egymásra épül, és egymást kiegészíti. Létfontosságú tehát a környezettudatos szemlélet és magatartás megalapozása, melynek során fontos a szülők szemléletformálása is. Kiemelt feladatunknak tekintjük a környezetünk védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítását, a környezettudatos magatartás megalapozását. Ennek a nevelési feladatnak szerves része az óvoda belső tárgyainak és udvarának esztétikus biztonságos kialakítása, használata.

Az egészséges életmódra és életvitelre nevelés egyik fontos eleme az egészséges táplálkozás, gondoskodva az egyedi étrend kialakítására szoruló gyermekekről. A táplálkozás a gyerekek egészséges fejlődésének fontos feltétele. Az óvoda központi étrendjét kiegészítjük gyümölccsel, zöldségfélével és ezekből készített salátákkal. Formáljuk a gyermekek szemléletét, ráirányítjuk figyelmüket a higiénára, a rágás fontosságára, a kellő mennyiségű folyadék fogyasztására, melyhez egész nap folyamán lehetőséget biztosítunk. Az étkezés óvodai feltételei önkiszolgálással és naposi tevékenységgel valósulnak meg. Fontos az esztétikus terítés, és a kulturált étkezési szokások betartása.

A testápolás az egészségügyi szokások, a tisztaságigény megalapozását szolgálja. A gyermek a felnőtt segítségével fokozatosan sajátítja el az egészségmegőrzés szokásait, a különböző műveletek technikáját, mint a kéz- és fogmosás, a kéztörlés, a fésülködés, illetve a zsebkendő

és WC használatát. Mindezek helyes elsajátítása a fertőzések, a betegségek megelőzésére szolgál.

A helyes öltözködés védelmet nyújt az időjárás változásaival szemben, fejleszti a gyermek ízlés világát, önállóságát. A ruházatnak igazodnia kell az időjárás változásához, kényelmesnek és könnyen felvehetőnek kell lennie. Egészségügyi szempontból fontos a váltó, illetve tartalékruha az óvodában.

A mozgás a gyermek természetes belső igénye, kielégítésére egész nap lehetőséget biztosítunk a csoportokban és a szabadban egyaránt, figyelembe véve az életkori sajátosságokat és az egyéni szükségleteket. A mozgás élmény a gyerekek számára, amit felszabadultan, jókedvűen, örömmel végez. Fontos, hogy a gyerekek minden évszakban, minél több időt töltsenek a szabadban, hiszen fokozódik ellenálló képességük, szervezetük alkalmazkodóbbá, edzettebbé válik. Kiemelkedő jelentőségűnek tartjuk a kisgyermek mozgásigényének kielégítését, harmonikus, összerendezett mozgásainak kifejlesztését. Óvodánkban törekszünk arra, hogy gyermekeink mozgásigénye teljes mértékben kielégüljön. Mozgásos játékok széles körét alkalmazzuk, valamint ahogy az idő is engedi sok sétát, kirándulást szervezünk a szabadba.

A pihenés és az alvás a gyermekek egyéni alvásigényének kielégítését, valamint testi-lelki fejlődését szolgálja, ennek megteremtése minden dolgozó feladata. Fontos a szoba levegőjének cseréje, a külső zavaró ingerek megszüntetése, illetve a nyugodt pihenés, az alvás légkörének megteremtése.

Céljaink:

- a gyermekek testi, lelki, szociális szükségleteinek kielégítése és az egészséges életmód igényének felkeltése;
- nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése a csoportban;
- a szokás- és szabályrendszer kialakítása, betartásának figyelemmel kísérése;
- a gyermekek életkorának megfelelő napirend kialakítása;
- önállósági törekvések támogatása;
- a kulturált étkezés szokásainak megismertetése, gyakoroltatása (kanál, villa, kés használata, csukott szájjal rágás, szalvéta használata, asztalterítés technikája, stb.);
- a gyermekek tisztaság, ápoltság iránti igényének alakítása;
- a megfelelő mosdóhasználat kialakítása (WC használat, kézmosás, fogmosás, stb.);
- a gyermekek időjárásnak megfelelő réteges öltözködésre szoktatása; öltöznél az egyéni szükségleteknek megfelelő segítségnyújtás;
- a gyermekek levegőzésének biztosítása – az időjárás függvényében – lehetőleg minden nap;
- a délutáni pihenéshez a csoportszoba kiszellőztetése, a pihenéshez szükséges biztonságérzet, nyugalom biztosítása (mese, simogatás);
- beteg gyermek lehetőség szerinti elkülönítése, felügyeletéről való gondoskodás, szülők értesítése;
- a környezettudatos magatartás megalapozásához példamutató környezetvédelmi magatartást tanúsítása, értékének közvetítése.

Feladataink:

- egészséges és biztonságos környezet megteremtése;
- egészségmegőrzés, betegségmegelőzés és baleset megelőzés szokásainak elsajátítása;
- egészséges táplálkozási szokások kialakítása: a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése;
- a gyermekek gondozása, testi szükségleteinek figyelembevétele;
- a gyermeki intimitás tiszteletben tartása;
- egyszerű, rugalmas napirend, nyugodt, kiegyensúlyozott élettempó, harmonikus, szeretetteljes légkör biztosítása;

- a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése mindennapos testmozgással;
- a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodó képességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz szükséges életvezetési készségek fejlesztése;
- az óvodában dolgozók példamutatása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások (környezettudatos magatartás) alakítása;
- szükség esetén megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az óvodapedagógus feladata az egészséges életmód alakításában:

- egészséges életmódra, életvitelre nevelés, betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igénnyé fejlesztése;
- optimális napirend kialakítása a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével;
- az időkeretek rugalmas alkalmazása a mindennapokban;
- az önmaguk (tisztaság és ápoltság) és környezetük esztétikuma iránti igény alakítása;
- a gyermek egészségének védelme, óvása, megőrzése;
- a gyermekek gondozása testi-lelki szükségleteinek figyelembevétele;
- az óvodánkban a gyermekek részére váltóruhát és váltócipőt kérünk;
- a bántalmazás megelőzése, a komfortérzet megteremtése és biztosítása;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a mozgásigény figyelembevételével folyamatos testedzés, testi nevelés, prevenció;
- szabadban való tartózkodás és tevékenység biztosítása;
- az életvezetési készségeken alapuló neveléssel segítse hozzá a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;
- egészséges étkezési kultúra alakítása, erősítése;
- bőséges ivóvíz fogyasztására nevelés, ezért jól látható helyen folyamatosan ivóvíz biztosítása számukra;
- higiénikus szokások, szabályok kialakítása, intimitás tiszteletben tartása;
- 1-es típusú diabétesszel élő gyermekek ellátása (a szülő írásbeli kérelmére az Oktatási Hivatal által előírt képzést elvégzett munkatárs által);
- a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek egészségének megőrzése az érintett gyermek számára veszélyes allergénekkal való találkozástól történő megóvása által.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:

- szükségleteit képes kielégíteni, korának megfelelően önállóan kielégíteni;
- a tisztálkodással kapcsolatos tevékenységeket önállóan és szükség szerint végzi, a tisztálkodási eszközökre vigyáz, tisztán tartja, használat után a helyére teszi;
- vigyáz ruhája, környezete rendjére, tisztaságára;
- betartja a kulturált étkezéssel kapcsolatos szokásokat (helyes testtartás, evőeszköz használata, tiszta étkezés, halk beszéd);
- elkezdődik első alakváltozása, edzett, teherbíró, mozgása összerendezett, jó állóképességgel rendelkezik;
- a szemetet nem dobja el, szelektíven gyűjti és a környezettudatos magatartás formái megjelennek viselkedésében (takarékoskodás az energiával, a vízzel).

8.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Óvodai nevelésünk alapvető feladata a gyermek szocializációjának kialakítása, az iskolaérettség elérése, azaz, hogy a gyermek tudjon alkalmazkodni különböző helyzetekben és lássa a problémák logikus megoldását. Mindehhez szeretetteljes közösség is szükséges, hiszen sok a szeretetre éhes gyermek, akik számára nagyon fontos a testközelség és a megértés. Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

Meghatározó a gyermek első találkozása az óvodával. Fontosnak tartjuk a gyermek megismerésén alapuló óvodai befogadás megvalósulását, hogy az óvodakezdés gyermeknek, szülőnek egyaránt örömmel várt esemény legyen. A beszoktatás fokozatos és időtartama a gyermek személyiségétől függ, szülő jelenlétében történik, a családdal való megbeszélés alapján. Az óvodába kerülés után a lehető leghamarabb meglátogatjuk otthonában a gyermeket családlátogatás keretében, megismerjük lakhelyét, kedvenc játékait, bepillantást kapunk a családi életbe.

Az érzelmi és erkölcsi nevelés tartalmazza azokat a szociális érzelmeket, közös célokat, amelyeket tevékenységek, élmények útján alakítunk ki. Ennek során a gyermekek megtanulják önmaguk és a különbségek elfogadását, tiszteletét és megbecsülését.

Az óvodai élet segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak és akaratának fejlődését, a szokás- és normarendszerének megalapozását. A gyermek elsajátítja az önfegyelmet, figyelmet, udvariasságot, formálja igazságérzetét.

Az esztétikai élményeken keresztül formálói vagyunk a gyermekek esztétikai értékítéletének, szép iránti igényének, a természetes anyagokhoz való kötődésének.

A közösségi nevelés tartalmazza a szocializálódáshoz szükséges erkölcsi, akarat tulajdonságok megalapozását (önzetlenség, tapintat, figyelmesség, tolerancia, megbocsátás). Ugyanakkor segíti a gyermekek egymáshoz és a közösségi szokásokhoz, szabályokhoz való alkalmazkodást is. Vonzóvá teszi a családban és az óvoda felnőtt közösségében a keresztény, megbocsátó, elfogadó életpéldát.

A szocializációt az óvoda pozitív légköre biztosítja. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága, hogy egész viselkedése, magatartása érzelmileg vezérelt. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában is érzelmi biztonság, állandó értékrend, otthonosság, derű, kiegyensúlyozott légkör vegye körül. Ez a melegség lesz később alapja annak a bontakozó tudatnak, hogy Isten szeretett gyermekei vagyunk. A gyermek számára az óvodai csoportja a második olyan közösség, ahol idejének nagyobb részét tölti. Ezért arra törekszünk, hogy a gyermekcsoportok légköre közel álljon egy jól működő nagycsalád légköréhez. Ebben a meleg és szeretetteljes légkörben lehet nevelőmunkánk hatékony, ezért az egész óvodai nap folyamán arra törekszünk, hogy a gyerekeket pozitív érzelmi hatások ériék. Fontosnak tartjuk, hogy az óvoda otthonossága, szeretete, derűje, valamint nyugodt, bizalomteljes légköre ölelje körül a gyermekeket, mely erősíti biztonságérzetük, önbizalmuk, pozitív énképük alakulását. A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása, ezért erre különösen odafigyelünk. Az óvónő és a dajka szerető, védő, óvó gondoskodása, a szeretetben való megmártózás, a simogató kéz melege, a mosolygó, biztató tekintet, a körülölelő védettség adja meg a gyermekek számára az érzelmi biztonságot, amely kiegyensúlyozott fejlődésük feltétele. Mindez ahhoz is szükséges, hogy a Jóistennel egész nap meghitt családias viszonyt ápoljunk. Fokozott figyelemmel kísérjük a gyermekek pozitív énképének, önkifejező törekvéseinek alakulását, segítjük a társas kapcsolataik fejlődését, a barátságokat. Lehetőségeket teremtünk a közös élmények szerzésére. A konfliktusok, feszültségek, ellentétek kulturált megoldására, levezetésére vezetjük rá a gyerekeket. Feladatunk, hogy a nézeteltérések békés lezárását, a bocsánatkérés és a megbocsátás, esetleg a jóvátétel módját is elsajátítsák a gyerekek.

Az óvoda egyszerre segíti a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását és teret enged önkifejező törekvéseinek. Az óvodapedagógus kivárással, kérdésekkel, a probléma meghallgatásával, a gyerekekkel közösen megoldási módok keresésével, az alternatívák közül való önálló választás ösztönzésével segíti, hogy a gyerekek megtalálják a saját megoldásukat.

Az érzelmi és erkölcsi nevelés alapja, hogy a gyermek elfogadja, megértse, hogy az emberek különböznek egymástól. A másság elfogadási folyamatában formálódik a gyermekek segítő és tolerancia készsége. Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek egymás közötti, valamint az óvodai alkalmazottak egymás közötti kapcsolatát pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemzi. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja, metakommunikációs jelzése és viselkedése modell értékű szerepet tölt be, amelyek a valós érzelmekről árulkodnak a verbális kommunikációval szemben.

Nevelőmunkánkat a keresztény erkölcsi értékekre és normákra alapozzuk. A katolikus pedagógia állandó értékrendjeként kiegészül Jézus Krisztus jelenlétével, életének példájával, ezáltal a krisztusi szeretet megtapasztalásával. Jézus Krisztus példáját tartjuk szem előtt: minden embert szeretni kell, és ezt tetteinkkel, szavainkkal is alátámasztjuk.

A kisgyermek szervezett nevelési keretek között elsődlegesen az óvodában sajátíthatja el a Jézusi szeretet legfontosabb megnyilvánulásait: az alapvető jó szándékot, a tiszteletet, a figyelmességet, az egymás iránti türelmet és szolidaritást, a szabályokhoz való alkalmazkodást és a megbocsátást.

A keresztény erkölcs kialakításában a katolikus nevelésünk alapja a közösség, melyet az odafigyelés, a meghallgatás, az elfogadás és a szeretet jellemez. Ezen belül is kiemelt szerepet kap az igazság szeretetére, a felelősségtudatra, az egyházi ünnepeink megélésére, a munkára, az önfegyelemre, valamint a szociális érzékenységre való nevelés. Ezért az érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés hangsúlyos szerepet kap óvodai életünk minden területén.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja. Segítünk, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére. Hagyományainkat ápoljuk, jeles napokat megfelelő módon ünnepeljük. Fontos feladat a szülőföldhöz való kötődés megerősítése az egyházi és világi ünnepek megélése által is. A keresztény óvodának egyik lényeges feladata, hogy újra felfedeztesse a szülőkkel, gyermekekkel a magyar nép népi és keresztény ünnepeit, hagyományait, azok belső tartalmát, esztétikáját.

Az óvónő érezteti a gyermekkel a feltétel nélküli elfogadást, gondoskodást és védelmet. Alapelvünk, hogy ez az elfogadás és tisztelet kell, hogy áthassa az óvónő lelkületét. A gyermek megismerheti a pedagógusok segítségével a szereteten alapuló értékrendet, az odafigyelést, a rácsodálkozást Istentől kapott világunkra, s megtanulhatja ennek a világnak a védelmét és az értékek megőrzésének módját.

A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel. Szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködését vesszük igénybe. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében különösen jelentős az óvoda együttműködő, befogadó szerepe is. Céljaink:

- a katolikus embereszmény kialakítása;
- Krisztus mértéke szerinti élet;
- az erkölcsi és szociális érzékenység megalapozása;
- felkészítés a közösségi életre.

Feladataink:

- érzelmi biztonság, otthonosság, kiegyensúlyozott, szerető, elfogadó légkör biztosítása;
- szokás- és normarendszer megalapozása;

- viselkedéskultúra átörökítése;
- érzelmi intelligencia és a szociális képességek fejlődésének segítése;
- erkölcsi-szociális, esztétikai, intellektuális érzelmek fejlesztése;
- közös élményeket nyújtó tevékenységek által az összetartozás örömeinek megéreztetése;
- a közösség fontosságának megtapasztalása;
- személyes és társas kapcsolatok kialakulásának, fejlődésének elősegítése;
- szocializáció, társadalmi elvárások tudatosítása;
- az emberek különbözőségének elfogadására nevelés;
- erkölcsi tulajdonságok megalapozása, formálása, pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése;
- a katolikus értékek erősítése és kiegészítése, valamint közvetítése a gyermekek által a családba;
- ünnepeink, hagyományaink ápolása, hagyományörzés szokásának kialakítása;
- a teremő Isten gondoskodásának megélése;
- türelem, szociális érzékenység, szolidaritás, igazságosság formálása;
- a közös élményekre építve az erkölcsi tulajdonságok fejlődésének alapozása, segítése;
- hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, nehezen szocializálható, valamint kiemelkedő képességű gyermekek elfogadó szeretete, szükség esetén segítése megfelelő szakemberek közreműködésével;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása;
- az egyházi, világi ünnepek megélése.

Az óvodapedagógus feladata az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelésben:

- fejlődjön a gyermekekben a keresztény szeretet és kötődés képessége, valamint a mások iránti tisztelet és megbecsülés érzése;
- a hangulatos, esztétikus, gyermekbarát környezettudatos szemléletet alkalmazása;
- a gyermeket annak elfogadására, megértésére nevelni, hogy az emberek különböznek egymástól;
- a szocializáció szempontjából meghatározó közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség), akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat), szokás- és normarendszerének megalapozása;
- hagyományaink ápolása az önazonosság megőrzésének, átörökítésének biztosítása érdekében a jeles napok feldolgozásával;
- élményt nyújtó tevékenységek és hatások megteremtése: szeretet, ismeret átadása, befogadás öröme, az öröm és humor együttes megelevenítése, esztétikai élmények, ünnepek, mint az életigenlés, találkozás öröme;
- a társas kapcsolatok formálásának, az összetartozás élményének mélyítése, a „mi” tudat kialakításának elősegítése;
- a konfliktushelyzet békés megoldására való törekvés kialakítása, ezáltal erősítve önfegyelmüket és az udvariassági szabályok, beszéd- és viselkedésformák elsajátítását;
- együttműködés a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel;
- érzelmi zavarok felismerése, tompítása; a sértődöttség, szeretethiány, bűntudat, félelem, bizonytalanság és hasonló érzések kialakulását csak akkor akadályozhatjuk meg, ha nevelésünk alapja a tiszta, őszinte, feltétel nélküli szeretet;
- befogadó környezet biztosítása (öröm, szeretet, érdeklődés, stb. kifejezése);
- személyes bánásmód megvalósítása (a gyermek érzelmi, értelmi, lelki állapotának figyelembe vételével);

- egyértelmű, a gyermek fejlettségi szintjének megfelelő szokás- és szabályrendszer kialakítása (rugalmasság és állandóság harmonikus jelenléte a nevelőmunkában, a gyermek és az esemény figyelembe vételével);
- közösségi és baráti kapcsolatok alakulásának segítése pozitív értékeléssel.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:

- szívesen jár óvodába, megtalálja helyét a közösségben, abban jól érzi magát;
- képes a többiekhez alkalmazkodni, toleránsan viselkedni, a másikat elfogadni;
- a tevékenységekben képes felnőttekkel és tásaival kapcsolatot teremteni, együttműködni, segítséget nyújtani;
- mások érzelmeit felismeri, saját érzelmeit megfelelően tudja kontrollálni;
- a csoport szokás- és szabályrendszerének ismeretét magatartásában is érvényesíti, ismeri és betartja az udvariassági szokásokat, érkezéskor és távozáskor köszön;
- konfliktushelyzetet mindkét fél számára elfogadhatóan, viszonylag önállóan old meg, szükség szerint kéri felnőtt segítségét.

8.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelv használata és a kommunikáció fejlődésének segítése a nevelés egész folyamatának szerves része. Identitástudatunk alapja anyanyelvünk, ezért fontosnak tartjuk a gyermekek számára a szép, kulturált beszéd elemeinek közvetítését, nyelvünk szépségének megismertetését. Ismernünk kell a gyermekek beszédállapotát, hogy az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés minél hatékonyabb legyen. A gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására és ösztönzésére kiemelt figyelmet fordítunk. Az óvodában a beszédaktivitást fokozzák a bővülő társas kapcsolatok, a változatos kommunikációs helyzetek.

A gyermek a beszédet nem önmagában, hanem a kognitív folyamatok kölcsönhatásában sajátítja el. Az információk az emlékezetbe kerülnek, fontos, hogy azok helyesen íródjanak be. A nyelv elsajátítási folyamatának, a gondolkodás fejlődésének, az ismeretek gyarapodásának kiemelten jelentős szakaszáról van szó.

A gyermek a szóbeli közlés elemeit utánzással sajátítja el, ezért is lényeges, hogy a környezetében példamutató, tiszta és szép beszédmintát kapjon. A beszédfejlődés optimális színtere a játék, ahol a közös tevékenységek oldott légkörében biztosítjuk a megfelelő motivációs bázist, ilyenkor a gyerekek felszabadultan mondhatják el gondolataikat, fejezhetik ki érzéseiket.

A magyar nyelv ápolása, gazdagítása, csiszolása az óvoda minden közvetlen és közvetett pedagógiai környezetébe tartozó személyének sajátos kompetenciaterülete. Az óvodapedagógus személyes példaadással, megfelelő hangerővel és hangsúllyal kezdeményezzen beszélgetést, kérdés-felelet formájában vezesse rá a gyermeket a szavak helyes jelentésére. A gyermekre figyelő, jó beszédmintát adó, jól artikuláló, választékosan beszélő környezet a gyermek nyelvi fejlődését pozitívan befolyásolja. A beszéd az önkifejezés fontos eszköze, ezért az anyanyelvi nevelésnél a szókincs bővítése, a sajátos nyelvi formák elsajátítása, a gyermekek kommunikációra ösztönzése és a metakommunikáció fejlesztése a cél. Az egyéni fejlődés biztosítása megvalósul, amikor az óvodapedagógus kommunikációs helyzetek megteremtésével ösztönzi a gyerekek közötti kapcsolatteremtést. Bővíti szókincsüket, példát ad arra, hogyan lehet beszédüket gesztusokkal, arckifejezésekkel, testtartásokkal színesebbé, gazdagabbá tenni. A kommunikáció és metakommunikáció elválaszthatatlan egymástól.

A kommunikációs képesség fejlesztésében nagy segítség az együttjátszás. Jókedvű játékszituációkban közölhetik egymással gondolataikat, ötleteiket, újabb és újabb szavakkal, kifejezésekkel gazdagodik a szókincsük, fokozódik beszédkedvük, javul beszédértésük. Az

érzékelés, észlelés útján szerzett tapasztalat az óvodai tanulási folyamat alapját képezi. A tapasztalatok felidézése, felfogása, megértése az emlékezet és a gondolkodás nélkül nem lehetséges.

Az anyanyelvi fejlesztés és nevelés komplex feladat, mely a nevelési folyamat egészében jelen van, áthatja az egész napi óvodai életet, valamennyi óvodai tevékenységforma keretében megvalósítandó terület. Beleépül a gyermekek tevékenységeibe, megnyilvánulásaiba, a társakkal és az óvónőkkel való kapcsolataikba.

A 3-7 éves korosztály értelmi fejlődésének alapvető sajátossága, hogy érzékszervein keresztül, tapasztalati úton ismeri meg az őt körülvevő természeti- és társadalmi környezetét. Minden, ami a környezetében megjelenik, hatással van rá. Ezen élményeire és ismereteire építve biztosítunk a gyermekeknek változatos tevékenységeket.

A gyermekkel kapcsolatban lévő felnőtt feladata, hogy olyan környezetet teremtsen a gyermek köré, amely segíti érdeklődését, mozgatja belső kreativitását és utat nyit Isten szavának. A nevelési folyamat egésze alkalmas arra, hogy spontán vagy irányított módon a gyermek értelmi képességei fejlődjenek.

Az óvodapedagógus feladata a gyermek ismeretszerzésének sokoldalú biztosítása. Az érzékszerveken keresztül is ható élményanyag elmélyüljön, és tudatossá váljon a gyermekben. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése. A gyermek érdeklődésének, kíváncsiságának fenntartása és tudatos kihasználása nevelőmunkánk fontos része. A gyermeket az ismeretszerzésben a kíváncsiság hajtja a felfedezések, megismerések felé. Ezek sokszínűségéből alakul ki képszerű, szemléletes gondolkodása, mely lassan fogalmi gondolkodásba megy át.

Értelmi képességek fejlesztése játék közben, játékos formában, felfedezések útján, tevékenység közben történik. Természetesen nem csak játékban, hanem komplex formában a szociális és verbális tanulásban is. Az értelmi fejlesztés szoros kapcsolatban van az anyanyelv és kommunikáció alakulásával. A gyermekek ismeretszerzésének és képességfejlődésének alapfeltétele a sokféle tevékenységi lehetőség, az óvodapedagógusok gyermekismerete, szituáció érzékenysége, módszertani gazdagsága. Az óvodai értelmi nevelés feladatai szerteágazó, egymásra épülő, komplex módon érvényesülő tevékenységek, melyek átszövik az óvodai nevelés teljes rendszerét. Az értelmi nevelés alapja a gondolkodás és annak anyanyelven történő kifejezése.

Céljaink:

- a gyermekek saját élményeik alapján képesek legyenek rövid történetet elmondani tiszta és választékos formában, helyes nyelvhasználattal;
- társas kapcsolataikban szokássá váljon a tiszteletet érzékeltető nyelvi kifejezések alkalmazása, kiemelten a másik ember meghallgatásának alapját képező beszédfigyelem kialakulása;
- rendelkezzenek elemi metakommunikációs ismeretekkel;
- minél tágabbra nyitni a gyermekek környezetét a teremtet világ megismerésére kíváncsiságuk megőrzésével, tanulási vágyuk felkeltésével és kreativitásuk kibontakoztatásával.

Feladataink:

- oldott, derűs légkör megteremtése, amelyben felébred a gyermekek közlési vágya, ahol a gyermekek természetes kapcsolatteremtő beszédkészsége fejlődik és fejleszthető;
- a gyermekek aktív és passzív szókincsének gazdagítása élményt nyújtó tevékenységekkel és anyanyelvi játékokkal;
- az óvodában alkalmazott irodalmi anyagok körültekintő megválasztása, melyek elsősorban a magyar népmesék köréből és az egyházi irodalomból kerülnek ki;

- városunk nyújtotta lehetőségeket kihasználása: a gyermekkönyvtár és a művelődési központ programjain való részvétel;
- támogatjuk a beszéd és a mozgás koordinálását;
- a felnőttek példamutató kommunikációval, tiszta, érthető beszéddel segítik a gyermekek anyanyelvi fejlődését;
- a nyelvi fejlődést figyelemmel kísérjük, a beszédhibákat tapintatosan, indirekt módon javítjuk, szükség esetén szakember segítségét kérjük;
- a gyermekek kommunikációra ösztönzése, természetes beszédkedv fenntartása, metakommunikáció fejlesztése;
- a tapasztalatok, élmények verbális kifejezésére nevelés;
- „énkép” fejlesztése, testséma kialakulásának segítése;
- önálló gondolkodásra nevelés, döntési képesség fejlesztése;
- téri tájékozódás (oldalasság, irányok, viszonyok) fejlesztése;
- keresztszaternak fejlődésének segítése;
- észlelt összefüggések verbális megfogalmazására ösztönzés;
- feladatmegoldó képesség fejlesztése;
- tevékenységeken keresztül az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség fejlesztése;
- a képzelet és a kreativitás fejlesztése, az egyedi, eredeti megoldások elismerése, kreativitásra ösztönző, képzelet fejlődését segítő helyzetek, feltételek biztosítása;
- az egyéni fejlődési ütemnek megfelelően az ismeretek, jártasságok, készségek alapozása.

Az óvodapedagógus feladata az anyanyelvi-, értelmi nevelés alakításában:

- az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő és meghallgatni tudó környezettel, helyes mintaadással, és szabálykövetéssel;
- az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és az igényes válaszok elvárására szükséges figyelmet fordítani;
- egymás közötti kapcsolatfelvétel segítése, támogatása, a verbális és nonverbális eszköztár kialakításával, folyamatos szókincsbővítéssel;
- a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, illetve az értelmi képességek fejlesztése;
- kiemelt figyelem biztosítása a tehetséggondozásra és a felzárkóztatásra;
- a gyermekek beszédkultúrájának fejlesztése, beszédük hangerejére, hangsúlyának, tagolásának, szórendjének helyességére történő ügyeléssel;
- ha a gyermek beszédfejlődésében eltérés, probléma adódik, vagy súlyosabb beszédhibát észlel, akkor logopédus, pszichológus segítségét kéri;
- anyanyelvi játékok szervezése során minél több sikerélményhez juttatja a gyerekeket;
- a gyermek fejlettsége alapján önálló feladatmegoldásra nevel;
- személyes példaadással, spontán kommunikációs helyzetek kihasználásával a kommunikációs nevelési lehetőségek megragadására törekszik;
- kommunikációs képességek fejlődését segíti elő az anyanyelvi és a drámajátékok felhasználásával;
- megfelelő helyzetet, lehetőséget teremt a kommunikációs beszédfejlesztő gyakorlatokra.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:

- érdeklődése sokoldalú, elemi ismeretei vannak önmagáról és környezetéről;
- a testséma kialakult, téri tájékozottsága fejlett;
- megjelenik a szándékos figyelem;
- gondolatait érthetően ki tudja fejezni, képes meghallgatni és megérteni másokat;
- helyesen, tisztán, érthetően beszél;
- bátran, szívesen kommunikál társaival és a felnőttekkel.

9. A katolikus óvodai élet megszervezésének elvei

9.1. Személyi feltételek

Az óvodánkban eleget teszünk a mindenkor hatályos törvényi vonatkozásoknak, az intézményünkben dolgozó alkalmazottak létszáma megfelel a meghatározott kritériumoknak, valamint minden pedagógus felsőfokú szakképesítéssel rendelkező óvodapedagógus, illetve a dajkai munkakört is képzett dajka látja el. A munkatársak kölcsönösen kiegészítik egymás tevékenységét. Mindenki fontos a maga területén. A katolikus óvodában dolgozók munkájukat hivatásnak, szolgálatnak tekintik. Az alkalmazottak viszonya meghatározó az egyházhoz, nemzethez, hazához, embertársakhoz, szakmához, óvodához, munkatársakhoz, családokhoz, a gyermekek szüleihez és a gyermekekhez. A pedagógusok és a pedagógiai munkát közvetlenül segítő alkalmazott egész személyiségükkel nevelnek, a keresztyén értékeket képviselve életük, elfogadó, segítő, támogató attitűdjük, környezettudatos szemléletük a gyermek számára követendő példa. A gyermekcsoportban két óvodapedagógus és egy nevelőmunkát segítő dajka foglalkozik a gyermekekkel. Az ismeretanyagot csoportra, gyermekre lebontva tudatosan, tervszerűen alkalmazzuk.

A gyermekek óvodai életében minden tevékenységet minden helyzetben az óvodapedagógus irányít. A katolikus óvoda célkitűzéseiben megfogalmazottak megvalósításának irányítója az óvodapedagógus. Ismeri a pedagógiai dokumentumokat, rendszeresen tájékozódik a szakirodalomban, tevékeny részese az óvoda helyi programjának megvalósításában, és igényli a rendszeres szakmai és lelki képzést. Istentől kapott talentumai és szerzett ismereteivel ajándékozza meg az óvodai közösséget. Elősegíti a derűs légkört, elfogadó, segítő és támogató a gyermekek és felnőttek körében. Az óvoda kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Állandó és folyamatos jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek, amelynek középpontjában a gyermek áll. Pedagógusaink a gyermekek valódi érdekét, a családok építő javaslatait, kéréseit szem előtt tartva, szeretetteljes, egységes nevelési elveket érvényesítenek. Törekcszenek az élményszerű és örömteli együttlétek megteremtésére, a mennyei Atyával való meghitt családias viszony kialakítására, a Jézus iránti szeretet megalapozására. Fokozottan figyelnek a tiszteletre, a hitelességre és ezzel együtt az empátiás, toleráns modellértékű magatartásra. Tisztában vannak azzal, hogy kommunikációjuk, magatartásuk, bánásmódjuk, viselkedésük modellértékű a gyermekek hitéleti és egyéb magatartási szokásainak alakulására. Emberi és szakmai tudásuk legjavát adják a gyermekek óvodai neveléséhez. Képzettségük megfelelően magas színvonalú. Az óvodapedagógusi végzettségen túl a következő képesítésekkel, kompetenciákkal rendelkezik nevelőtestületünk: hitoktató, gyógytestnevelő óvodapedagógus, fejlesztő óvodapedagógus, közoktatás vezető.

Az óvodapedagógusok mellett szakképzett dajka dolgozik. A két munkakör összehangolásával, az óvoda nevelési hatását erősítik, eredményességét javítják. A dajka tevékenységét a gyermekek napirendjéhez igazítva, az óvónők irányítása mellett végzi. A nevelést tudatosan segíti, mert ismeri a nevelés célját, feladatát, módszereit. A gyermekek gondozási, nevelési igényei, képességei eltérőek, ezért az általa tanultak és az óvodapedagógus útmutatásai alapján a gyakorlatban jól érvényesíti az egyéni bánásmód elvét. Ellátja a csoportjához tartozó területek, eszközök takarítását, rendben és tisztán tartását. A dajka éppen úgy, mint az óvodapedagógus magatartásával, beszédével hat a gyermekre.

Egy folyamatosan épülő új intézményben elengedhetetlen az innovációra való képesség szakmai és szervezeti szinten egyaránt. Ezen nagy kihívásnak mindannyian igyekszünk képességeink szerint eleget tenni. Ennek megfelelően nevelőtestületünk szakmailag jól felkészült, pedagógiai megújulásra és hitében erősödsre törekvő. Minden dolgozó folyamatosan képi magát, továbbképzés keretében és önképzés által is.

Óvodánk nevelési gyakorlatában keresztény erkölcsi alapelvek érvényesülnek, a dolgozókat a keresztény ember jellemvonásai jellemzik. Az intézmény dolgozói munkatársi és keresztény közösséget alkotnak, mely mintául szolgál a gyermekek közötti kapcsolat kialakulásában. Az óvodánkban dolgozókat az Isten és emberszeretet jellemzi. A felnőtt minden pillanatban értékeket közvetít, példaként áll külső megjelenésében, kulturált viselkedésében. Nélkülözhetetlen a folyamatos, elmélyült imaélet, és annak igénye, hogy az egyházközség életébe bekapcsolódjon, a szentmiséken rendszeresen részt vegyen. A nevelői hivatásunk gyakorlásában és a magánéletünkben is érvényre kell jutnia az Evangélium tanításainak. Mindez elkötelezettséget, felelős hivatástudatot kíván.

Nemcsak az óvoda és az egyház hagyományaival azonosulunk, hanem magyarságtudatunkat, nemzeti identitásunkat is igyekszünk környezetünk számára kifejezni.

Különösen törekszünk arra, hogy személyes Istenkapcsolatunkból fakadóan a kötelességteljesítésben és a munkavégzésben is hiteles, színvonalas példát adjunk a gyermekeknek, szülőknek és kollegáinknak egyaránt.

Intézményünk jó légkörét elsősorban a nevelők egymás iránti nyílt és őszinte viszonya és az állandó értékrend biztosítja. A munkatársak számára meghatározó a katolikus lelkiség szerinti bánásmód, nevelés- és műveltségtartalom biztosítása. Ez megmutatkozik a nevelők kölcsönös bizalmában és megbecsülésében, a szakmai tapasztalatok megosztásában, az egymástól való tanulás örömeiben, a jó tanácsok elfogadásában, a baráti kapcsolatokban, egymás tudásának elismerésében, a problémák megoldásának közös keresésében. A munkatársak egyenlő partnernek tekintik egymást, elfogadják egymás szakmaiságát, összehangolt munkájuk hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.

Olyan munkatársaknak tekintjük egymást, akikkel közös ügyünk az evangéliumi nevelés. Ezért kapcsolatainkat mindig a kölcsönös segítségnyújtás és szeretet határozza meg.

Az óvoda elfogadja és tiszteletben tartja a családi nevelés elsőbbségét. A gyermek nevelésében partnerként tekintünk a családra, szülőkre, gyermekekre: célunk az együttnevelés.

A helyi plébános feladata, hogy felügyelje és segítse az óvoda katolikus keresztény lelkiségének jelenlétét.

Az intézményünk alapfeladata az óvodai nevelés, de felvállaljuk a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését is (különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján beszéd fogyatékos, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral /súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral/ küzd).

Napjainkra a civilizált, demokratikus társadalom egyik alapköve az esélyegyenlőség, a kirekesztés elkerülése, a befogadás. A hátrányos helyzetű gyermek nem rekeszthető ki a társadalomból. Meg kell találni azokat a lehetőségeket, melyekkel úgy tudjuk ezeket a hátrányokat kompenzálni, hogy emiatt senki se rekesztődjön ki a többiek közül. Az SNI-s gyermekek integrált nevelése is ezt a célt szolgálja.

A hozzánk járó gyermekek részére a Pedagógiai Szakszolgálat biztosítja a logopédiai és fejlesztő pedagógiai ellátást, mely vagy az óvodában történik, vagy szüleik viszik el gyermekeiket a fejlesztésre. Az orvosi ellátás minden gyermek esetében a saját gyermekorvosával, a szülők által megoldott. A védőnői ellátás, és a fogorvosi szűrés biztosított.

9.2. Tárgyi feltételek

Óvodánk helyi pedagógiai programjának megvalósításához szükséges eszközeit és berendezéseit folyamatosan biztosítjuk.

Óvodánk épülete, udvara megfelelően szolgálja a gyermekek biztonságos óvodai életét. Fontos számunkra, hogy a környezet rendezettséget, nyugalmat, harmóniát sugározzon. A csoportszoba, mosdók és öltöző balesetmentes, otthonos környezetet, barátságos, családi

hangulatot biztosít. A gyermekek óvodai életének színterei játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt.

Óvodánkban két csoportszoba áll gyermekeink rendelkezésére. A megfelelő környezet kialakításához hozzájárulunk azzal, hogy esztétikus berendezési tárgyakkal, díszítő elemekkel próbáljuk hangulatosabbá tenni óvodai életüket. Az óvoda berendezését oly módon alakítottuk ki, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, a baleset megelőzését, megfelelően változó testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Eszközeink segítik a gyermekek mozgás- és játékgigényének kielégítését, melyhez elegendő helyet és lehetőséget is biztosítunk. A csoportszoba díszítése, valamint a tárgyi jelek mértéktartóan és igényesen tükrözik a vallásos jelleget. A csoportszoba felszerelését és játékszereit úgy válogatjuk meg, hogy az a gyermekek igényeit szolgálja. A csoportszoba kialakítása az óvónők személyiségét, a neveléssel kapcsolatos tudatosságát fejezi ki. A színek, a formák harmóniája az esztétikai igény belsővé válását segítik. A berendezések alakíthatósága a gyermek kreativitását fejleszti. A játékeszközök a gyermekek fejlődéséhez, tevékenységéhez igazodnak. A gyermekek által használt tárgyi eszközöket, felszereléseket számukra hozzáférhető módon és biztonságukra figyelemmel helyeztük el. Felszereltségünk folyamatos ellenőrzése és karbantartása a baleset-megelőzést szolgálja. A gyermekek által használt eszközök biztonságosak, annak folyamatos fenntartására figyelünk. Szakmai eszközeink folyamatos bővítésénél arra törekszünk, hogy pedagógiai munkánk minősége minél magasabb szintű legyen.

Az óvoda udvara az egészséges életmódra nevelés egyik legfontosabb színtere. Udvarunk kialakítása, felszereltsége a gyermekek sokféle tevékenységét szolgálja. A gyermekek szabad mozgását, változatos tevékenységét megfelelő felszerelési tárgyak, eszközök biztosítják.

9.3. Az óvodai élet megszervezése

A nevelés tervezésének, szervezésének fontos szempontja, hogy elegendő időt biztosítson a készségek, képességek kialakulásához, figyelembe véve a gyermekek egyéni fejlődési ütemét. A gyermekek nevelése, fejlesztése a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében valósul meg az elfogadott és jóváhagyott pedagógiai programunk alapján.

Az óvodai nevelés, a gyermekek komplex fejlesztése csak a fenntartó által jóváhagyott pedagógiai program alapján történhet és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével. Gyermekeinket meghitt, családi légkörben szeretnénk nevelni, így a napi- és hetirendünket is ennek megfelelően alakítottuk ki. A nyitva tartás ideje alatt óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel. Amikor nem pedagógiai célú tevékenység történik, a gyermekfelügyeletet elláthatja nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott munkatárs is. A tervezőmunka az óvoda helyi sajátosságait figyelembe véve történik. Az éves tervezés a nevelési év elején, az éves munkaterv alapján, a havi, heti, napi szintű tervezés pedig az éves terv alapján valósul meg.

Nevelő-fejlesztő tevékenységünket nem a gyermekek életkora, hanem fejlettségi szintje határozza meg. A gyermekek fejlesztését differenciált tevékenységek keretében tervezzük kiscsoportos tevékenységek formájában. Tervezésünk kiinduló pontja a gyermekek aktuális fejlettsége, ezért a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődésüket folyamatosan figyelemmel kísérjük. Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról az igazgató dönt, a szülők és óvónők véleményének, valamint a köznevelési törvényben meghatározott létszámlétszámhatárok figyelembevételével.

Feladataink:

- a beilleszkedés folyamatának megtervezése a szülők közreműködésével;
- éves nevelési terv összeállítása;
- napirend kidolgozása, hetirend összeállítása;
- nevelés, képességfejlesztés tervezése;

- az óvoda és a gyermekcsoport ünnepeinek, jeles napjainak megtervezése;
- család - óvoda együttműködési programjának megtervezése;
- gyermekek fejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése a testi-, szociális-, verbális- és értelmi képességek területén, melynek dokumentálása évente kétszer, november és május hónapban történik. Ennek alapján fogalmazzuk meg minden gyermeknél a fejlesztés további feladatait. A konkrét feladatokat az oviKRÉTA felületén tervezzük;
- szülők tájékoztatása fogadó óra keretében gyermekük aktuális állapotáról, fejlettségéről, megállapodás a további teendőkről;
- nevelő-, fejlesztőmunka értékelése félévkor és évvégén.

Óvodánk pedagógiai programja tartalmazza a gyermekek egyéni szükségleteihez igazodó folyamatosságot, rugalmasságot, a gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges feltételeket biztosító napi- és hetirendet, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez, melyet a gyermekek biológiai (életkor, alvás-, mozgásigény, ebéd rendszeres időpontja), társas szükségleteit szem előtt tartva a csoportok óvodapedagógusai alakítottak ki. Ezek a szervezési keretek biztosítják a megfelelő és növekvő időtartamú (5-35 perces), párhuzamosan is végezhető differenciált és csoportos tevékenységeket. Az óvodai élet megszervezése során törekszünk a személyes interakciókra, élıszavas mese és közösségi játékelmény biztosításával.

Napi szinten a napirend segítségével szervezzük óvodai életünket. A napirend biztonságot, eligazodási támpontot ad és állandóságot jelent a gyermekek számára, rugalmasan figyelembe véve az egyes tevékenységek időigényét, a gyermekek szükségleteit, életkori sajátosságait, kiemelten a játék kitüntetett szerepét. A napirendet rugalmasan kezeljük, figyelve a gyermekek napi igényét, az aktuális eseményeket. A rendszeresség és az ismétlıdésérzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. A napirend elegendő időt biztosít az egyes tevékenységekre, így tudjuk megteremteni a stresszmentes, kiegyensúlyozott, biztonságos, nyugodt és gyermekeink számára kiszámítható óvodai légkört. Úgy alakítjuk ki, hogy az egyes tevékenységek között harmonikus arányosság legyen és a szabad játékra jusson megfelelő idő. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző munkatársakkal. Fontos, hogy a napirend hozzájáruljon a gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges biológiai és pszichológiai feltételek megteremtéséhez. Az egész óvodai nap folyamán törekszünk arra, hogy a gyermekek számára gazdag, változatos tevékenységet nyújtsunk az életkoruknak megfelelően aktív és passzív pihenés arányát figyelembe véve.

A csoportok hetirendjének összeállításakor figyelembe vettük a tárgyi adottságokat, helyi szokásokat, a gyermekek egyéni szükségleteit. A hetirend az óvodapedagógus által választott, egy-egy téma köré tervezett ismeretek, tapasztalatok, élmények feldolgozását segítő komplex tevékenységeket mutatja.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését, különböző kötelező dokumentumok és az óvodapedagógusok által készített feljegyzések szolgálják. A fejlődés nyomon követése a gyermek teljes testi, lelki, szociális és értelmi képességeinek alakulását tükrözi.

A csoportok és az alkalmazott pedagógiák sajátosságaihoz igazodó tervezési és értékelési formákhoz az álıbbi dokumentumokat használjuk:

- Csoportnapló az oviKréta rendszerben;
- Felvételi és mulasztási napló az oviKréta rendszerben;
- Gyermek fejlődésének nyomon követése az oviKréta rendszerben;
- Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer (DIFER).

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai

csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt. A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket a fentiek alkalmazása során tanköteles korukat megelőző nevelési évben járónak kell tekinteni.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek, képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

Az óvodai csoportok javasolt napirendje	
Időtartam	Napirendi tevékenységek
7.00-7.30	Gyermekek érkezése, szabad játéktevékenység összevont csoportban
7.30-12.00	- Gyermekek érkezése, játék a csoportban - Játék, szabadon folytatott tevékenységek - Gondozási feladatok (tisztálkodás, folyamatos tízórai) - Hitre nevelés, erkölcsi nevelés, az elcsendesedés feltételeinek megteremtése - Mindennapos frissítő mozgás, vagy tervszerűen kötött mozgás (teremben, tornateremben, szabadban) - Játékba integrált egyéni és mikrocsoportos tevékenységek, fejlesztések - Tevékenységbe ágyazott, a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítése, tevékenységekben megvalósuló tanulás - Az egészséges életmódot alapozó és erősítő egyéb tevékenység a szabad levegőn
12.00-15.00	- Gondozási feladatok (átöltözés, tisztálkodás, ebéd előtti előkészületek) - Étkezési ima, ebéd - Testápolás (fogmosás, tisztálkodás), terem előkészítése a pihenéshez - Pihenés előtti mese, ének, halk zene hallgatása - Pihenés, alvás (egyéni szükségletnek megfelelően)
15.00-16.30	- Folyamatos ébredés, gondozási feladatok, (tisztálkodás, folyamatos uzsonna, öltözködés) - Szabad játék a teremben vagy a szabadban, az évszaktól függően, a szülők érkezéséig
16.30-17.00	Szabad játék összevont csoportban a szülők érkezéséig

A szervezett tanulás nevelési év végére elérendő időkeretei korcsoportonként								
Életkor	Lelki percek	Minden-napos mozgás	Verselés, mesélés	Ének, zene, népi játék, tánc	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Mozgás	Hitre nevelés	Külső világ tevékeny megismerése
3-4 év	Napi 10'	Napi 10'	Napi 5'-10'	Heti 10'-15'	Heti 10'-15'	Heti 10'-15'	Heti 10'-15'	Heti 10'-15'
4-5 év	Napi 10'	Napi 10'	Napi 10'-15'	Heti 15'-20'	Heti 15'-20'	Heti 15'-20'	Heti 15'-20'	Heti 15'-20'
5-7 év	Napi 15'	Napi 15'	Napi 15'-20'	Heti 30'-35'	Heti 30'-35'	Heti 30'-35'	Heti 30'-35'	Heti 30'-35'

Tevékenységek javasolt szervezeti formái		
Tervezett tevékenységek	Párhuzamosan is végezhető differenciált tevékenységek	Kompetenciák, fejlesztés, tehetségsegítés
Hitre nevelés Mozgás Mozgásos játék (mindennapos mozgás)	Játék Verselés, mesélés Ének, zene, népi játék, tánc Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, Mozgás A külső, teremtet világ tevékeny megismerése, matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése Munka jellegű tevékenységek Részképességek fejlesztése egyéni formában	Népi gyermekjáték és néptánc Szervezett játékos labdarúgás (Bozsik-program) Úszás (Úszó Nemzet Program)

Június 1-től augusztus 31-ig szervezett nyári élet folyik, mely idő alatt a létszám csökkenésének függvényében a gyermekeket összevont, ügyeleti csoportban helyezük el.

Az óvodai csoportok javasolt nyári napirendje	
Időtartam	Napirendi tevékenységek
7.00-12.00	- Gyermekek érkezése, játék a csoportban - Játék az udvaron, szabadon folytatott tevékenységek - Gondozási feladatok (tisztálkodás, folyamatos tízórai) - Játék az udvaron: mozgásfejlesztő, képességfejlesztő játékok
12.00-15.00	- Gondozási feladatok (átöltözés, tisztálkodás, ebéd előtti előkészületek) - Étkezési ima, ebéd - Testápolás (fogmosás, tisztálkodás), terem előkészítése a pihenéshez - Pihenés előtti mese, ének, halk zene hallgatása - Pihenés, alvás (egyéni szükségletnek megfelelően)
15.00-17.00	- Folyamatos ébredés, gondozási feladatok, (tisztálkodás, folyamatos uzsonna, öltözködés) - Szabad játék az udvaron a szülők érkezéséig

A nyári időszakban is fontos, hogy az óvodai életet olyan tartalommal töltsük meg, amely bár egy kicsit eltér a megszokottól, mégis színes, változatos és élményekkel teli. Sokat tartózkodunk a szabadban, reggel jó idő esetén már az udvaron gyülekezünk, igyekszünk kihasználni az udvarunk adta lehetőségeket, a sok játékot. A napirend alakításával lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek jól szervezeten tölthessék mindennapjaikat. A nyár folyamán kiemelt feladata minden óvodapedagógusnak és dajkának az egészséges életmód feltételeinek megteremtése rugalmasan, változó körülmények között is, valamint a kialakult testápolási szokások, a kulturált étkezés szokásainak mélyítése, gyakorlása.

Más ritmusban élünk ebben az időszakban. A lehető legtöbb időt a szabadban töltjük a szabadban, kihasználva a levegő, a víz, a kinti élet sokoldalú edző hatását. Biztosítjuk a gyermekek szabad, önként választott játékához és más tevékenységekhez a megfelelő feltételeket az udvaron, rossz idő esetén a csoportban. A gyerekek nyáron is igényük és kedvük szerint játszhatnak, tevékenykedhetnek. Igyekszünk olyan udvari életet kialakítani, melyek nyugodt, tartalmas időtöltést eredményeznek. Az udvaron is biztosítjuk a csoportszoba játékait, eszközeit. Plédeket, takarókat adunk babázáshoz, kiránduláshoz, sátorozáshoz és más

szerepjátékokhoz. Játshatnak természetes anyagokkal, homokozhatnak, sarazhatnak, buborékot fújhatnak. A testedzésre, a természetes mozgásigény kiélésére a nyár számtalan lehetőségét kihasználjuk.

Fokozottan szoktatjuk hozzá a gyerekeket a napfényhez, védekezünk a leégés ellen. Igyekszünk a napfény jótékony hatását egészségkárosítás nélkül kihasználni, ezért 11 óra után árnyékban tartózkodunk.

A „lúdtalp” megelőzése, korrigálása érdekében lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek arra, hogy kedvük és hajlandóságuk szerint mezítláb járjanak, játszanak.

Nyáron is nagy szerepet kapnak a mozgásos játékok: focizhatnak, labdázhatnak, versenyezhetnek (pl.: kötélhúzás, futás, stb.), ugrókötelezhetnek, futó- és fogójátékokat, körjátékokat játszhatnak, rollerezhetnek, dőmperezhetnek. Arra törekszünk továbbá, hogy kedvük szerint rajzolhassanak; minden nap hallgassanak mesét; alkalom és kedv szerint énekeljünk, mondókázzunk és megfigyeljük a természetben történő változásokat, a nyári évszak jellemzőit.

9.4. Az óvoda hagyományai, ünnepei, megemlékezései

Az óvoda nevelési évének szerkezete az egyházi ünnepkörhöz igazodva épül fel. A keresztény világnézet úgy tekint a múltra, hogy abban fölfedezi Isten végtelenül irgalmas szeretetét. Óvodánk, gyermekeink életében fontos szerepet játszanak az ünnepek, hagyományok.

Minden ünnepet hosszas előkészülettel vezetünk be, maga az ünnep sokszor nem is az óvodában teljesedik ki. Fontosnak tartjuk a várakozást, a tevékenységen keresztüli érzelmi átélést, ráhangolódást.

Az óvodapedagógus feladata az ünnepek, hagyományok megvalósításában:

- az ünneplés megtanítása, érzelmi tartalommal való megtöltése;
- az ünnep, jeles nap kiemelése a mindennapi élet eseményeiből, azok előkészítése.

A nevelési év számtalan lehetőséget kínál az ünneplésre: az egyházi év ünnepei mellett a nemzeti ünnepek, a névnapok, születésnapok, néphagyományból származó ünnepek, helyi hagyományok mind lehetőséget adnak a megemlékezésre. Az óvoda esemény naptára:

Egyházi ünnepeink:

október 04.	Assisi Szent Ferenc napja (állatok világnapja)
november 11.	Szent Márton napja
november, december	Advent időszaka
december 6.	Szent Miklós napja
december 25.-26.	Karácsony
február, március	Hamvazó szerda
február, március	Nagyböjt
március, április	Húsvét
május, június	Pünkösöd

Nemzeti ünnep:

március 15.	az 1848-49. évi forradalom és szabadságharc emléke
-------------	--

Kiemelt napok:

március 20.	Víz világnapja
április 22.	Föld napja
május 10.	Madarak és fák napja

A gyermekközösségünk ünnepei:

a gyermekek név- és születésnapjainak megünneplése
farsang
anyák napja
iskolába készülők búcsúztatása
gyermeknap

10. A katolikus óvoda kapcsolatrendszere

10.1. Szülőkkel történő kapcsolattartás

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermeki személyiség harmonikus fejlődését. Ennek elengedhetetlen, alapvető feltétele a szülői ház és a pedagógus közösség szoros együttműködése. A kapcsolattartásnak és a kommunikációnak különböző formáit ragadjuk meg a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig. Az együttműködési formák tartalmát a gyermekek, a szülői közösség összetétele és elvárásai határozzák meg. Az együttműködés megvalósításának célja a keresztyén értékrenden alapuló családi nevelés segítése, az evangelizálás, mely által minél több család bevonására törekszünk először az óvoda, majd az egyház életébe.

- A szülőkkel való szoros kapcsolattartás kialakítása érdekében fontos a napi szintű megbeszélés lehetőségének felkínálása. Ennek során meghatározóak a személyes megszólítások, meghívások, melyeknek igazán nagy ereje és gyümölcse lehet a későbbiekben.
- A fogadóóra a gyermek fejlődésének nyomon követését szolgálja. Az adott nevelési évre kiadott Munkatervben meghatározott időpontokon felül, egyaránt kezdeményezheti a szülő, a pedagógus vagy az igazgató. Ekkor kap lehetőséget a szülő, hogy betekintszen a csoport naplójába, a gyermeke fejlődési naplójába, valamint az év közben alkotott munkáiba.
- A szülői értekezlet a szülőkkel való kapcsolattartás egyik legfontosabb színtere, amely során a szülőket megismertetjük óvodánk Pedagógiai Programjával, célkitűzéseivel, a házirenddel. Szülői értekezletet évente 2 alkalommal szervezünk: a nevelési év elején és a második félév kezdetekor minden csoportunkban külön. Félévkor a nagycsoportos gyermekek szüleinek kerül megrendezésre iskolaválasztás céljából egy rendkívüli szülői értekezlet is. Erre a szülői értekezletre meghívást kapnak a leendő elsős tanító nénik, iskolaigazgatók is, hogy bemutatkozzanak és bemutassák az iskolájukat. Óvodánkba beiratkozni szándékozók részére a nevelési év végén tartunk szülői értekezletet.
- Az SZMSZ szabályzata szerint működik a szülői szervezet, akiknek találkozása alkalom szerint történik, általában a szülői értekezletekhez közeli napokban. Célja az óvodai élet segítése a szülők által, az óvodai rendezvények megszervezésének elősegítése, koordinálása.
- Családi napok, foglalkoztató tevékenységek, kulturális programok, sportdélutánok, nyíltnapok lehetőség szerinti megszervezése. Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események ünnepek, családias hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot.
- Zarándoklatok, kirándulások keretein belül a közösséghez tartozás érzésének erősítése.
- Internetes kapcsolattartás, elektronikus levelezés lehetőségeinek kihasználása.
- Jótékonysági bál szervezése (szülők, nevelők részvételével) a farsangi báli szezonban.
- A szülői igény- és elégedettségi vizsgálatok hasznos visszajelzést adhatnak az óvoda működéséről és az óvoda pedagógiai munkájáról, ha őszinte vélemények megfogalmazását várjuk el a szülőktől. Ezáltal megismerjük a szülők igényeit, elégedettségét és elégedetlenségét.

10.2. Külső partnerekkel történő kapcsolattartás

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében.

A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvodánk nyitott és kezdeményező. Együttműködünk mindazon szervekkel, testületekkel, akik segítik az óvoda működését. Törekszünk a gyors, pontos információáramlás létrehozására.

Az intézmény az eredményes munkavégzés érdekében rendszeres kapcsolatot tart számos szervezettel, nevezetesen a következőkkel:

- Váci Egyházmegye;
- Szent Mihály Intézményfenntartó, Vác:
 - együttműködünk a Fenntartóval és mindazon szervekkel, testületekkel, akik segítik az óvoda működését. Törekszünk a gyors, pontos információáramlás létrehozására,
 - rendszeres kapcsolatot tartunk az SZEMI képviselőivel (főigazgató, főigazgató helyettesek, igazgatók, szakreferensek, stb.);
- Balassagyarmati Szentháromság Főplébánia és Bosco Szent János Szalézi Plébánia:
 - egyházközségünk erkölcsileg támogatja óvodánkat,
 - a dolgozók a helyi plébános irányításával rendszeres hittani továbbképzésben részesülnek,
 - az óvodalelkész rendszeresen részt vesz az értekezleteken, felkérésre előadást tart a szülőknek, amelyeken hittani, pedagógiai alapismereteket fogalmaz meg az érdeklődők részére;
- az egyházmegye által fenntartott többi oktatási intézmény:
 - lehetőségeinkhez képest igyekszünk kapcsolatot teremteni az egyházmegye katolikus óvodáival (Szolnok, Kistarcsa, stb.) szakmai napok, továbbképzések keretében;
- óvodába lépés előtti intézmények: bölcsőde, Játékváros Családi Bölcsőde:
 - ellátogatunk a leendő óvodásaink megismerése érdekében az intézmények nyíltnapjaira és betekintünk a bölcsődei gondozó munkába, visszajelzésekkel élünk az onnan érkező gyermekek fejlődéséről;
- önkormányzati fenntartású óvodák:
 - a helyi önkormányzati óvodákkal is igyekszünk kapcsolatot tartani, amely továbbképzéseken való részvételre és esetlegesen az egész települést érintő kulturális és sport rendezvényekkel kapcsolatos feladatokra terjed ki,
 - a Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn;
- óvodai élet utáni intézmények: általános iskolák, speciális intézmények:
 - nemcsak azért, mert helyet ad intézményünknek, hanem azért is, hogy a tőlünk iskolába kerülő gyermekek továbbra is vallásos légkörben nevelődjenek, nagy gondot fordítunk a Szent Imre Katolikus Általános Iskola és Gimnáziummal való szoros együttműködésre. Az iskola igazgatójával egyeztetve rögzítjük a kölcsönös hospitálás lehetőségét, időpontját, esetleg közös program szervezését,
 - ugyanakkor lehetőséget biztosítunk minden általános iskolának a bemutatkozásra egy szülői értekezlet keretében, melyet a nagycsoportos szülők számára szervezünk, így bepillantást nyerhetnek a város iskoláinak életébe, megismerhetik az intézmények által kínált lehetőségeket. Ezzel is segíteni szeretnénk a családok megfelelő iskola választását,
 - lehetőséget biztosítunk arra, hogy az általános iskolák tanítói ellátogathassanak óvodánkba, nyíltnapjainkra és ismerkedhessenek a leendő iskolásokkal, az óvodai nevelőmunkával,

- óvodásainknak is lehetőséget biztosítunk az iskolai életbe való bepillantásra, bemutatóórák keretében, melyre minden iskola hívja és várja a gyerekeket. Ekkor látogatjuk meg régi óvodásainkat is, illetve megkérdezzük az iskola véleményét arról, mennyire elégedettek az iskolakezdés időpontjában a gyermekek fejlettségével,
 - jeles ünnepek alkalmával iskolai rendezvényekre is kapnak meghívást óvodásaink;
- református, evangélikus egyházak:
 - az óvodánkba járó más keresztény felekezetekhez tartozó gyermekek vallásos nevelésének biztosítása érdekében folyamatos kapcsolatot tartunk a református és evangélikus egyházak lelkészeivel;
- Katolikus Pedagógiai Szervezési és Továbbképzési Intézet;
- Balassagyarmat Város Önkormányzata:
 - szükség esetén felvesszük a kapcsolatot a helyi önkormányzattal, a nemzetiségi szervezetekkel;
- Gyermekjóléti Szolgálat:
 - a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében az óvoda gyermekvédelmi megbízottja telefonon, írásban és személyes találkozások keretében tartja a kapcsolatot a Gyermekjóléti Szolgálattal. Kölsönösen tájékoztatják egymást tapasztalataikról,
 - az óvoda segítséget kér a Gyermekjóléti Szolgálattól, ha a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, illetve a gyermekközösség védelme érdekében indokolt. A segítségkérés indokoltságának fennállásáról az igazgató dönt a gyermekvédelmi felelős felvetése, vagy saját információi alapján a gyermekvédelmi felelőssel való konzultáció után,
 - a gyermekjóléti szolgálat által javasolt intézményi intézkedések mérlegeléséről, alkalmazásáról az intézmény igazgatója dönt. Az intézkedés végrehajtásának és eredményességének figyelemmel kísérése a gyermekvédelmi felelős feladata, tapasztalatairól minden lényeges történés után vagy elmaradása esetén beszámol az igazgatónak. A tudomására jutott információt haladéktalanul megosztja az igazgatóval;
- Családsegítő Szolgálat:
 - szociális életvezetési és mentálhigiénés tanácsadás, valamint krízishelyzetbe kerülő családok megsegítése érdekében vesszük fel a kapcsolatot a Szolgálattal;
- Pedagógiai szakszolgálat:
 - a Pedagógiai Szakszolgálat segítségét vesszük igénybe az év közben szükséges kezelések ellátása érdekében,
 - logopédus foglalkozik a rászoruló gyerekekkel. Szeptemberben fölméri a csoportokat. Elsősorban a nagycsoportosokkal és a megkésett beszédfejlődéssel küzdő középső csoportosokkal foglalkozik;
- szakértői bizottságok:
 - beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség, illetve sajátos nevelési igény megállapítása, vagy kizárása érdekében vesszük fel a kapcsolatot;
- gyermek- és ifjúságvédelmi hatóságok;
- egészségügyi szervezetek: gyermekorvosi rendelő, védőnői hálózat:
 - óvodánk védőnője szükség esetén jön az óvodába, hogy megnézze a gyerekeket, elvégezze az egészségügyi feladatokat. Amennyiben szükséges visszatér ellenőrzésre;

- közművelődési intézmények: könyvtár, művelődési központ, mozi, múzeum:
 - a könyvtárlátogatások programunkba történő tudatos beépítése segít abban, hogy a gyermekek megismerjék, megszeressék, megbecsüljék a könyveket. Később pedig szeressenek olvasni, hasznos tevékenységekkel töltsék idejüket,
 - az óvoda dolgozói figyelemmel kísérik a város és környező települések kulturális rendezvényeit, és ezekbe lehetőség szerint bekapcsolódnak a gyermekekkel. A rendezvények felkutatásába és a részvételbe bevonják a szülőket is;
- média:
 - marketing és PR tevékenység mellett szeretnénk bemutatni óvodánk arculatát, főbb jeles eseményeinket, rendezvényeinket a város és környékbeli lakosok számára;
- sportegyesület (MLSZ):
 - mozgásfejlesztés céljából induló óvodán kívüli tevékenységek megszervezése, lebonyolítása;
- egyéb szervezetek, hatóságok (rendőrség, bíróság, stb.).

11. A katolikus óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

A tevékenységek és a szabad játék rendszere egységbe foglalja, integrálja a személyiség fejlődésében meghatározó tevékenységformákat, a játékot, a tanulást és a munkajellegű tevékenységeket. A tevékenység, az aktív személyiség megnyilvánulása, az óvodáskorú gyermek szükségleteinek kielégítője, összekötőszál a belső és a külső környezet között. A tevékenységben, annak minőségében tükröződik a gyermek fejlődése, miközben az eredményes cselekvések, műveletek visszahatnak a belső feltételek alakulására.

Az óvodáskorú gyermekek képességeinek kibontakoztatásában meghatározó szerepe van a tevékenységeknek. Állandó lehetőséget adnak a sokszínű tevékenységekre, a gyermekek szükségleteinek megfelelően. A gyermekek szabadon rendelkeznek az eszközökkel és a nyersanyagok felhasználásával. Szükségleteiknek megfelelően gazdagíthatják az eszköztárat.

11.1. Hitre nevelés

A katolikus óvodában a kisgyermekek hitre nevelésének elsődleges célja a családi keresztény nevelés támogatása, vagy ennek híján elindításuk a keresztény életre, a vallási identitás megalapozása.

A vallásos nevelést a nevelési program mellé illesztjük. Nevelésünknek a gyermeki lélek mélyebb rétegeire kell irányulnia. A gyermek könnyedén átveszi környezete szokásait és értékrendjét, vallásos jelrendszerét.

A beszélgetések során Istent, mint örömünk és reménységünk biztos alapját próbáljuk gyermekeinknek bemutatni. Tevékenységeink középpontjában Jézus Krisztus megragadható, vonzó alakja áll. Fontos szempontok a nevelés terén a pedagógus számára, hogy Isten szeretetére, hazaszeretetre, a szép magyar beszéd és keresztény viselkedés elsajátítására neveljen. Az óvónő által elmondott, megérthető bibliai történetek célja ebben az életkorban az, hogy a történeteken keresztül megtapasztalják Isten szeretetének, közelségének élményét.

A bibliai történetekkel való ismerkedéseken kívül a másik nagyon fontos dolog az imádság. Feladatunk, hogy a gyermekeket megtanítsuk imádkozni, vagy továbbfejleszteni azt, amit a szülők már elkezdtek. Törekszünk arra, hogy örömmel imádkozzanak, bátran szólítsák meg Istent, Jézust, Máriát. A közös élmények, cselekedetek kapcsán a csoport tagjai erősödjenek az összetartozásukban. Érezzék át, hogy mindannyian Isten nagy családjához tartozunk. Az egyházi év jeles napjainak eseményein keresztül naponta sok ismeretre tesztnek szert a gyerekek.

Fontosnak tartjuk, hogy az egyház képviselői gyakran járjanak az óvodába, vegyenek részt a gyermekek hitéletének erősítésében.

A személyes, önálló hit megalapozása óvodás korban kezdődik. Ezért óvodánkban a hitre nevelés kiemelt feladatként van jelen, melyben megalapozzuk a gyermekek egészséges lelkiületű keresztény emberré válását. Vallásos nevelésünk akkor eredményes, ha ez irányú törekvésünk a nevelés egészébe beépül. A pedagógusok és az óvoda dolgozói keresztény életük mintájával járnak elől a gyermekek és a szülők számára.

A hitre nevelés tartalma:

- a szeretet légkörének megteremtése az óvoda közösségében;
- a hit ébresztése és fejlesztése;
- a keresztény értékrend normáinak közvetítése, vonzónak tétele a gyermek számára;
- imádságok és bibliai történetek megismertetése a gyerekekkel, életkoruknak és értelmi fejlettségüknek megfelelően.

Az óvoda missziós feladatként tekint a hitre nevelés keretén belül a családok bekapcsolására az egyházközség életébe, valamint a közös imádság, a közös munka és a közös szórakozás megtartó erejére.

A hitre nevelés átszövi az óvodai élet egészét a mindennapos lelki beszélgetések, az imádságok és a templomlátogatások alkalmával.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekeket a tevékenységeken keresztül átélt érzelmekkel, ráhangolódással, várakozással tanítsuk meg az ünnepek fontosságára. Arra törekszünk, hogy az ünnepeket érzelmi tartalommal töltsük meg és kiemeljük a mindennapi élet eseményeiből. Engedjük, sőt törekszünk arra, hogy a gyermekek minél aktívabban vegyenek részt az ünnep előkészítésében és lezárásában, átélhessék azok örömét. Arra próbáljuk rávezetni őket, hogy az igazán értékes ajándék az, ami saját magukból fakad (rajz, ének, vers, ölelés, simogatás, mosoly, stb.). Az ünneplésnek megvan a maga szertartása, üzenete, amivel megismertetjük a gyermekeket, ezáltal lelkileg gazdagítjuk őket. Az egyházi év számtalan lehetőséget kínál a katolikus óvodákban erre. Ehhez nagyban hozzájárulnak a lelki beszélgetések során feldolgozott témakörök. Ünnepeink között vannak saját hagyományainkra épülő ünnepek, megtalálhatóak a népi hagyományok és természetesen a liturgikus ünnepek. Vannak helyi sajátosságaink is, valamint a jeles napokat ünnep, illetve megemlékezés keretében csoportban vagy óvodai szinten valósítjuk meg. Akkor teljes az ünnep, ha mindannyian átéljük az ünnep örömét.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a tevékenység során:

- az Isten emberek iránti szeretetét a gyerekek élettapasztalatából és a bibliai történetekből kiindulva helyes ki tudja fejezni;
- az óvodás gyermeket meg kell tanítani arra, hogy Istent megszólíthatjuk, elmondhatjuk élményeinket, hogy Vele beszélgethetünk – ez az ima;
- fontos, hogy ne csak kötött imádságokat halljon a gyermek, hiszen az imának ebben a korban elsősorban szabadon megfogalmazottnak kell lennie.

Óvodapedagógus feladatai a hitre nevelés terén:

- a lelki beszélgetések hangulati feltételeinek megteremtése;
- a bibliai történetek elkülönítése a mesétől;
- az imák és a gyermekek számára közvetíthető bibliai történetek összhangban hozatala a liturgikus év eseményeivel;
- ismertesse meg a gyerekekkel a vallásos környezetet, legyen módjuk tapasztalatszerzésre, élménygyűjtésre, ezek közös feldolgozására;
- bibliai kifejezések használata;
- közösségi élmény erősítése;
- a gyermekek ösztönzése az egyszerűbb bibliai történetek önállóan elmondására;
- az érzelmi biztonság megadása;
- erkölcsi tulajdonságok alakítása a gyermekekben;
- a Biblia használatára, szeretetére nevelés;
- ismertesse meg a gyermekeket a templommal, annak külsejével, berendezéseivel, a liturgia eszközeivel;
- formálja a templomban történő helyes viselkedés szokásait, a szentmise menetének megismertetése.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- szívesen mond el bibliai történeteket, énekel vallási tartalmú énekeket;
- meg tudja különböztetni a bibliai történetet a mesétől;
- érti a bibliai történetekben előforduló, vagy a hétköznapi életben ritkábban használt szavakat, kifejezéseket;
- az ismert imádságokat önállóan is képes elmondani;

- szereti és igényli a lelki percek;
- meg tud fogalmazni erkölcsi értékítéleteket.

11.2. Játék

Célunk a játék által keresztény értékekre fogékony, kreatív, társaikhoz alkalmazkodni tudó, aktív, feladatokat értő és megtartó gyermekek nevelése.

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb alaptevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék az óvodás korú gyermek legjellemzőbb megnyilvánulása, egész napját átszövi. Ebben történik tapasztalataik, önismereteik, élményeik feldolgozása.

A játékban érvényesülnek azok az érzelmi hatások, amelyek a társas magatartásukat befolyásolják. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. A szabadjátékkal töltött idő a legnagyobb érték, a teljesítményre és az alkotásra készülődés, lelki töltődés vissza nem térő kora. Olyan komplex tevékenységforma, amelynek megfigyelése közben képet kapunk a gyermekek testi, lelki, szociális képességeiről. A gyermekek játékszükségletének minden nap, visszatérő módon ki kell elégülnie.

A játék tartalma:

- a gyermek társas életének folyamatosan fejlődése;
- a gyermek játékának formai, tartalmi jellemzői;
- a játéktevékenység időtartama, mélysége, szintje, tartalmi gazdagsága;
- társas kapcsolatok minősége;
- a kialakult társas kapcsolatok szintje;
- anyanyelvi nevelés;
- magatartásformák és szokások.

A játék során a gyermek teljes személyisége formálódik. Az értelmi képességekre gyakorolt hatása jól mutatkozik az érzékszervek működésének pontosabbá válásában. Fejlődik az észlelés, a megfigyelő képesség, a figyelem, emlékezet, képzelet és gondolkodás. Alakul szellemi aktivitása, beszéd- és mozgáskészsége, problémaérzékenysége, helyzetfelismerő képessége. Formálódik térérzékelése, nagymozgása és szenzomotoros ügyessége. A gyermek közel kerül az erkölcsi szokások felismeréséhez, elfogadásához. Tökéletesedik erkölcsi ítéletalkotása, viselkedése, udvariassága, kommunikációs kapcsolatteremtő készsége. Az óvodapedagógus felelőssége, fejlesztő tevékenysége meghatározó jelentőségű. A játék jellemzőit ismerve lehetőség van arra, hogy az egyes gyermekeknél fölmerülő lemaradásokat korrigálni tudjuk.

Játék fajtái:

- gyakorló vagy funkció játékok (érzékszervek játszó begyakorlása, különböző mozgások begyakorlása, játék különböző anyagokkal, tárgyak és eszközök rakosgatása, hang és beszéd játékos gyakorlása);
- szimbolikus játékok (utánzó, tárgyakat és természeti jelenségeket utánzó, szerepjáték, tematikus játék, bábjáték, dramatizálás, fantáziajátékok);
- konstruáló játékok (építőjáték, barkácsolás, konstrukciós játék);
- szabályjátékok (mozgásos játékok, értelmező fejlesztő játékok, társas játékok, népi játékok, speciális fejlesztő játékok).

Az eszköz, játékszer részben motiválja, ösztönzi, gazdagítja a gyerekek elképzeléseit, segíti elgondolásait megvalósítását, részben tárgya magának a játéknak. Változatos játékeszközökkel és azok folyamatos bővítésével, pótlásával a gyermekek érdeklődésnek, játékkedvének fenntartására, fokozására törekszünk; ennek segítségével ösztönözve őket a még elmélyültebb játékokra. Arra törekszünk, hogy a játékeszközök és a játékok legyenek esztétikusak,

igazodjanak a gyermekek életkorához, segítsék a sokoldalú fejlődést. Gondolkodásra, problémamegoldásra serkentsen.

A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit. A környező világról a játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé. A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet az óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában céljai eléréséhez.

A gyermek a játék örömeért játszik, mert játszani jó! Jót és jól játszani – ez a gyerek dolga az óvodában.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a tevékenység során:

- a játék folyamatos lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd kialakulására, amely nagy hatással van a gyermekek beszédképességének fejlődésére;
- a játékszituációkban megtanulhatják a szavak helyes ejtését, a beszéd szövegfonetikai hatáselemeit;
- az óvodapedagógus beszéde mindenkor legyen minta, modell a gyermek számára, hogy mindennap hallhassa a szép magyar beszédet, és láthassa a helyes artikulálást, amely megkönnyíti a beszéd érthetőségét a szöveg helyes tagolásával együtt.

Az óvodapedagógus feladatai a játéktevékenység terén:

- a feltételek biztosítása: megfelelő hely, idő, csoport légkör, biztonságos játékeszköz, élményszerzési lehetőségek a különböző játékformákhoz;
- lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához;
- járuljon hozzá az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználásával a játék fejlesztéséhez;
- a játék folyamatában tudatos jelenlétével biztosítsa az indirekt irányítás felelősségét;
- szükség és igény szerint játszon együtt a gyermekekkel és ösztönző magatartásával segítse az élményszerű, elmélyült játék kibontakozását;
- vegye figyelembe a különböző fejlettségű gyermekek eltérő játékeszköz igényét;
- a játék formáinak és tartalmának gazdagítása;
- nevelje arra a gyermekeket, hogy tiszteljék egymás igényeit, alkalmazkodjanak egymáshoz, jelenjen meg az egymás segítése, szeretete és az engedelmisség;
- a különböző fejlettségű gyermekek együttjátzásának segítése;
- egészséges versenyszellem, kiegyensúlyozott együttműködés kialakítása;
- a gyermek óvodán belüli és kívüli tapasztalatainak feldolgozása;
- az agresszió és a szorongás feloldása a játékban;
- az élményszerzés lehetőségének megteremtése;
- a játék rendjének szokássá alakítása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- örömmel, önfeledten játszik, képes élményeinek eljátszására;
- a gyermek játéka témájában, tartalmában gazdag, színes, elmélyült;
- kitartóan képes játszani társaival együttműködve, betartja a társas viselkedés elemi szabályait;
- egészséges versenyszellemben tevékenykedik;
- a szerep- és a szabályjátékokon kívül szívesen és önállóan barkácsol, báboz, dramatizál;
- szabályjáték során betartja a szabályokat, másokat is figyelmeztet a szabály betartására.

11.3. Verselés, mesélés

A meséléssel, verseléssel célunk az érzelmi biztonság fokozása, az anyanyelvi nevelés és a lelki felfogóképesség fejlődésének segítése. A nyelv szépségének, kifejező erejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználat, mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása, emellett az életkori sajátosságnak megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése, a magyar kultúra értékeinek átörökítése.

A versnek, mesének nagy szerepe van az óvodáskorú gyermekek pszichés nevelésében, a fantázia fejlesztésében, a teljes személyiség kialakításában, hiszen a gyermek érzelmi, értelmi és etikai fejlesztésének, fejlődésének legfőbb eszköze. A mese és a vers erkölcsi, érzelmi, értelmi töltésű, emberi kapcsolatokat tanít, segíti a világ megismerését, táplálja a lelket. Bővíti az anyanyelv szókincsét, tanítja ritmusát, dallamát. A legtágabb értelemben tanít. A mesélés, verselés, mondókázás óvodai életünkben minden nap jelen van. Igyekszünk minél több időt biztosítani erre, ahányszor a nap folyamán lehetőség és igény van rá.

A beszédkedv felkeltése, a beszédértés erősítése a klasszikus és népmeséken, verseken, mondókákon keresztül valósul meg, mellyel műveltségtartalmat közvetítünk. Elsősorban azokból a gyermekirodalmi művekből választunk meséket, verseket, amelyek megfelelnek a gyermekek életkori igényeinek. A magyar népi és a világirodalom klasszikus, kortárs verseiből, meséiből egyaránt merítünk, amelyeknek közösségteremtő ereje is megvalósul, ezáltal elmélyítjük a nemzeti és keresztényi tudatot. Katolikus óvoda révén hitébresztő, ünnephez kötődő rövid versekkel, imákkal, Jézus és a szentek életéről szóló rövid történetekkel is megismertetjük a gyerekeket. A mindennapi mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. Az óvodapedagógusok kommunikációja, viselkedése modell értékű a gyermek számára.

A versek, mondókák, dúdolókat adják az első igazi versélményt, melyek ölbéli játékokhoz, többnyire játékos mozgásokhoz kötődnek. A kisgyerekkorban hallott altatók, ébresztők, mosdatók, öltöztetők, járatók, ujjkiolvasók, naphívogatók, állathívogatók hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki és érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

A mese életkorilag a legmegfelelőbb az óvoda gyermek szemlélet módjának, életképének, amely feloldja a gyermek szorongásait, erősíti érzelmi biztonságát, elévülhetetlen erkölcsi tartalmat közvetít. Ráirányítja a gyermek figyelmét, az alapvető erkölcsi tulajdonságokra: együttérzés, segítőkészség, feltétel nélküli szeretet. Mozgásba hozza a képzeletet, belső képalkotásra készíti a gyermeket, erősíti önbizalmát. A mese képi és konkrét formában feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat. A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére. Az élőszavas mese különösen alkalmas az óvoda gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A gyermekek fantáziája nagyon gazdag, ezért olyan próbálkozási alkalmakat is kell teremtenünk, amikor már a felnőtt által megkezdett mese önálló befejezésére, új mese kitalálására ösztönzi őket. Az ismétlések, a mese többszöri feldolgozása a gyermekek számára biztonságot, örömet jelentenek, ezért meg kell teremteni az ismétlés lehetőségét, közös vagy egyéni beszélgetés által. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására. A saját mese során megjelenik az improvizáció mozdulatokban, gesztusokban, mimikában.

A verselés, mesélés tartalma:

- kiscsoport: mondókák, mondókamesék, formulamesék, állatmesék, történetek, rövidke versek, ismerkedés a képes-mesés történetekkel, néhány történet az ó- és újszövetségből;

- középső csoport: mondókák, hangutánzó mesék, párbeszédes mesék, láncmesék, egyszerűbb szerkezetű tündérmesék, bibliai történetek, versek;
- nagycsoport: kiszámolók, felelgetők, versek, állatmesék, tréfás mesék, tündérmesék, elbeszélések, bibliai történetek.

A bábjáték sok lehetőséget nyújt a gyerekek kreativitásának kibontakoztatására. A gyermekek a bábok életre keltésével mondhatják el vágyaikat, sérelmeiket, véleményüket az őket körülvevő világról. A bábozás a társas kapcsolatok többféle variációját teremti meg, számtalan készség kialakulását, fejlesztését segíti elő.

A dramatizálás fejleszti a gyerekek szókincsét, beszédképességét és előadásmódját, az egyre finomabb nagymozgásukat, saját testükről alkotott képüket.

Vershallgatásra a gyerekeket legtöbbször az őket körülvevő környezet jelenségei, a természet változásai, az évszakok körforgása, a mindennapi élményeik motiválják.

Népünk hagyományait, a jeles napok szokásait őrző versekből válogatjuk a különböző nyelvtörőket, találós kérdéseket, népi mondókákat, népi játékokat és a katolikus egyházi ünnepekhez kapcsolódó verseket, ezzel is a nemzeti illetve a keresztény tudatukat erősítjük.

A mesék, versek erkölcsi mondanivalóját megerősítik a magyar szólások és közmondások. A magyar nyelv gazdagsága, árnyaltsága lenyűgöző, hitünket is csak magyarként tudjuk megélni. A csoportszobákban elérhető helyen állnak a gyermekek rendelkezésére képeskönyvek, lapozgatók, melyeket a játékidő folyamán bármikor elővehetnek. Arra szoktatjuk őket, hogy a könyvekkel óvatosan bánjanak, becsüljék meg azokat. A könyv szeretetére neveljük a gyerekeket, hiszen a könyv értékek közvetítője, az ismeretek szerzésének egyik módja. Örömmel vesszük, ha otthonról hozott, kedvenc könyveikkel érkeznek az óvodába. Ezekből a nap folyamán mesélünk. Ellátogatunk a városi könyvtárba, ismerkedünk a viselkedési móddal, a szolgáltatás igénybevételével.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a tevékenység során:

- a nyelvi-kommunikációs képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, melyet az óvodapedagógus utánzásra készítő, szemléletes, képszerű bemutatása teremt meg;
- az óvodapedagógus élményszerű meseelőadása nagymértékben fejleszti a gyermeki beszédet és a kommunikációt, a szavak helyes kiejtését, a tiszta beszédhallást;
- a népi mondókák és gyermekversek ismétlése hatásosan segíti a beszédészlelés és beszédmegértés fejlődését, ezek segítségével gyakorolják a helyes ejtést, artikulációt is;
- a versek ismétlése alkalmat teremt a gyermek számára a beszédtempó, ritmus, hangsúly, hanglejtés gyakorlására;
- a népmesékből a gyermekek sok régies-népies fogalmat ismerhetnek meg;
- a bábjátékban, dramatikus játékban a gyermekek kibontakoztathatják a szabad önkifejezésüket, a dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a beszédkedv fokozására és az önálló mesemondásra.

Az óvodapedagógus feladatai a verselés, mesélés terén:

- mesélés, verselés hangulati feltételeinek megteremtése;
- változatos irodalmi élmények közvetítése;
- az irodalmi anyag kiválasztásánál részesítse előnyben a magyar népi gyermekirodalom alkotásait, a vallásos tartalmú meséket, verseket;
- a kiválasztott irodalmi anyag kapcsolódjon az aktualitásokhoz, ünnepekhez, néphagyományokhoz;
- életkoroknak megfelelő irodalmi anyag összeállítása;
- magyar nyelvre jellemző szavak, szófordulatok alkalmazása;
- egy mese egymást követően több alkalommal is hangozzon el, hogy a gyermek elmélyülhessen annak világában;

- a gyermekek motiválása az irodalmi élmény befogadására;
- beszédkedv felkeltése, beszédértés erősítése;
- közösségi élmény erősítése;
- személyiségfejlesztés a néphagyomány őrzésével;
- segítségnyújtás az élmények megjelenítésében (dramatizálás, rajz, festés);
- önálló mesealkotásra, verselésre, mesélésre, bábozásra ösztönzés;
- az érzelmi biztonság megadása;
- együtt bábozás és dramatizálás a gyerekekkel;
- a könyv használatára, szeretetére, megbecsülésére nevelés;
- a mesetudat erősítése, a belső képalkotás folyamatának elősegítése;
- érzelmi, esztétikai nevelés;
- metakommunikáció fejlesztése;
- ismerkedés a vallásos irodalommal – nemzeti, keresztényi tudat alakítása, erősítése;
- bibliai történetek hallgatása;
- a gyermekek megismertetése a katolikus ünnephez kapcsolható Bibliai történetekkel.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- várja, kéri a mesemondást, maga is segít a mesemondás, hallgatás feltételeinek kialakításában; megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásai, a figyelem fenntartásának és ellenőrzésének játékos, egyezményes jelei;
- képes mesét alkotni, történeteket elmondani és az elkezdett történetet fantáziája segítségével tudja folytatni;
- szívesen mond verseket, mondókákat, sokat ismer, szívesen bábozik, dramatizál ismert meséket;
- képekről történeteket talál ki, amit el tud mesélni;
- társ az óvónő énekes, halandzsás, mozgásos improvizáló játék-kezdeményezéseiben;
- el tudja különíteni a mese és a valóság elemeit.

11.4. Ének, zene, népi játék, tánc

Zenei nevelésünk célja a zenét szerető gyermekek nevelése és a zenei anyanyelv megalapozása. A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadásra való képesség megalapozása, a gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, éneklési készségének, harmonikus, szép mozgásának fejlesztése.

Az ének a szív külső hangja, melyben ott van a bánat, öröm, az alkotó vagy játékos kedv. A magyar zenei nevelés szilárd alapja a közös ének, mely hordozza és egyben gazdagítja az anyanyelvi örökséget. A zenei nevelés születéstől kezdődik, az óvodába lépés előtt a családban szerzi első zenei élményeit. A zenei nevelés a művészeti nevelés körébe tartozik, érzelmeken keresztül hat a gyermekre, felkelti a gyermek zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

Óvodánkban az éneknek, a zenei nevelésnek mindenütt helye van a hétköznapi életben és az ünnepeken is. A hétköznapi életben a játékban, étkezésnél és közös ima alkalmakkor énekelt imákkal. Az ünnepek kapcsán a vallásos témájú énekekkel az ünnepekhez, azok liturgiájához kapcsolódóan. Ezen belül az egyházi zenével való ismerkedésre is lehetőséget teremtünk. Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközlés eszközeként, korosztályi sajátosságokra építve.

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelés, ölbéli játékok, népi gyermekdalok, az éneklés, énekes és népi játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek. A közös zenei tevékenységek hozzák meg az éneklés örömét, ezáltal fedezik fel a gyermekek a ritmus, a

dallam, a mozgás szépségét. Fejleszti a gyerekek zenei hallását, zenei emlékezetét, játékos alkotókedvét. A népi gyermektáncok, játékok, nemcsak a hagyományok megismerését, továbbélését, hanem a hazaszeretet érzését is erősítik. Ritmusokkal, mozdulatokkal élményt nyújtanak a gyermekeknek, így képzeletük gazdagabb lesz, ezáltal pedig az önkifejezés vágyát keltjük fel bennük, mely része a művészeti nevelésnek.

Zenei képességek (zenehallgatás, ritmusérzék, zenei formaérzék) fejlesztése játékkal, játékos módszerekkel történik. A népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában. Tervezéskor figyelembe vesszük az életkori sajátosságokat, a gyermek fejlettségét, érzelmi fejlődését. Már a beilleszkedés időszakában eszközként használjuk (ölbeli játékok) az érzelmi biztonság és az óvónő – gyermek bensőséges kapcsolatának kialakításához. Ebből alakulnak ki az egyszerű körjátékok, népi játékok, a fejlettségnek megfelelő hangterjedelem megválasztásával. A nagyobb gyermekek már szerepcserés körjátékok, sorgyarapító, sor- és párválasztó játékok eljátszására is képesek. Megismerkednek egyszerű tánclépésekkel, új térformákkal, a néptánc elemeivel, miközben alakul és fejlődik esztétikus mozgásuk. Zenei anyagunkban megjelennek a vallásos témájú énekek, dalok éppúgy, mint a népdalok, népi gyerekjátékok és művészi értékű műdalok, egyházi zenék, nemzeti és nemzetiségi értékeket hordozó alkotások, melyek egyben a zenehallgatás alapjai is.

Az ének, zene, népi játék, tánc tartalma:

- dalok, népi játékok hangkészlete feleljen meg a gyermekek életkori sajátosságainak;
- igényes, értékes művek alkalmazása a népzenei, műzenei formában;
- kortárs zeneszerzők dalainak beválogatása;
- a keresztény élet hagyományainak, az ünnepek dalainak megjelenítése;
- néhány egyszerű hangszer megismertetése;
- a gyermekek életkorának, képességeinek megfelelő népi gyermekjátékok, népi gyermektánc alapvető lépéseinek beválogatása.

Az óvodai zenei nevelés sok fejlesztési lehetőséget hordoz. Megtanulja, gyakorolja a játékszabályokat, szabálytudata fejlődik, mozgása összerendezettebb, harmonikusabb lesz, fejlődik ritmusérzéke, zenei hallása, erősödik a kommunikációs készsége, társas kapcsolata, új szavakat, népi kifejezéseket tanul meg.

Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott ének – zenei nevelés alapjaira épül óvodánk zenei nevelése, kiegészítve a klasszikus, valamint a kortárs művészeti alkotásokkal. A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a tevékenység során:

- a lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a hangzók helyes megformálásának gyakorlását, a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését;
- a beszédtechnika kialakításában, az esetleges beszédhibák javításában is nagy szerepet játszik a mondókázgatás és az éneklés;
- az éneklés, az énekes gyermekjátékok segítik a fogalomalkotást, gyarapítják a gyermek szókincsét;
- a zenei tevékenységek lehetővé teszik a választékos kifejezések, a párbeszédok gyakorlását;
- a gyakori éneklés kommunikációs biztonságot fejleszt ki a gyermekekben, melynek hatására korábban szocializálódnak, és aktívabb szókincsükkel bátrabban kommunikálnak;

- az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segíti a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését;
- a népdalok, népi játékok észrevétlenül gazdagítják a gyermekek szókincsét.

Az óvodapedagógus feladatai az ének, zene, népi játék, tánc tevékenység terén:

- nyugodt, derűs, meghitt légkör megteremtése;
- a zenei nevelés elsősorban a magyar néphagyományra támaszkodik;
- életkornak megfelelő és művészi értékű dalanyag összeállítása;
- környezet hangjainak megfigyeltetése;
- a tevékenységet úgy irányítsa, hogy örömet nyújtson a gyermeknek és ébressze fel a zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát;
- a gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei képességet fejlesztő játékokkal;
- a gyermekek éneklési készségének, harmonikus szép mozgásának fejlesztése, alakítása;
- hangszerek megismertetése a gyermekekkel;
- a gyermekek fedezzék fel a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömet;
- egyenletes lüktetés, zenei hallás és ritmusérzék fejlesztése;
- tiszta, könnyed éneklés megvalósítása;
- hallás fejlesztése;
- kreativitás, improvizáció fejlesztése;
- zenei ízlés és érdeklődés, esztétikai fogékonyság megalapozása zenehallgatással;
- érzelmi, művészeti nevelés;
- a népdalok éneklésével, a gyermektáncok és népi játékok, hagyományok megismertetésére, továbbélésére való törekvés;
- az éneklés imádságként is legyen része az óvodai életnek: „Aki énekel, kétszeresen imádkozik.”;
- a dalanyagba szerepeljenek vallásos tartalmú énekek, egyházi zenék is.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- szívesen hallgat zenét, örömmel játszik dalos játékokat, szeret együtt énekelni társaival;
- mozgása esztétikus, képes az egyenletes lüktetést érzékeltetni, ritmust követni;
- meg tudja különböztetni a zenei fogalompárokat;
- képes esztétikus, együtemű mozgásra, különböző térformák felvételével, ismer egyszerű táncmozdulatokat;
- ismert dallamot felismer kezdő, vagy belső motívumról; képes folyamatos tempóban dallamot bújtatni, rövidebb vagy hosszabb egységekkel;
- felismer sokféle zörejhangot, zenei hangot, hangszert, társai hangját; érzékeli a hang irányát, távolságát.

11.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Célunk a gyermekek alkotási vágyának kielégítése, eszközhasználat begyakorlásának, alaptéchnikák elsajátításának segítése, kreativitás fejlesztése. A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése által megalapozni a világra nyitott, esztétikai értékekre fogékony, a környezetüket alakítani tudó emberek nevelését.

A rajzolás, festés, mintázás, képalakítás, kézimunka, az ábrázolás különböző fajtái, valamint a műalkotásokkal és az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszközei a gyermeki személyiség sokoldalú fejlesztésének.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül, ahol megismerkedhetnek illetve érdeklődnek az ábrázolási tevékenységek iránt. Fontos az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

A vizuális észlelés fejlődése az óvodás korban a legintenzívebb, ezért az ábrázoló tevékenységekhez az egésznap folyamán teret, változatos eszközöket biztosítunk. A rajzolás, mintázás, kézimunka tevékenységformák mindennapi biztosítása segíti a gyermekek tér-, forma- és színképzetének alakulását. Tartalmában és feladataiban konkrét összefüggést mutat a játékkal. A tevékenység lényege az, hogy a gyermek a világgal kapcsolatos benyomásait, tapasztalatait, élményeit a rajzolásban elrendezi, olyanná alakítja, hogy biztonsággal eligazodjon benne. Az alkotás örömmel tölti el a gyermeket, ezért nem az eredmény, hanem maga a tevékenység a fontos.

A vizuális nevelés a művészeti nevelés része. Az esztétikai neveléssel együtt a célja az, hogy a szépség fogalmát megalapozza és az alkotás öröme rávezesse a gyermeket.

Az ábrázolási technikák számtalan lehetőséget biztosítanak a cselekvési képesség fejlesztésére. A tevékenységeknél a gyermekek kíváncsiságára, utánzási hajlamára, feladatmegoldó kívánságaira, kreativitására kell építeni, amelyben kialakítjuk a szokásrendszert.

A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka tartalma:

- az alkotáshoz az egész nap folyamán a tér, a változatos anyagok és eszközök biztosítása;
- az anyagok, eszközök sokszínűségére való törekvés;
- sokféle technika kipróbálásának felkínálása;
- az alkotások esztétikus környezetben, igényesen kialakított tárolása;
- az elkészült produktumok igényes bemutatása.

Óvodánk épített és tárgyi környezete, esztétikus díszítése, szemléltető eszközei a kötetlen és kötött tevékenységekkel együttesen alkotják a vizuális nevelés hatását. A mi feladatunk, hogy teremtsük meg a feltételeket a kisgyermek ábrázoló- és konstruáló képességének fejlődéséhez, fejlesszük képi gondolkodásukat, felkeltsük a gyermekben az ábrázolás anyagaival, eszközeivel való tevékenység vágyát és eljuttassuk a gyermekeket az alkotás öröméhez.

Az óvónő és a gyermekek olyan közös tevékenysége ez, amelyben az esztétikai megragadást (örömet, tetszést, csodálkozást, elutasítást, stb.) az ábrázolás élménye, a cselekvés vezeti el az alkotás öröméhez. Nő önismeretük, önbizalmuk, differenciálódnak a cselekvéshez és annak tartalmához kapcsolódó érzelmeik. Fejlődik önkifejező-, alkotóképességük, finommotoros készségük. Tevékenységük során alakul szokásrendszerük, kialakulnak pozitív erkölcsi tulajdonságaik (munkaszeretet, önállóság, önfegyelem, önmaguk és mások munkájának helyes értékelése, esztétikai ítélet, szép dolgok szeretetének igénye, stb.).

Megismerkednek a különböző anyagokkal, és technikákkal. Az alábbi technikákat alkalmazzuk elsősorban:

- festés (ujj-, majd ecset, nyomatkészítés);
- rajzolás (zsírkréta, postairón, színes ceruza, filctoll);
- képalakítás (tépés, hajtogatás, mozaikkészítés);
- vágás, ragasztás (papír, textil, különböző anyagok);
- kézimunka (fűzés, szövés, fonás);
- varrás;
- mintázás, karcolás, gipszöntés (gyurma, lisztgyurma, agyag);
- sütés;
- építés;
- bábkészítés (zacskó, fakanál, termés);
- műalkotás elemzés, ismerkedés népművészeti elemekkel.

Az éves tervek összeállításánál figyelembe vesszük az egyházi évkör eseményeit. Így építjük be a vallásos nevelést. Az egyházi és társadalmi ünnepekre várakozás idején a csoportszobák alkalomhoz illő dekorálásával és ajándékok készítésével hangoljuk rá a gyerekeket az ünneplésre.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a tevékenység során:

- az alkotó, alakító tevékenységek erősítik a képi szemléletes gondolkodás kiteljesedését, amire a szóbeli logikai gondolkodás épül;
- fokozza a gyermek tevékenységét kísérő monologikus beszédet;
- kiváltja az óvodapedagógussal és a társakkal folytatott beszélgetést, eszmecserét, az ötletek és vélemények közös szóbeli megfogalmazását;
- előkészít az olvasás és írás elsajátítására;
- lehetőséget adunk, hogy a gyermek beszéljen az alkotásáról, mellyel nyelvi kifejezőképessége fejlődik.

Óvodapedagógus feladatai a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka terén:

- az ábrázoló tevékenység feltételeinek folyamatos biztosítása az egész nap folyamán: megfelelő hely és megfelelő minőségű eszközök az alkotó tevékenységhez;
- vizuális látásmód erősítése, térbeli tájékozódásuk, szín- és formaviláguk, alkotó tevékenységük fejlesztése;
- érdeklődés felkeltése a vizuális tevékenység iránt;
- érzelmek, gondolatok vizuális megjelenítése;
- szokásrendszer alakítása;
- különböző anyagok, változatos technikák, eljárások, eszközök kipróbáltatásával, megismertetésével, alkalmazásával a gyermekek alkotókedvének elősegítése;
- az alaptechnikák biztonságos begyakorlásának segítése: rajzolás, festés, mintázás, ragasztás, nyírás;
- lehetőségek biztosítása a szabad alkotásra;
- az eszközök célszerű használatának elősegítése;
- a színek széles skálájának használatára való ösztönzés;
- tevékenységbe ágyazott tapasztalatszerzés biztosítása, anyagok, eszközök tulajdonságainak megismertetése;
- finommotorika fejlesztése, a helyes ceruza és ecsetfogás elsajátítása;
- az eszközök neveivel, színeivel, alakjával, használatával való megismertetés;
- esztétikai élménynyújtás, esztétikai élmények befogadása, a környezet esztétikai kialakítása;
- szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása;
- az alkotás örömeinek meg tapasztalása, önkifejezésre történő ösztönzés;
- a művészeti alkotások megszerettetése, a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően a műalkotások bemutatása;
- az óvodai nevelésben törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére, pályázatokon való részvételre;
- az óvoda helyiségeinek esztétikus díszítése a gyermekek munkáival;
- tehetségígéretes gyermekek munkáinak pályázatokon történő indítása;
- a természetes anyagok, termékek felhasználásának előtérbe helyezése;
- újrahasznosítható anyagok felhasználása;
- új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés;
- a kereső-kutató, önfejlesztő folyamatok segítése;
- egymás munkájának, alkotásának megbecsülésére nevelés;

- vallásos témák megjelenítése;
- vallásos ünnepkörök többféle feldolgozása jelenjen meg a gyermeki ábrázoló tevékenységekben.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- képes rácsodálkozni a világ szépségére, esztétikus látványára, képes esztétikai véleményt mondani;
- szereti maga körül a harmóniát, a szépet, szívesen díszíti környezetét; alkotás közben ügyel környezete és saját maga, munkája tisztaságára;
- sokféle ábrázolási technikát ismer, különböző anyagok tulajdonságairól, alakíthatóságáról tapasztalatai, ismeretei vannak, bátran és szívesen használja azokat;
- megfelelő a finommotorikus képessége, nem görcsös, biztos a vonalvezetése; szem-kéz mozgása összerendezett, helyesen fogja és használja a ceruzát, ecsetet, ollót;
- emberábrázolásában megjelennek a részformák (haj, ruha, stb.), próbálkozik a legegyszerűbb mozgások jelzésével;
- tud kollektív munkában részt venni, közöset alkotni; a közösen végzett munka öröme erősíti az összetartozás érzését.

11.6. Mindennapos mozgás

Célunk a mozgásos életmód vonzóvá tétele, az egészséges életvitel megalapozása, az egészség megőrzése. Tervszerű és céltudatos felkészüléssel a játékoság elvét mindenkor szem előtt tartva a mozgás, torna iránti vágy felkeltése a gyermekekben.

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához.

A tevékenység alapvető szervezeti keretei:

- a spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység;
- az irányított, mindennapos mozgásfejlesztés;
- szervezett mozgásos tevékenység.

Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

A mozgás az óvodás korú gyermek szükséglete, életkori sajátossága. Az egészséges életmód szokásának megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk, melynek alapja a rendszeres napi egészségfejlesztő testmozgás. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, melyek igazodnak a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez is és elősegítik a pszichomotoros készségek és képességek kialakulását, formálását és fejlesztését.

Kiemelt jelentőségű, hogy a gyerekek számára örömszerző tevékenység legyen a mozgás, hogy felfedezzék annak igényét, hogy mozogni szükséges és hasznos, és ezen szükséglet motiválja őket mind magasabb szintű mozgásformák elsajátítása felé.

Az óvodás kor elsősorban a természetes mozgások, a nagymozgások tanulásának, az első mozgáskombinációk kialakulásának kora. A mozgás fejlődése a mozgás végrehajtás minőségének, pontosságának, gyorsaságának alakulásával a finommozgás felé halad.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hat a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére. Ezek

befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és az egészséges életmód hatásait.

Kiemelt hangsúlyt kap a testséma fejlesztésében a hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészség, az észlelés, a szem-kéz és szem-láb koordináció, a mozgás közbeni alaklátás és formaállandóság fejlesztése is, melyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgás tartalma:

- a gyermek kötetlen, motivált, szabad mozgástevékenységének biztosítása;
- a mozgásigény kielégítése, a mozgás örömeinek átélése az óvodai élet mindennapjaiban;
- erkölcsi nevelés;
- a gyermekek természetes mozgásainak fejlesztése;
- akarat, kitartás erősítése;
- edzés, prevenció, korrekció.

Az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani az egyéni szükségletek és képességek figyelembe vételével. A mozgásos játék és a testnevelés kedvező hatást gyakorol a gyermeki szervezet növekedésére, teherbíró-képességére és az egyes szervek teljesítőképességére is.

Az óvodapedagógusok által szervezett, irányított mozgásos tevékenységek kiegészítik a spontán, szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket. Ezek fejlesztik a gyermekek természetes mozgását, valamint testi képességét: erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség. Legfontosabb szempont, hogy minél többet játszanak a gyermekek. Arra törekszünk, hogy a játékok különböző mozgásformákat tartalmazzanak, mert ezzel fokozhatjuk a gyermekek aktivitását. Lehetőséget adunk a mozgásöröm megélésére, erejük, bátorságuk bizonyítására.

Szervezett mozgás tartalmát természetes mozgások és mozgásos játékok alkotják:

- járás és futás gyakorlatok különböző irányokba és alakzatokba;
- utánzó játék közben kézi szerrel is;
- egyensúlyozás;
- függés;
- ugrások;
- gimnasztikai gyakorlatok: állások, ülések, fekvések, kartartások, kar-, törzs-, lábgyakorlatok kézi szerrel is;
- támaszgyakorlatok: bújás, kúszás, csúszás, mászás, gurulás;
- dobások: magas, mély, távol;
- mozgásos játékok: futó, fogó és versenyjátékok.

A különböző mozgások elsajátítását a gyermek játékos kedvére építjük. Rendszeresen szervezünk sétákat, kirándulásokat, nagyobb teret és lehetőséget adva új mozgásformák gyakorlásához és a friss levegőn való tartózkodáshoz.

Fokozottan figyelünk a balesetveszély elhárítására, a tárgyi feltételek és eszközök biztosítására, az eszközök helyes használatának megtanítására.

Katolikus óvoda lévén arra törekszünk, hogy a testi nevelés a közösségi értékek formálódását is előmozdítsa, úgymint az együttműködési készség, a tolerancia, az egymás segítése, a figyelmesség, az empátia, az alkalmazkodás és a kudarcűrő-képesség. Az együttléttel, a közös játékokkal a közösségi érzés fokozása, valamint élménynyújtással jó hangulat megteremtése a célunk.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a tevékenység során:

- a mozgásos élmények által kiváltott, a gyermekek szükségleteinek, kívánságainak szóbeli megfogalmazása, igen változatos kommunikációs lehetőséget kínál;
- a mozgásos játékok gazdag kommunikációra, párbeszédre adnak lehetőséget, mert a gyermekek a különböző érdekes helyzetek megélése után szívesen elmondják, hogy mit éreztek, és az milyen hatással volt rájuk.

Óvodapedagógus feladatai a mozgás terén:

- a mozgás megszerettetése és a természetes mozgáskedv fenntartása;
- mozgásigény kielégítése a mindennapos mozgáslehetőségek biztosításával;
- mozgásöröm átélésének segítése sokszínű, változatos, örömteli, irányított és spontán lehetőségek biztosításával;
- testi képességek fejlesztése, önbizalom erősítése;
- kondicionális képességek fejlesztése;
- helyes testtartás, izomegyensúly fejlődésének segítése;
- nagymozgás és finommotorika fejlesztése;
- szabad levegőn való tudatos mozgásfejlesztés;
- tartásjavítás, lábtorna beépítése a mindennapos mozgásba, igény és szükség szerint gyógytestnevelés biztosítása;
- az önfejlesztő folyamatok segítése, a gyermek fejlődésének fejlesztő tevékenységgel való biztosítása;
- az eszközök helyes alkalmazásának megtanítása;
- harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének segítése, sikerélményhez juttatás;
- a mozgás jelenjen meg az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeken belül is minden nap az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára a fejlettségének megfelelően.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- növekszik teljesítőképessége, mozgása összerendezetté, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik; cselekvőképessége gyors, kitartó a mozgásban; fejlődik tér- és időtájékozódó képessége, szereti és igényli a mozgást;
- kialakul nagymozgása, finommozgása, egyensúlyészlelése;
- ismeri saját testét, testrészeit, képes meg is nevezni és beazonosítani;
- betartja a szabályokat, versenyjátékait az egészséges versenyszellem jellemzi;
- tud ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni;
- a tornaszereket rendeltetésszerűen használja.

11.7. Külső világ tevékeny megismerése

Célunk, hogy a gyermekek a teremtett világot Isten ajándékának tekintsék és az ajándékot megillető megbecsüléssel használják és óvják. Ennek szellemében környezettudatos és környezetbarát magatartást és életvitelt sajátítsanak el, formálódjon fenntarthatósági szemléletük. Mindemellett a sokoldalú matematikai tapasztalat- és ismeretszerzés, a gondolkodás és egyéb értelmi képességek is fejlődjenek.

A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. A környezet megismerése a tapasztalatok, ismeretek gyarapításával, feldolgozásával felkelti, illetve ébren tartja a gyermek kíváncsiságát, érdeklődését, kielégíti megismerési vágyát. Elősegíti, hogy maguk fedezhessenek fel környezetükben tárgyakat, jelenségeket és az őket körülvevő Isten által teremtett világot. Ugyanakkor a környezet és a természet romlásának, pusztulásának példáit is megmutatjuk.

Katolikus óvodaként talán jobban kötődünk a természethez, hiszen Isten nekünk embereknek teremtette, és nekünk adta, hogy gondoskodjunk róla, vigyázzunk a növény- és állatvilágára. Ezért tartjuk fontosnak, hogy a gyermeket már kicsi kora óta hozzászoktassuk a természet értékeinek megismeréséhez, annak védelméhez.

A környezet megismerése során sok lehetőség adódik a matematikai tapasztalatok, ismeretek szerzésére is. Matematikai játékok során fejlődnek képességeik. Fontos, hogy a gyermekek későbbi matematikai tanulásához pozitív viszonyt alapozzunk meg. Felkeltjük érdeklődésüket, alakítjuk problémamegoldó képességüket és megérezzük a tudás örömét. Igyekszünk minél több problémahelyzetet teremteni, így vezetjük rá őket a logikus gondolkodásra. Engedjük, hogy saját logikájuk szerint próbálkozzanak és átéljék a felfedezés örömét. Szükség esetén azonban segítünk, hogy mindenki eljusson a megoldás élményéhez.

A külső világ tevékeny megismerésének tartalma:

- születéstől a felnőttkorig (család, ember, testünk, testápolás, közlekedés, helyes viselkedési formák);
- növények, állatok, természet, évszakok;
- társadalmi környezetünk (mikro-, és makrokörnyezet, tevékenységek);
- ünnepek (nemzeti, egyházi, nemzetközi világnapok), népszokások, jeles napok, hagyományok;
- környezetvédelem;
- számfogalom előkészítése, megalapozása (mennyiségek, halmazok összemérése, rész-egész viszonya, sor- és tőszámok);
- tájékozódás térben és síkban (szimmetria, sorozatok).

Az óvodapedagógus személyes viszonyulása, rácsodálkozása a felfedezések öröme a környezet jelenségei, a teremtett világ iránt, a gyermek számára mintául szolgál és ösztönzőleg hat.

A közösséghez való tartozás élményének megélése kapcsán, a gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség) és akaratának, önfegyelmének, szokás- és normarendszerének megalapozása.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a tevékenység során:

- a különböző ismeretek feldolgozása, rendszerezése során odafigyelünk az anyanyelvi fejlesztés lehetőségeire, ez által is szülőföldünk nyelvezetét, anyanyelvünk szépségét, gazdagságát ismertetjük meg a gyerekekkel;
- a kiscsoportos problémafelvetések, élmény- és tapasztalatszerzések, témafeldolgozások lehetőséget adnak a gyermek-óvodapedagógus, gyermek-gyermek személyes okfejtő, összefüggéseket kereső beszélgetésére;
- a tevékenységen elhangzó változatos kérdések vonatkozhatnak adatok, tények megállapítására, problémafelvetésre, feladatok értelmezésére, fogalom megnevezésére, felsorolásra, ok-okozati összefüggések felfedezésére, elemi következtetések levonására, hasonlóságokra és különbségekre és a szó jelentésének ismeretére;
- a tevékenységek szervezeti formái kiválóan segítik a gyermekek szókincsének gazdagítását, mivel a témakörökben a gyűjtőmunkával együtt igen széles tapasztalati anyaggal dolgoznak, amelyek megsokszorozzák a gyermekek szókincsét, és gyakorolhatják azokat a kontextusos beszédben;
- a valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy alkalmazzák, gyakorolják a viselkedés alapvető szabályait, a köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, a szándékok kifejezését, az érzelmeik közvetítéseit, melynek hatására magabiztosabbá válnak a kommunikációs szituációkban;

- a gyermekekkel tudatosan gyakoroltatjuk a matematikai kifejezéseket;
- a tevékenység feldolgozása során a gyermekek elsajátítják a relációs szókinccset; felfedezik, megismerik a sík- és térmértani kifejezéseket.

Óvodapedagógus feladatai a külső világ tevékeny megismerésének terén:

- rácsodálkozás a teremtett világ szépségeire;
- ismerkedés a természeti és társadalmi környezettel, a változások folyamatos megfigyelése;
- ismerkedés az épített környezettel, kiemelten egyházi épületekkel, műalkotásokkal;
- ismerkedés a szülőföld és a közvetlen környezet hagyományaival, szokásaival és a családi, tárgyi kultúrával;
- ismerkedés egyházi helyiségekkel, eszközökkel, viselkedési szabályokkal, részvétel egyházi ünnepeken;
- a helyi sajátosságok figyelembe vételével mindent a természetes környezetben mutatunk be;
- természet közeli óvodai élet biztosítása;
- megfigyelő séták, kirándulások szervezése, ismeretek gyűjtése tapasztalati úton;
- megláttatni az ok-okozati összefüggéseket a természetben;
- a környezet megismerése, megszerettetése, védelme, óvása, a környezettudatos magatartásforma alapozása, alakítása, a fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások hangsúlyozása;
- a természeti és társadalmi környezethez fűződő pozitív érzelmi viszony alakítása;
- a gyermek közvetlen környezetében lévő világ értékeinek megismertetése, megszerettetése;
- természetsarokban történő változások folyamatos megfigyelése;
- a közlekedés biztonságára, önfegyelemre, egymás óvására nevelés;
- a környezet formái, mennyiségi, téri viszonyainak bemutatása;
- az élő és élettelen környezeti tényezők leglényegesebb összefüggéseinek megláttatása;
- az ünnepek, jeles napok, megemlékezések kiemelése a mindennapi élet eseményeiből, érzelmi tartalommal való megtöltésük, előkészítésük;
- olyan eszközök, és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését;
- matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek szerzése és alkalmazása a tevékenységekben:
 - téri tájékozódás alakítása,
 - mennyiségi, alak, tér és síkbeli fogalmakkal, összefüggésekkel való ismerkedés, tájékozódás,
 - ítéletalkotás és mennyiségsszemlélet alakítása, segítése;
- a játékban adódó helyzetek kihasználása, a képességek fejlesztése játékosan, játékba építetten.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- kialakulnak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek;
- tudja hol lakik, mi a pontos címe, szülei és saját nevét, szülei foglalkozását, óvodája nevét;
- ismeretei vannak teste felépítéséről, érzékszervei funkciójáról, igényes teste tisztaságára;

- fel tudja sorolni az évszakokat, felidézi az évszakok legszembetűnőbb jegyeit, felismeri a napszakokat, képes ezekhez ismétlődő tevékenységeket társítani, tudja a hét napjait és a hónapok nevét;
- ismeri és meg tudja különböztetni az állatokat és a növényeket, környezetük és hasznosságuk szerint képes csoportosítani őket;
- egyre önállóbb a gyalogos közlekedésben, csoportosítani tudja a közlekedési eszközöket, ismeri a környezetében lévő fontos intézmények rendeltetését;
- ismeri az irányokat és helyesen értelmezi feladatvégzés során;
- felismeri a sorba rendezés logikáját, azt képes jól folytatni legalább 3 elemszámmal;
- felismeri és megnevezi az alapvető formákat és mértani testeket;
- azonosságokat, különbségeket képes felismerni és megfogalmazni;
- válogat és sorba rendez előre meghatározott szempontú és önálló elképzelés szerint; érti és helyesen használja a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat; önállóan képes mennyiségek összemérésére alkalmi egységekkel; össze tud mérni két halmazt párosítással; érti és alkalmazza a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát;
- ismeri a számok sorrendjét 10-15-ig; biztosan számol 10-es számkörben; kirakással, rajzolással képes meghatározott számkörben darabszámokat megjeleníteni.

11.8. Munka jellegű tevékenységek

Célunk, hogy megalapozzuk a gyermekek munka iránti tiszteletét, az eredmény megbecsülését, a munka fontosságának és hasznosságának értelmét, felébresszük a dolgozó ember szeretetét, olyan készségeik, tulajdonságaik alakításával, mellyel önként és szívesen kapcsolódnak be a munka jellegű tevékenységekbe.

A személyiség fejlesztés fontos eszközének tekintjük a munkát. Az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és a munkatevékenység. De törekszünk arra, hogy a munkavégzés során tudatosodjon a gyermekekben, mikor játék jellegű és mikor eredményt létrehozó. A munka cselekvő tapasztalatszerzés, célra irányuló tevékenység, a gyermektől belső fegyelmet, kötelezettség vállalást és annak teljesítését igényli. A munka során tapasztalják, hogy az ember folyamatosan alakíthatja, változtathatja, kellemesebbé, célszerűbbé teheti környezetét. A gyermekek egyre több információ és pontosabb tapasztalat birtokába jutnak az őket körülvevő világról, felfedezik önmaguk képességeit és ezáltal magabiztosabbá válik személyiségük. A munka közben az óvónő céltudatos irányításával a gyerekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek természeti, társadalmi környezetükről.

A munkavégzés közben formálódnak és egyre pontosabbá válnak a munkához szükséges készségek is. A gyermekek megtanulják a legszükségesebb eszközök, szerszámok rendeltetésszerű használatát. Az óvodában a munka elsősorban közösségért végzett tevékenység. A gyermek felfedezi a környezet szebbé tételének örömét, megtapasztalja, hogy az elvégzett munka mások érdekeit is szolgálja. Hozzájárul a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok alakításához. Erősödik a közösséghez tartozás érzése, általa a gyermekek segítőkesszé válnak, elősegíti a kapcsolatok színesebbé, bensőségessé válását és megtanítja az egymás, illetve a felnőttek munkájának megbecsülését. Játékidőben, élethelyzetekben, bármely tevékenységben adódik lehetőség munkavégzésre. A gyermekek kezdetben önmagukért, saját szükségleteik kielégítéséért tevékenykednek az óvodapedagógus közreműködésével, majd később szívesen végeznek munkát társaikért is. Feladatunk, hogy a munka és munkajellegű tevékenységek során fejlesszük kitartásukat, felelősségtudatukat, türelmüket, céltudatosságukat.

Az önkiszolgálást már óvodáskor elejétől ki kell emelni, hiszen a gyermekek önmagukkal kapcsolatban minden teendőt – testápolást, öltözködést, étkezéssel kapcsolatos munkálatokat – a lehető legkorábban próbálják önállóan elvégezni az éntudatra ébredés kezdetétől.

A munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan választható és sohasem a gyermekre kényszerített feladat. Arra törekszünk, hogy váljon a csoport számára magától értetődővé és természetessé, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges és mindenki a kedvének, egyéniségének megfelelő munkát végezheti. A munkatevékenység nem köthető életkorhoz, csak a gyermek egyéni képességeit, teherbírását kell figyelembe venni. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés ne időközönkénti, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba. A munka az életre való felkészítést, a társadalmi gyakorlat megismerését éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését, és ha mindez pozitív élmények átélésének forrása lehet, akkor a gyermekek szívvel, lélekkel fogják végezni. Fontos az elvégzett munka megbecsülése, az eredmények tiszteletben tartása, differenciált értékelése. Munkavégzés közben természetes módon alakul a gyermek szociális magatartása, társas kapcsolatai, de nemcsak a közösségért végzett munkában, hanem az önkiszolgáló tevékenység során is.

A munka jellegű tevékenységek tartalma:

- önkiszolgáló munka (végig kíséri az óvoda életét, fejleszti a gyermek önállóságát, feladattudatát);
- közösségért végzett tevékenység a naposi munka (kulturált terítés, eszközök előkészítése) és a csoport életéhez kapcsolódó állandó feladatok (növény- és állatgondozás);
- alkalmyszerű munkák, mindennapi élettel kapcsolatos, spontán módon adódó feladatok (a környezet rendjének biztosítása, segítség a felnőttnek, egymásnak, és a kisebbeknek, egyéni megbízatások teljesítése, stb.)

Az óvodapedagógus teremtsen meg a munkavégzés feltételeit. Az önállóságuk elérése érdekében hívja fel a szülők figyelmét az óvodában elsajátított tevékenységek otthoni gyakorlására.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a tevékenység során:

- a beszéd- és kommunikációs képességek fejlesztésének számos lehetőségét kínálják a munkajellegű óvodai teendők, melyek a gyermek-óvodapedagógus, a gyermek-dajka, gyermek-gyermek közötti kapcsolatletteremtő, megismerő, együttműködő kommunikatív helyzetek;
- az önkiszolgáló tevékenységek fokozzák a gyermekek beszédaktivitását, közlékenységét;
- a gondozás bensőséges együttlétében kialakuló beszélgetés, bemutatás, nyelvi utánzásra készítettség alkalmat ad a beszédformák gyakorlására, a legváltozatosabb spontán beszédfordulatok alkalmazására;
- A naposi munkában a gyermek-gyermek közötti beszédhelyzeteknek a gazdagítása jelenik meg;
- a munka jellegű tevékenységek a szövegprodukció, szókincsbővítés, kifejező mozgások (mimika, gesztusok, tekintetváltás), a beszéd prosódiai elemei (hangsúly, hanglejtés, szünettartás, stb.) gyakorlásának a lehetőségeit hordozzák magukban;
- a munkavégzéssel kapcsolatos kifejezésekkel bővül beszédértésük, szókincsük.

Óvodapedagógus feladatai a munka jellegű tevékenységek terén:

- a munka jellegű tevékenységek megszerettetése;
- a gyermekek célirányos figyelmének, kötelezettségvállalásának alakítása;
- a gyermekek önálló, szükségletből fakadó munkavégzésének támogatása, a gyermekek próbálkozásainak segítése;
- munkamegosztásra nevelés;

- a munka során meglévő tapasztalatok erősítése, bővítése;
- a munka jellegű tevékenységek alapvető feltételeinek megteremtése:
 - megfelelő munkaeszközök (célszerűség, méret, anyag, stb.), azok rendben tartása,
 - elegendő munkalehetőség (amit csak tud a gyermek végezzen),
 - elegendő idő a munka elvégzésére, hogy ne kelljen a gyerekeknek egymásra várniuk,
 - megfelelő hely, hogy az adott feladatokat kényelmesen, egymást nem akadályozva végezhesék el,
 - nyugodt légkör, hogy békés hangulatban tevékenykedjenek, legyen lehetőségük társaiktól, vagy felnőttektől segítséget kérni;
- a munkaeszközök számára olyan hely biztosítása, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják azokat;
- kitartás, feladattudat, önfegyelem, állóképesség fejlesztése;
- az elvállalt munka elvégzésére ösztönzés;
- az elvégzett munka értékelése, sok dicsérettel és buzdítással növelje a gyermekek aktivitását;
- az önkiszolgálás, öltözködés, testápolási teendők, étkezéssel kapcsolatos szokások megszilárdítása;
- a kötelesség- és felelősségvállalás alakítása a közösségi kapcsolatok által;
- saját és mások elismerésére nevelés;
- közösen végzett munka örömeinek megtapasztaltatása;
- attitűd alakítása az óvodai dolgozók mintaadásával.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- önállóan, örömmel, igényesen végzi feladatát, kisebb megbízatásait;
- ügyel saját személye és környezete rendjére;
- törekszik az önállóságra, önként vállal feladatokat;
- ismeri az eszközök, tárgyak helyét és használatának rendjét;
- szívesen segít társainak;
- a feladatok elvégzését a kitartásuk, munkatempójuk, önállóságuk, megfelelő önfegyelmük biztosítja.

11.9. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Célunk, hogy a gyermek örömmel és tevékenyen vegyen részt a szervezett tanulási folyamatban, továbbá az óvodás gyermek képességeinek, kompetenciáinak fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg, valamint az ismeretlen iránti érdeklődési kedv felkeltése, fenntartása, a tanulni vágyás megalapozása. Nevelőmunkánk célja, hogy a gyermek megkedvelje a tanulást, mint számára érdekes és sikert is biztosító tevékenységet, hiszen a gyermek örömmel vesz részt abban, amit szeret, amihez pozitív érzelmek kötik. Felébresztjük a gyermekben a megismerés örömét, támaszkodunk érdeklődésére, tevékenységi vágyára, önállóságra való törekvésére, ezáltal az egész életen át tartó tanulás képességeit alapozzuk meg. Nevelésünkben a játék és a tanulás nem választható el egymástól, tanulásnak tekintünk minden olyan tevékenységet, hatást, melynek során jártasságok, készségek, képességek alakulnak ki, érzelmi és akarati tulajdonságok fejlődnek és a viselkedés formálódik. Óvodában a tanulás a gyerekek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra építve változatos tevékenységek biztosításával történik.

A tanulás egyenlő a tapasztalatszerzéssel, mely a pszichikus képességstruktúrákon keresztül, sok-sok mozgással és játékkal alakítható. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán, másrészt a nevelési célok érdekében sajátosan szervezett tevékenység, amely magában foglalja az óvodás gyermekek személyiségének fejlődését, fejlesztését. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész nap folyamán adódó helyzetekben valósul meg természetes és szimulált környezetben.

A spontán tanuláshoz a gyerekek modellt, mintát követnek. Ez önkéntelen, bármikor, bárhol kialakítható. A szervezett tanuláshoz azokat a kötetlen tevékenységeket értjük, amelyeket az óvónő kezdeményez és vezet tudatosan. Ezen sokféle tevékenység lehetőséget ad az érdeklődés kielégítésére, a tapasztalatszerzésre, a gondolkodás örömeinek átélésére, az alkotásra. Az óvodapedagógus építi a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire, élményeire. Hatására rendeződik, pontosabbá válik érzékelésük, észlelésük, megfigyelőképességük, tartósabb lesz figyelmük, emlékezetük, gazdagodik fantáziájuk, fejlődik beszédük és gondolkodásuk, képessé válnak problémák felismerésére és megoldására. A tanulás tehát az értelmi képesség és kreativitás fejlesztését szolgálja.

A tanulás az óvodás korban a gyakorlati tevékenységekbe ágyazottan fejlődik, a cselekvő aktivitásra épít. A gyermek tanulási tere, szervezeti kerete és formája a játék. Az óvodai tanulás a játék motivációs bázisára épül, mindvégig játékos jellegű marad. A játékos feladatmegoldások fokozzák érdeklődését, kitartását, fejlesztik gondolkodását. Tehát az óvodások is tanulnak, de formájában, módszereiben eltérő az iskolai tanulástól. A szabadon választott játék óriási információhalmazt tartalmaz. Az ismeretek szinte spontán „beépülnek”, felidézhetőek és felhasználhatóak később hasonló szituációkban.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását, befolyásolja világképének alakulását.

Az egyéni adottságok az optimális terhelhetőség és motiválás elsődlegesek, hogy legyen. Mindenkor az egyéni fejlődés üteméhez igazodóan alakítjuk a gyermekek kompetenciájának fejlesztését, felzárkóztatását, továbbá tehetséggondozását.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás tartalma:

- az utánzásos minta és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása;
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos cselekvéstanulás;
- a gyermeki kérdésekre épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakori problémamegoldás.

A gyermek a nap folyamán folyamatosan tapasztalatokhoz jut, tanul spontán vagy irányított formában. A spontán és irányított tanulás egymást segítő és kiegészítő folyamatok. A fejlesztő tevékenységeket az életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételével szervezzük. A tanulásban a gyermeket elsősorban a kíváncsiság, az érdeklődés, a játékoság, a tevékenységi vágy, az önállósodási törekvés, az óvónőhöz fűződő érzelmi kapcsolat és a tevékenységi helyzet motiválja. Az óvodás korú gyermek érzékszervi, mozgásos, tapintásos észleléssel keresztlül tanul. A gyermeki tevékenység motorja a jókedv, a mozgásigény, az utánzási vágy. A környezetében lévő ingerek aktivitásra készítik, kiváltják a hatékony viselkedés igényét, közben ismereteket szerez, készségei, szokásai alakulnak, gyarapodnak. Elengedhetetlennek tartjuk a több érzékszervet igénybe vevő tevékeny tapasztalatok biztosítását és a komplexitást. Mint minden területen, a tanulásban is kiemelt jelentőségű az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása. Figyelmet fordítunk a gyermekek beszédkedvének felébresztésére és fenntartására, a gyermekek meghallgatására, kérdéseik érvényesülésére, valamint arra, hogy azokra az életkoruknak megfelelő, kielégítő választ kapjanak. Így megalapozzuk a világra nyitott, érdeklődő, kérdezni merő, aktív gondolkodású fiatalok nevelését.

A változatos, gondolkodásra készítő eszközök biztosításával a kevésbé aktív gyermekek tanulását is igyekszünk elősegíteni. A változatosságot a munkaformák megvalósításánál is kiemelt jelentőségűnek tartjuk. Alkalmazzuk az egyéni, a páros, a mikro-csoportos, a kiscsoportos és a frontális foglalkoztatási formát. A tevékenységek oldottak, élményszerűek.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a tevékenység során:

- a beszéd és a kommunikáció tanulása során fontos a beszédre ösztönző közeg kialakítása, a meghallgatás, a meghallgattatásra nevelés;
- a beszédfigyelem javítása során a sokszínű, változatos, cselekedtető, játékos elemeket tartalmazó tevékenységek felkínálása minden esetben verbális és nonverbális megerősítés kíséri;
- a tartalmi feldolgozás során lehetőséget teremtünk a véleménynyilvánításra, a beszélgetésre, sőt a vitára is;
- a tapasztalatszerzés során alkalmat adunk megfogalmazni tapasztalataikat, véleményüket;
- kiemelt figyelmet fordítunk a gyermekek beszédkedvének felébresztésére és fenntartására, kérdéseik érvényesülésére.

Óvodapedagógus feladatai a tevékenységekben megvalósuló tanulás terén:

- szabad játékot figyelembe véve az értelmi képességek fejlesztése;
- olyan cselekvéses tanulási helyzetek teremtése, melyben minden gyermek átélheti a felfedezés örömet;
- alkalmak és lehetőségek biztosítása a gyermek kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítésére, tapasztalatok, ismeretek szerzésére, tevékenységekre, felfedezésre, saját teljesítőképességének megismerésére;
- az egyéni adottságok figyelembe vétele az optimális terhelhetőség, a differenciált feladatadás és a motiválás terén;
- spontán szerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezése;
- a tanulás akadályba ütközése esetén a gyermek fejlődési üteméhez, képességeihez igazodóan egyéni felzárkóztatás, fejlesztés biztosítása fejlesztő óvodapedagógus irányításával;
- a gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése;
- tehetségígéretekre utaló tulajdonságok megléte esetén nagyobb figyelem, egyéni fejlődési lehetőségek biztosítása;
- a tanulási tevékenység időtartamát a gyermekek egyéni érdeklődése, képességei határozzák meg;
- a tanulást támogató környezet megteremtése;
- építés a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire;
- személyre szabott pozitív értékelés;
- azon készségek, képesség kialakítása, melyek az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget biztosítják.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- szívesen vesz részt a tervezett, szervezett, kezdeményezett, irányított játékokban, tevékenységekben;
- a tanuláshoz szükséges kompetenciái megfelelően fejlett;
- a nyitott, érdeklődő gyermek önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézésre képes, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés;
- megjelenik a tanulás alapját képző szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele;

- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van;
- kialakulóban van feladattudata, mely a feladatmegértésben, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg.

12. A gyermek fejlődésének nyomon követése

A gyermekek folyamatos megfigyelését, megismerését kiemelt feladatként kezeljük. Minden óvónő tudatosan figyel arra, hogy melyik gyermeket mely területen, milyen módszerrel kell fejleszteni ahhoz, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön. Arra törekszik, hogy a gyermeknek tervezett egyéni, differenciált, életkorának megfelelő feladat tudatos, pontos és képességfejlesztő legyen. A pedagógusok felelősséget éreznek és felelősséget vállalnak minden gyermek, minden területen történő fejlődéséért.

A jogszabály előírása szerint kötelező a gyermek értelmi-, beszéd- és mozgásfejlődésének eredményét rögzíteni szükség szerint, de legalább félévente. Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.

A gyermek és körülményeinek megismerése már a beiratkozást követő elbeszélgetéssel megkezdődik, majd folytatódik az óvodába kerülés előtti időszak feltárásával, anamnézis felvételével.

A gyermek fejlődésének mutatóit, valamint a Pedagógiai programunkban meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket, a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt az „Óvodás gyermekek fejlődésének nyomon követése” című dokumentumon folyamatosan rögzítjük és követjük az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

Gyermek fejlődésének nyomon követése:

- anamnézis;
- megismerésének, fejlődésének nyomon követése:
 - fiziológiai jellemzők, biológiai szükségletek,
 - érzelmi, akarati képességek,
 - motoros képességek (nagy- és finommozgások),
 - testséma, énkép,
 - értelmi képességek,
 - anyanyelvi képességek,
 - szocializációs képességek,
 - testi érettség;
- a megfigyelések elemzése, értékelése;
- a fejlesztésre irányuló tervek, feladatok, tevékenységek;
- szülői tájékoztatás: a szülők évente két alkalommal kapnak írásos és szóbeli tájékoztatást gyermekük fejlettségéről;
- összegző megállapítások, szülői tájékoztatás az iskolakészültségre vonatkozóan.

Amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait, a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait a gyermek személyiségdossierjében tároljuk.

13. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés folyamatának eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik.

Az iskolakezdéshez testi, értelmi és szociális érettség megléte szükséges, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán feltétele a sikeres, eredményes iskolai munkának. A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejletté, teherbíróvá válik. A megtanult mozgások tökéletesebbek, összerendezettebbek lesznek, jellemző a mozgáskombinációk megjelenése. Mozgása így kellően harmonikus, jól koordinált lesz, akárcsak kezének finommozgásai is. Erőteltjesen fejlődik mozgáskoordinációja és a finom-motorikus képessége. Állóképes, erős, mozgásában gyors, ügyes lesz, szervezete ellenállóbbá válik, ritkábban lesz beteg. Képessé válik szándékosan irányítani és befolyásolni mozgását, viselkedését, testi szükségleteit.

Fejletté válnak a gyermek motorikus képességei:

- Kondicionális képességek: a mozgásnak az energetikai feltételeit biztosítja, ezen belül kiemelten az állóképesség, mely a fizikai megterheléseknél a szervezet biológiai egyensúlyát hosszú időre biztosítja. E képességek légzési és keringési funkciók fejlesztését is szolgálják.
- Koordinációs képességek: jellegzetes elemét a szabályozási folyamatok alkotják. Térbeli tájékozódás, helyzetváltoztatás érzékelése és a mozgás megfelelő szabályozása, egyensúlyozó képesség, ritmus képesség. A kéz finom-motorikájának fejlettsége lehetővé teszi a finommozgások elvégzését.

Az iskolába készülő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri tájékozódásnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának. Az értelmileg egészségesen fejlődő gyermeknél a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés képessége, megnő a megőrzés időtartama. Megjelenik továbbá a szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik annak megosztása és átvitele. A cselekvő-, szemléletes- és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van. Környezetében egyszerűbb összefüggéseket fölismer.

Az óvodás kor végére a gyermek érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél. Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni. Minden szófajt használ. Különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot. Tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek). Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét. Érti és használja a különféle metakommunikációs jelzéseket. Intellektuális érzelmei differenciáltak.

Az iskolaérett gyermek elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról (név, lakcím, szülei neve, foglalkozása) és környezetéről (ismerje a napszakokat, évszakokat, ismerje szűkebb környezetét, az ott élő állatokat), mindezeket gondolati síkon is képes megfogalmazni, kifejezni. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait. Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek. Elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermek szociálisan is éretté válik az iskolára. A szociálisan érett gyermek egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.

Kedvező iskolai légkörben képes megfelelni a tőle elvárható alkalmazkodási szabályoknak. Nyitott, közvetlen társai és a felnőttek irányába. Szívesen vesz részt közös tevékenységekben. Azonos korú társaival tartalmas kapcsolatot alakít ki. Képes az együttműködésre, szerepek kiosztására, döntéshozásra. Saját és társai kiszolgálásában önálló. Egymással és a felnőttekkel szemben udvarias, türelmes. Az ismeretszerzési tevékenységhez szükséges tulajdonságok megléte jellemzi. Kialakul az együttműködés, a csoportmunka. A gyermeket egyre inkább jellemzi:

- a teljesítmény igény: a gyermekek tevékenységében egyre inkább elhatárolódik a játék a feladattól. Belső igényként jelentkezik, hogy elsajátítson valamit és ezzel létrehozson valamit.
- a feladattudat: a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok eredményes elvégzésében, nyilvánul meg. Az eredményességet segíti megfelelő munkatempója, kitartása, önállósága, önfegyelme, szükség szerink kreatív feladatvégzése (Belső szükségletének kielégítését képes késleltetni. Feladatvégzés közben figyelme kevésbé elterelhető, a véletlenszerű ingereknek képes ellenállni).
- a normakövetés: A valláserkölc normáihoz igazodó magatartás, társaikhoz való viszonyulás, segítőkészség, figyelmesség, türelem jellemzi a gyermek személyiségét.

Munkaképessége terén a szándékos figyelem, feladattudat, feladattartás, önálló helyzetmegoldásra való képesség jellemzi, továbbá a teljesítményen keresztül történő énérvényesítés, önállóság jelenik meg. A kijelölt feladatokat önállóan végzi. Nyitottá válik az új dolgok iránt, vagyis iskolás akar már lenni.

Közösségi magatartása kapcsán képessé válik az új iskolai csoportba beilleszkedni, alkalmazkodni új környezetéhez. Igényli a másokkal való kapcsolatteremtést, képes a felnőttekkel és kortársaikkal aktívan és eredményesen együttműködni. Ehhez elengedhetetlen a szabályokhoz való alkalmazkodása.

A kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelés célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése. Sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint. A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi vizsgálatát a Nevelési Tanácsadó szakemberei látják el. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériuma tükrözi a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben. A különleges gondozásra jogosult gyermekek a fejlettségüknek megfelelő intézményben kezdik meg iskolai életüket.

14. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

14.1. Gyermekvédelem az óvodában

Gyermekvédelmi munkánk célja a veszélyeztetett családok és az ott élő kiskorúak figyelemmel kísérése, a szülői felelősségtudat fokozása. Igyekszünk a családokkal közösen kiküszöbölni a veszélyeztető helyzetet. Felderítjük az újonnan felmerült veszélyeztetettségi eseteket. Körültekintő figyelemmel kísérjük az óvodába járó gyermekeket nap, mint nap. Intézményünk különös figyelmet szentel a gyengébbekre, és segíti a nehezebb körülmények között élőket.

Gyermekvédelmi tevékenységünk másik célja, az esélyegyenlőség megteremtése, azaz segítséget adni ahhoz, hogy a hátrányos vagy veszélyeztetett gyermek leküzdhesse azokat a hátrányokat, amelyek születésénél, családi, vagyoni helyzeténél, hátrányos nevelési környezetéből fakadóan vagy egyéb okoknál fogva fennállnak. Ennek érdekében pedagógiai eszközök és egyéb intézkedések segítségével biztosítjuk a fejlődésükhöz szükséges feltételeket, lehetőségeket, annak érdekében, hogy a gyermeki képességek, tehetségek kibontakoztatásra kerüljenek.

A gyermekvédelem fő feladata tehát a megelőzés. A prevenció során feltárjuk azokat az okokat és tényeket, amelyek akadályozhatják, veszélyeztethetik a gyermek fejlődését. A gyermekvédelmi tevékenység biztosítja a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, óvó-védő intézkedéseket tesz a rászorulóik érdekében. Minden pedagógus és óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése. Az óvodai gyermekvédelem célja továbbá a gyerekek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség megelőzése, illetve a veszélyeztetettség megszüntetéséhez segítségnyújtás, együttműködés a különböző szakemberekkel. A szociális hátrányok leküzdését, az esélyegyenlőséget az alábbi tevékenységi formákkal szolgáljuk:

- tehetséggondozó programok szervezése;
- szülők, családok életvezetési gondjainak segítése;
- hozzájárulás kirándulásokhoz, gyermekprogramokhoz;
- felvilágosító munka, a szociális hátrányok enyhítését segítő pályázatok figyelése, részvétel a pályázatokon.

Az óvoda biztosítja a gyermekek napközbeni ellátását, a nevelést-oktatást, az étkeztetést. Közreműködik a gyerekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik az alábbi szakszolgálatokkal, egészségügyi és karitatív szervezetekkel:

- Gyermekjóléti Szolgálat;
- Családsegítő Központ;
- Gyámügyi Igazgatás;
- Nevelési Tanácsadó;
- óvoda orvosa, védőnője;
- Pedagógiai Szakszolgálatok;
- karitászcsoportok.

Az óvoda az egyik legfontosabb társadalmi intézmény, ahol a gyermekek a nap jelentős részét töltik, így nem kell őket külön „felderíteni”, elérhetők, befolyásolhatók, segíthetők. Minden gyermekről többoldalú információhoz lehet jutni. A hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekek kiszűrhetőek a tünetek alapján (nem megfelelő viselkedés, elhanyagoltság, ruházat, higiénia, stb.). Az óvodai gyermekvédelem az első legfontosabb jelzőrendszer, hiszen a gyermek minden problémája itt érzékelhető először.

Az oktatási – nevelési intézmények feladata, hogy felismerje a problémát, keresse az okokat, nyújtson segítséget, illetve jelezzen az illetékes szakembernek. Ezt a tevékenységet a gyermekvédelmi felelős koordinálja. Folyamatos kapcsolatot tart a pedagógusokkal és a

különböző gyermekvédelmi szervezetekkel. A gyermekvédelem minden gyermekre kiterjedő gondoskodást jelent. Ezért óvodánk gyermekvédelmi felelőse a nevelési év folyamán minden egyes gyermeket figyelembe véve, fejlődését követve látja el feladatát és teszi meg a szükséges lépéseket. Ennek megfelelően az alábbiak a legfontosabb gyermekvédelmi intézkedések:

- a veszélyeztetett gyermekek helyzetének felmérése után intézkedési terv készítése, amennyiben szükséges;
- a veszélyeztetett gyermekekkel való foglalkozás;
- a többi gyermek veszélyeztetettségének megelőzése;
- nyilvántartási lap kitöltése, folyamatos ellenőrzés;
- minden munkatársat megismertetni az év elején a munkatervvel (határidők, felelősök, szervezeti formák, megjelölt feladatok);
- szülőkkel történő szoros kapcsolattartás:
 - a megfelelő családi nevelés erősítése;
 - a szülők gyermekük iránti felelősségérzetének kialakítására, megtartására törekvés;
 - beszoktatás alatt anamnézis felvétele a szülőkkel;
 - folyamatos, segítő együttműködés;
 - a gyermek elfogadásának segítése, bátorító nevelésre ösztönzés;
 - folyamatos családlátogatás probléma esetén;
 - a családok szociális különbségeiből adódó hátrányok kompenzálására törekvés;
 - fejlesztési tanácsok a sajátos nevelési igényű gyermekekkel való foglalkozáshoz (szülői igény esetén).

Hátrányos helyzetű gyermekek azok, akiknek alapvető szükségleteinek kielégítési lehetőségei korlátozottak. Családja, szűkebb társadalmi környezete az átlaghoz képest negatív eltérést mutat, elsősorban szociális, kulturális téren. Kialakulásához vezető tényezők lehetnek az alacsony jövedelmi, fogyasztási szint, a rossz lakáskörülmények, a szülők alacsony iskolázottsági, műveltségi szintje. Akiket a családi körülményeik, szociális helyzetük miatt a jegyző védelembe vett, illetve akik után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak. Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek azok, akiknek a törvényes felügyeletét ellátó szülője, illetve szülei legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be/ fejezték be sikeresen, továbbá azok a gyermekek, akiket tartós nevelésbe vettek.

Veszélyeztetett gyermekek, akik testi, lelki, értelmi, erkölcsi fejlődését a szülői vagy gondozói környezet nem biztosítja. Kialakulásához vezető tényezők a családjára, szűkebb társadalmi környezetére jellemző elhanyagoló nevelés, gondozás valamint a családban a devianciák halmozott előfordulása (alkohol, drog, brutalitás, bűncselekmény, stb.)

Az óvodás korú gyermekek családi helyzetét az alábbi szempontok szerint mérjük fel:

- óvodások száma, ezen belül a veszélyeztetettek száma;
- kiemelt figyelmet igénylő, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma;
- három vagy többgyermekes családban élők száma.

A gyermekek veszélyeztetettségének okait vizsgáló szempontok:

- Családi környezet
 - nevelési hiányosságok,
 - rossz lakásviszonyok,
 - egészségügyi okok,
 - a gyermeki személyiségben rejlő okok,
 - anyagi okok,
 - megromlott családi kapcsolat,
 - bűnöző családi helyzet,

- Családon kívüli környezet:
 - munkanélküliség,
 - váltakozó párkapcsolatok,
 - hajléktalanok, önkényes lakásfoglalók,
 - életvitel az utcán történik,
 - kéregetésre kényszerítés,
 - életvitel az italboltban történik,
 - pszichiátriai kezelés,
 - kábítószerelés.

14.2. Feladatok a gyermekvédelem területén

Az óvodapedagógusok feladatai:

- biztosítja a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, szükség esetén védő-óvó intézkedésre tesz javaslatot;
- a gyerekek elemi szükségleteinek (élelem, ruházat, játékeszközök, pihenés) és érzelmi biztonságának biztosítása, meglétének folyamatos figyelemmel kísérése;
- az egészséges fejlődésükhöz szükséges nevelési légkör kialakításának segítése a családon belül és a családon kívül;
- a gyermekek egészségi állapotának figyelemmel kísérése;
- a gyermekek szociális, szociokulturális hátterének megismerése, komplex állapotfelmérés elvégzése;
- szükség szerint környezettanulmány végzése családlátogatás alkalmával;
- hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet és veszélyeztetett helyzet felismerése, veszélyeztetettség jelzése a gyermekvédelmi felelősnek;
- hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek differenciált nevelése, fejlesztése;
- tehetségük kibontakoztatásának elősegítése, valamint hátrányos helyzetükből való felzárkóztatása;
- az integrált gyermekek nevelése során az önazonosság megőrzése, ápolása, erősítése, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségének, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmének biztosítása;
- érzelmi nevelés, szocializáció, az óvodai közösségbe való befogadás, beilleszkedés elősegítése;
- a nevelő-fejlesztő munka során mindig figyelembe veszik a gyerekek egyéni képességeit, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális hátterét;
- segélykérelmek támogatása és az ezzel kapcsolatos tanácsadás a család szociális és anyagi helyzetétől függően;
- a gyermekek fejlődésének figyelemmel kísérése, rendszeres óvodába járásának folyamatos ellenőrzése, szorgalmazása;
- a gyermeket veszélyeztető helyzetben minden pedagógusnak gyors és hatékony intézkedést kell tennie;
- rendszeresen tájékoztatja a szülőket az őket és a gyerekeket érintő kérdésekről, jelzi, ha a gyermek viselkedésében problémát észlel;
- a család sajátosságaihoz illesztett segítségnyújtás alkalmazása;
- közreműködik az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében.

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- minden esetben a gyermekek érdekeinek képviselője!;
- általános prevenciós tevékenységek;

- nevelési év elején a hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekek családi helyzetét felméri és nyilvántartja, tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi tevékenységről;
- nyilvántartja a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekeket, feljegyzi az intézkedéseket, eredményeket, ellenőrzi a nyilvántartásba vétel, illetve megszüntetés okait;
- évente kötelező a gyermekvédelmi program elkészítése, gyermekvédelmi ismeretek karbantartása, bővítése;
- a gyermeket veszélyeztető okok felderítése (gyermek személyisége, családi háttere, környezete, baráti- és kortárs kapcsolatai);
- ha szükséges végezzen többszöri családlátogatást, nyújtson nevelési segítséget, illetve adjon tanácsot, valamint hívja fel a szülők figyelmét a gyermek fejlődésére;
- részt vesz a Családsegítő szolgálat megbeszélésein;
- koordinálja a probléma kezelését, feljegyzi a családokkal kapcsolatos intézkedéseket;
- folyamatosan tájékoztatja az óvoda igazgatóját;
- szükség szerint környezettanulmányt végez a csoportos óvodapedagógussal;
- a szociális ellátások számba vétele;
- javaslatot tesz a különböző segélyezési formákra;
- javaslatot tehet gyermekpszichiátriai vizsgálatra, vagy irányíthatja a gyermeket Nevelési Tanácsadóba;
- folyamatos kapcsolatot tart a Nevelési tanácsadóval;
- ha a szülő nem együttműködő, és a gyermek érdekében tett javaslatot nem fogadja el, vagy egyszerűen pedagógiai eszközökkel nem képes a hatások megelőzésére a gyermek érdekében intézkedhet, elsősorban a Gyermekjóléti Szolgálat felé és azzal együttműködve;
- az intézmény gyermekvédelmi munkáját értékeli, segítséget ad az óvodapedagógus ez irányú munkájához;
- a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változásáról a kollegákat tájékoztatja;
- rendszeres tanácsadás szülőknek, pedagógus kollégáknak;
- ismerteti a szülőkkel azokat a támogatási lehetőségeket amelyek segítik a rászoruló családokat a gyermekek eltartásában és nevelésében;
- figyelemmel kíséri a nevelőszülőnél élő, volt állami gondozott gyermekek fejlődését, és az óvodából iskolába kerülők további életútját;
- rendszeresen figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változásait, a fenntartó kapcsolódó rendeleteit, és azt az igazgató tudomására hozza;
- az intézményekben jól látható helyen közzé teszi a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmények címét és telefonszámát;
- összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvodapedagógusok között;
- részt vesz a gyermekvédelmi munka intézményi ellenőrzésében, értékelésében és minőségbiztosításban, mint az igazgató szakembere.

Az igazgató feladatai:

- a gyermek mindenekfelett álló érdekének érvényesítése és az érvényesítés ellenőrzése;
- a törvények és rendeletek naprakész ismerete, alkalmazása, a munka hozzáigazítása;
- a gyermekvédelmi tevékenységhez a feltételek biztosítása: gyermekvédelmi felelős megbízása; feladatok, kompetenciák meghatározása nevelőtestületi szinten;
- figyelemmel kíséri, koordinálja és ellenőrzi az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát;
- a gyermekvédelmi feladatok megszervezése és ellátása;

- biztosítja a gyermekekkel kapcsolatos adatok védelmét;
- kapcsolat felvétele az illetékes gyermekvédelmi és családsegítő szervezetekkel;
- gondoskodik a gyermekvédelmi felelős továbbképzéséről;
- írásban tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi felelős és a családsegítő személyéről és elérhetőségéről;
- rendszeres támogatás iránti kérelmekről a gyermekvédelmi felelőssel, a családsegítővel és az érintett óvodapedagógusokkal folyamatosan egyeztet és megfelelő intézkedéseket tesz;
- óvodáztatási támogatással kapcsolatos feladatok ellátása;
- étkezési kedvezmények meghatározása a törvényi jogszabályoknak és az önkormányzati rendeleteknek megfelelően, ezek dokumentálása;
- bizalomelvű kapcsolat kiépítése a családokkal;
- a veszélykerülő magatartási formák, technikák megismertetése a gyermekekkel és a szülőkkel;
- a gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén szükség szerint segítséget nyújt (gyámhatóság, gyermekvédelmi szakemberek);
- azon szülők felszólítása írásban, akiknek hátrányos helyzetben levő gyermeke nem látogatja az óvodát;
- segítségére van a szülőknek problémáik megelőzésében és megoldásában;
- a problémás esetek továbbítása a megfelelő fórumok felé;
- együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel:
 - Gyermekjóléti-, Családsegítő Szolgálat (a szülők támogatása, erőforrásainak feltárása);
 - Védőnői hálózat (a gyermekek óvodai beíratásának támogatása; korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás);
 - szakmai szakszolgálat (konzultációk a gyermek fejlődéséről, fejlesztési terv közös kidolgozása, szolgáltatások biztosításának megtervezése és biztosítása).

15. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése, fejlődését segítő feladatok

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

- a különleges bánásmódot igénylő gyermek:
 - sajátos nevelési igényű gyermek (SNI);
 - beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek (BTMN);
 - kiemelten tehetséges gyermek;
- a gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos (HH) és halmozottan hátrányos (HHH) helyzetű gyermek.

15.1. Sajátos nevelési igényű gyermek

Sajátos nevelési igényű gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi- vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjában meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, terapeuta segíti. Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítjuk mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

A differenciálás értelmezésünk szerint azt jelenti, hogy mindenki a maga módján, a maga ütemében, a maga képességei szerint a lehető leginkább tudjon kibontakozni, fejlődni.

Az integrációt az inkluzív pedagógiai gyakorlat azon részeként valósítjuk meg, amely a többségtől bármilyen szempontból eltérő egyének elfogadását és a többséggel történő együttnevelését jelenti.

A gyerekeket arra neveljük, hogy fogadják el, tolerálják a kiemelt figyelmet igénylő társaikat, a gyengébbekhez való közeledés és segítőkészség természetes legyen számukra.

Célunk:

- a sajátos nevelési igényű gyermekek alkalmazkodó képességének, önállóságának, együttműködésének fejlesztése, integrált óvodai csoportok keretén belül;
- hátrányok csökkentése;
- a gyermekben rejlő tanulási potenciálok kihasználásával a problémamegoldó képességre nevelés;
- a lassabban fejlődő részképesség funkciók lehető legkorábbi és leghatékonyabb fejlesztése, a gyermekek életminőségének javítása.

Feladatunk:

- befogadó szülői környezet kialakítása;

- a napi életritmusba a segítő, speciális tevékenységek beépítése, melyek a gyermek felzárkóztatását segítik elő;
- a sajátos nevelési igényű gyermekek képességeket és készségeket befolyásoló pszichikus funkcióinak fejlesztése szakemberek segítségével;
- speciális módszerek, terápiás eljárások, technikák szakszerű megválasztása és azok alkalmazásával a kognitív képességek fejlesztése;
- differenciált, a szükségletekhez igazodó segítségnyújtással képességfejlesztés, a hiányosan működő képességek kialakítása, fejlesztése, esetleg korrekciója valamennyi területen;
- a gyermek fejlesztéséhez egyéni fejlesztési terv, egyénre szabott fejlesztőprogram készítése szakvélemény alapján, szakember segítségével;
- a fejlesztésben közreműködő pedagógusnak félévente legalább egy alkalommal rögzíteni kell a fejlesztését eredményét;
- interperszonális kapcsolatok alakítása;
- olyan modell nyújtása, amely pozitív irányba befolyásolja a gyermek fejlődését;
- mindezekkel a harmonikus személyiségfejlődés elősegítése.

15.1.1. A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek fejlesztésének elvei, feladatai

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával. A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen. További feladat megelőzni a teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex – pedagógiai-gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi – szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

15.1.2. A beszédfigyatékos (nyelvfejlődési és beszédzavar) gyermek fejlesztésének elvei, feladatai

Beszédfigyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. A beszédfigyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok,

orrhangzós beszéd), illetve a beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik.

Beszéd fogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében (szegényes szókincs, grammatikai fejletlenség), a beszédszerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága), a beszédszervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképességzavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján. A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyék lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is.

Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában. A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését. A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

Azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

15.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Ha a gyermek beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd fejlesztő tevékenykedtetést biztosítunk számára fejlesztő pedagógus vezetésével a szakértői véleményben megfogalmazottak szerint, továbbá az alábbiak a feladataink:

- az egyénre jellemző pozitív tulajdonságokra építve a személyiség komplex fejlesztése;
- az alkalmazkodó képességük, önállóságuk, együttműködésük fejlesztése;
- egyénre szabott fejlesztő programok készítése;
- a gyermekek egyenetlen fejlődéséből adódó teljesítménykülönbségek felismerése, differenciált tevékenykedés, esetenként felzárkóztatás és tehetséggondozás együttes alkalmazása;
- a szülő-pedagógus partneri viszony kiépítése érdekében a szülők felkészítése, segítése.

15.3. Kiemelten tehetséges gyermek

Kiemelten tehetséges gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Az óvodáskorú gyerekeknél tehetségre irányuló hajlamról, tehetségigéretről beszélhetünk, melyek korán megmutatkozhatnak (művészi és pszicho-motoros képességek, zenei képességek, rajzkészség, stb.).

Nagyon fontos alapelvünk: a tehetségígéretes óvodás elsősorban gyermek, éppen ezért feladatunk, hogy élménydús környezetet teremtsünk óvodásainknak. Tehetségfejlesztés megalapozása, érzelmi alapok lerakása, lehetőségek felkínálása a feladatunk.

Tehetséggondozó tevékenységünk során a gazdagítás, dúsítás módszerét alkalmazzuk. Programjainkat valamennyi gyermekünk számára kínáljuk, nem alkalmazzuk a kiválasztás módszerét, ugyanakkor nagy figyelmet fordítunk a kisgyermek egyéni képességeit figyelembevevő differenciált fejlesztésre.

A gyerekek adottságai a megfelelő környezeti hatások (család, óvoda, társak) által fejlődnek képességekké, esetleg tehetséggé.

A tehetségígéretes gyermek jellemzői:

- érdeklődő, kritikus, gyorsan tanul, elvont dolgok iránt érdeklődik, elmélyült, egyenlőtlen fejlődés jellemzi, energikus;
- átlag feletti általános képességű (pl. jó memória, fejlett anyanyelvi képesség);
- átlagot meghaladó speciális képességek (pl. nyelvi, zenei, matematikai-logikai, vizuális-téri, testi-mozgásos, szociális);
- kreatív (pl. eredetiség, rugalmasság, probléma iránti érzékenység);
- feladat iránti elkötelezettség (pl. érdeklődés, versenyszellem, kitartás, emocionális stabilitás), azaz a hajtóerő, motiváció.

A tehetségígéretes gyermekek felfedezésének módjai közül az esetmegfigyelés és személyes megfigyelés módszereit alkalmazzuk, igazodva az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságaihoz.

Feladatunk:

- a tehetségterület azonosítása, felismerése, rögzítése;
- sokféle tevékenységek kínálata, ezzel segítve a gyermekeknek érdeklődési irányaik megismerésében;
- segíteni, hogy felszínre kerüljenek a gyermekek adottságai, képességei;
- a gyermek pozitív én-tudatának kialakítása és erősítése;
- a tehetségígéretes gyermek erős oldalának, differenciált feladatokkal, játékokkal történő fejlesztése;
- a harmonikus személyiségfejlődés érdekében a tehetségígéretes gyermek tehetséggel összefüggő gyenge oldalának erősítése (pszichomotoros és érzelmi – akarat-életlenség);
- az elfogadó légkör, tág cselekvési szabadság, gazdag tapasztalások biztosítása (párhuzamos tevékenységek, rugalmas napirend, szabad játék);
- a tehetségfejlesztő programok megszervezése, az óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel;
- komplexitás, az egész személyiség fejlesztése;
- folyamatos bátorítás, ösztönzés, motiváció;
- a fejlődés folyamatos nyomon követése – a fejlesztés mindig a gyermek egyéni tempójához, fejlettségi szintjéhez igazodva történik;
- pedagógusok továbbképzésének biztosítása e területen;

- partneri kapcsolat tehetségfejlesztési szakértővel a tehetségígéretes gyermek fejlesztésének érdekében;
- a szülők tájékoztatása és megnyerése a közös munka érdekében.

15.4. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmozottan hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az előző három pontban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll, vagy nevelésbe vett gyermek.

A hátrányos helyzetű gyermekek iskolai beilleszkedésének és sikerességének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatás. A sikeres iskolakezdéshez nélkülözhetetlen alapvető készségek megfelelő fejlesztésének színtere az óvoda, ahol – az agyi érési folyamatok lezárulásáig – megterhelés nélkül, játékos eszközökkel és módszerekkel hatékonyan tudunk fejleszteni. A hátrányos helyzetű családok gyermekei kognitív fejlődésükben öt éves korukra lényegesen elmaradnak a kedvezőbb körülmények között élő társaiknál. Tudatos óvodapedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy ezeket a hátrányokat óvodai nevelésünk során csökkenteni tudjuk. Kiemelt jelentősége van a szülőkkal történő együttműködésnek, mely a kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg. Az együttműködés során az óvodapedagógusoknak és a fejlesztő pedagógusnak – helyzetüknél és képzettségüknél fogva – kiemelt szerepük és felelősségük van. Szeretetteljes, biztonságos, az egyéni különbségeket toleráló légkörben, ésszerű korlátokkal minden gyermeknek esélyt adva saját erősségeik felismerésére és a sikerélményre. Elfogadjuk és tiszteletben tartjuk a másságot, erre neveljük gyermekeinket is. Az embernek önmagával harmóniában kell élnie. Ennek feltétele, hogy testileg-lelkileg egészséges legyen: meg tudja őrizni, helyre tudja állítani jó közérzetét, stabilizálni, védeni tudja önmagát: optimális legyen személyiségének működése, fejlődése. E funkció, e célok eredményes és hatékony szolgálata azt feltételezi, hogy képes lesz a személyes érdekeket szolgáló döntéseket meghozni, azokat végrehajtani és megvalósítani.

A személyre szóló nevelés végső célja az önfejlesztő személyiség, az önfejlesztésre nevelés. Ez magában foglalja az önállóságra nevelést, az egyéniségfejlesztést és az én, a személyes tudat kialakulásának, fejlődésének segítségét. Óvodai nevelésünk célja e képességek megalapozása.

A társadalmi tendenciák azt mutatják, hogy a gyermekek egyre több negatív hatásnak, veszélynek vannak kitéve. Ezért óvodánkban a szociálisan hátrányos körülmények között élő gyermekek problémáit igyekszünk kezelni, törekszünk a veszélyeztetettségük megelőzésére,

illetve megszüntetésére. A rossz anyagi helyzetben levő, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére kedvezményes étkeztetést biztosítunk, fokozottan védjük jogaikat, rendszeres kapcsolatot tartunk a gyermekek szüleivel, megoldási lehetőségeket keresünk az időszakos nehézségek (tüzelő, meleg ruha, élelmiszer hiánya) megszüntetésére a helyi karitatív szervezetekkel együttműködve.

A fenti feladatok összefogását az igazgató által megbízott gyermekvédelmi felelős végzi.

Az óvodapedagógusok feladatai:

- a szociális képességek fejlesztése;
- kommunikációs képességek fejlesztése;
- a kötődés képességének fejlesztése, melynek gazdagsága, ereje és minősége meghatározza a szociális életminőséget, a szociális viselkedést, és a személyiség szociális fejlődését;
- az önbizalom és az önbecsülés fejlesztése;
- szókincs, nyelvi kifejező készség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése;
- az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés;
- korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazása;
- differenciálás;
- szülőkkel való partneri együttműködés;
- a gyermekek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi (fogászat, szemészet, fülészet, ortopédia) vizsgálat kezdeményezése;
- a szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés;
- a tanulási képességek megalapozása;
- a tanulás és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése;
- a család szokásainak és értékrendjének megismerése, megértése;
- a család erőforrásainak feltárása.

16. A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, szociális hátrányok enyhítését segítő feladatok, tevékenységek

A veszélyeztetett, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű, a pszichés fejlődési zavarokkal és egyéb fejlődési rendellenességi zavarokkal küzdő gyermekeknek is joga van egyéni fejlődési sajátosságaihoz igazodó pedagógiai környezethez. Óvodánkban, mint nevelési intézménynek kiemelt feladata az egyenlő bánásmód elvének megvalósítása és az esélyegyenlőség biztosítása, ezért fokozott figyelemmel kísérjük a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek körülményeit, szociális problémáit és az ehhez kapcsolódó fejlesztő tevékenységeket. Elengedhetetlen olyan támogató lépések, szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik a meglévő hátrányokat és előmozdítják a sikeres iskolakezdést. Az esélyegyenlőség előmozdítása tehát konkrét, a hátrányok kiegyenlítését segítő intézkedések végrehajtásával érhető el.

Fontos a gyermek napi tevékenységének nyomon követése, a magatartás, viselkedés gyors változásának felismerése, esetleges sérülések észlelése. Figyelmeztető jelzés a társas kapcsolatokban megjelenő helytelen magatartás, viselkedési rendellenesség, a pszichés fejlődés zavara. Szükség esetén szakembertől kell diagnózist, módszertani útmutatást kérni a megfelelő intézkedések, tennivalók megállapításához. A jogi és szociális, szolgáltató és információs rendszer kiépítése elengedhetetlen feltétele annak, hogy az esélyegyenlőség megfelelően érvényesüljön gyermekeink érdekében.

Az esélyegyenlőségi terv szorosan kapcsolódik a gyermekvédelmi tervhez, annak alapvető részét képezi.

Intézményünk kialakítja:

- az egyenlő bánásmód elvét;
- az emberi méltóság tiszteletben tartását;
- a megkülönböztetés tilalmát;
- a társadalmi szolidaritás kialakítását.

Célunk:

- megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelés a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére;
- gyermekközpontú, családtámogató szemlélet kialakítása;
- csökkenjen a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek körében az SNI minősítés;
- megfelelő időben kezdhessék meg iskolai tanulmányukat.

Az óvoda felelőssége és intézkedési kötelezettsége:

- a gyermek felvétele előtt tájékoztatni kell a szülőt arról, milyen személyi, tárgyi feltételekkel, pedagógiai eszköztárral rendelkezik az intézmény, hol van az egyéni adottságokból eredő hátrányok kiküszöbölésének realitása, esélye;
- az óvodás gyermek egyéni fejlesztési tervéhez igazodó szakszerű ellátási feltételek biztosítása a teljes óvodai nevelés időtartama alatt, különös figyelemmel az iskola előkészítés feladataira;
- tájékoztatási és intézkedési kötelezettség mindazok felé, akiknek a gyermek sajátos helyzetéből adódóan nyilvántartási és intézkedési kötelezettsége esélyjavító feltételei vannak, lehetnek.

Esélyegyenlőséget és szociális hátrány enyhítését biztosító intézkedések:

- diszkrimináció mentesség megvalósítása, hátrányaik csökkentése, jogaiknak védelme;
- a családok szociális életének nyomonkövetése, rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel;

- tájékoztatjuk a rászoruló gyermekek családját az étkezési és egyéb támogatások lehetőségéről az aktuális jogszabályoknak megfelelően;
- szakértői bizottság vizsgálatának elindítását kezdeményezzük szükség esetén; felülvizsgálatot követően, lehetőségeinknek megfelelően biztosítjuk a további nevelésüket, gondozásukat;
- nyomon követjük az óvodaköteles gyermekek rendszeres óvodába járását, szükség esetén megtesszük a mindenkor jogszabályban megfogalmazott lépéseket;
- nevelésükhöz szükséges tárgyi és környezeti feltételeket, lehetőségeinkhez mérten biztosítjuk.

A fenti feladatok összefogása az igazgató által megbízott gyermekvédelmi felelős feladata, aki folyamatosan kapcsolatot tart a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat szakembereivel, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat ellátó más személyekkel, intézményekkel és a hatósággal, valamint védőnővel, gyermekorvossal.

17. A katolikus óvoda nevelési munkájának ellenőrzése, értékelése

E tevékenység fő feladata a pedagógiai programunk funkcionális működésének vizsgálata, a pedagógiai program és a megvalósulás összehasonlítása, a feltételrendszer átgondolása.

Célja a visszacsatolás, a változások érzékelése a kiinduláshoz képest, esetleges termódosítás vagy megerősítés, az elmozdulás szükségességének feltárása. Mindezt a gyakorlati pedagógiai munka segítése, fejlesztése érdekében kell elvégezni.

Az ellenőrzés lehetőséget ad az elismerésre és a jutalmazás módszerének alkalmazására.

Az ellenőrzés folyamata információk gyűjtésével kezdődik, az információk elemzésével folytatódik, majd a következtetések levonásával végződik. Az ellenőrzésre vonatkozó szempontokat az éves és az ötéves önértékelési program, valamint a Munkaterv tartalmazza.

Alapvető ellenőrzési terület az óvoda pedagógiai programjának megvalósulása, beválása.

Az intézményi szintű ellenőrzésért az igazgató a felelős.

Az óvodában folyó pedagógiai munka ellenőrzésének adminisztrációs alapját az óvoda dokumentumai képezik. Első számú szakmai dokumentuma a pedagógiai program, amely éves szintre bontva a Munkatervben realizálódik.

A csoportokban folyó pedagógiai munka ellenőrzésének adminisztrációs alapját a csoportnaplók, az óvónők által készített éves tervek, fejlesztő tervek, a folyamatos feljegyzések, a családlátogatások feljegyzései, a gyermekek fejlődéséről készült jegyzetek alkotják.

Az ellenőrzéshez szükséges információk alapja az óvónőkkel folytatott beszélgetések, nevelési helyzetekben alkalmazott eljárásaik megfigyelése, a gyermekekről szerzett ismereteik és problémaérzékenységük.

A gyermekek viselkedése tükrözi az óvónő munkáját. Az óvónő-gyermek kapcsolatán múlik az óvodában eltöltött idő hasznossága. Minden gyermek megkülönböztetett figyelmet vár el óvónőjétől. Az odaadó, bizalmat sugárzó óvónőhöz ragaszkodnak a gyerekek, jól érzik magukat, vidámak, mozgékonyak.

Másik jelzőrendszer a szülő. Ha nyugodt lelkiismerettel távozik reggel az óvodából, ha szívesen támogatja gyermeke óvónőjét munkájában, ha a szülői értekezletek népszerűek, ha a szülők nyitottak és közvetlenek, akkor jól működik a nevelői partnerkapcsolat. Szívesen kapcsolódnak be az óvoda tervező, szervező munkájába.

Az értékeléshez beszerezzük a partnereink értékelését, valamint elégedettségének mérését.

A csoportlátogatások és az azt követő megbeszélések alkalmat és lehetőséget adnak az önelemző, önértékelő megnyilvánulásra, az időtálló értékek megfogalmazására, a példaértékű óvónői magatartás megerősítésére.

Óvodánkban az ellenőrzés feladata a nevelőmunka minőségjegyeinek, célszerűségének vizsgálata. Az eredményekből levont következtetéseket felhasználjuk a további nevelési feladatok kijelöléséhez.

Az ellenőrzés tudatos, tényszerű, objektív, így érhetjük el, hogy a kívánt eredményt a teljesítmény alapján mérhető hatékonyságot elérje. Az önálló munkájáért felelősséget vállaló igényes óvodapedagógusnak, elengedhetetlen az önellenőrzés, az óvodapedagógus társak napi munkájának megismerése céljai eléréséhez.

A nevelői szabadság azt jelenti, hogy a közösen kialakított értékek, szabályok, kötétségek betartásával az óvodapedagógus egyéni sajátosságaiból eredően sokféleképpen valósíthatja meg az óvodánkban elfogadott pedagógiai programot. A választott módot az igazgató tiszteletben tartja. A szabadság nem jelent szabadosságot. Az ellenőrzésben, értékelésben alapvető a kölcsönös bizalom a munkatársak között.

A nevelés átszövi a teljes óvodai életet, ezért az ellenőrzést, értékelést is ugyanazokon a területeken végezzük:

- pedagógiai gyakorlat (nevelési program tervezése és megvalósítása, éves munkaterv végrehajtása, nevelési-oktatási követelmények, az óvodai nevelés területei, tevékenységformák, tartalmi eszközök, kapcsolattartás más intézményekkel),
- a gyermek fejlődése, alapkészségek szintje (megfigyeléseink rögzítése a gyermekek egyéni fejlődési lapjain).

Folyamatosan ellenőrizzük, értékeljük a nevelés folyamatosságát, valamint az egyéni életkornak és sajátosságoknak megfelelő nevelési feladatok egymásra épülését. Évente felülvizsgáljuk és igazítjuk a törvényi változásokhoz a programunk tartalmát, belső logikai rendszerét.

Ennek megfelelően vizsgáljuk:

- a tervezett tartalom, a tevékenységek mennyire illeszkednek a korosztályhoz, és az egyéni sajátosságokhoz;
- a tervezett és az elért feladatokat;
- a végrehajtás menetét, igényességét, minőségét;
- az eredményhez vezetett szervezeti körülményeket, a kapcsolatrendszerek működési intenzitását;
- a program és a feltételek összhangját.

Az ellenőrzés célja minden esetben a jobbá tétel.

18. Befejező gondolat

Pedagógiai programunk célja, hogy elősegítse és gyümölcsözővé tegye óvodánk munkáját. Megszerkesztésében figyelembe vettük városunk sajátosságait és azt a társadalmi, szellemi, erkölcsi környezetet, amelyben gyermekeink és családjaik élnek. Reméljük, hogy a programunkban megfogalmazott elvek szerint végzett nevelőmunka nem csupán a szakmai igényeket elégíti majd ki, hanem hathatósan segíti a gyermekek, szüleik és egész családjuk hitben való növekedését, egyházunkhoz való szorosabb kapcsolatának kialakulását, illetve megerősödését.

„Minden gyermek üzenet az emberiség számára: Isten szeret bennünket.

Gyermekeket nevelni - Istennel való találkozás.

Jézus azt mondta: aki egyetlent is befogad a legkisebbek közül, engem fogad be.“

Böjte Csaba

19. Érvényességi rendelkezések

A pedagógiai program a fenntartó jóváhagyásával válik hatályossá.

A pedagógiai program érvényességi ideje: 2025. szeptember 1-jétől visszavonásig.

Ezzel egyidejűleg az előzőleg kiadott pedagógiai program hatályát veszti.

Érvényes az intézmény egész területén és a szervezett külső helyszíni tevékenységeken, rendezvényeken.

A nevelői közösség a pedagógiai programot minden évben, illetve a törvényi változás, újabb rendelet, fenntartói elvárás alkalmával felülvizsgálja és szükség szerint módosítja azt.

A módosítás szükséges akkor is, amikor a nevelés folyamata megkívánja a belső átalakítást, ártértékelést, vagy a nevelőtestület többsége javasolja azt.

A programmódosítás előterjeszthető írásban az óvoda igazgatója, vagy nevelőtestülete felé.

A pedagógiai programot módosítás esetén az igazgató a döntést követő 15 napon belül köteles a fenntartó felé jóváhagyás céljából előterjeszteni.

A közérdekből nyilvános dokumentumok hozzáférhetősége, hivatalos tárolási helye, ahol nyomtatott formában megtekinthetők az intézményben: az iroda. Elektronikus formátumban pedig az óvoda honlapján (napsugarovoda-bgy.hu) érhető el.

Az abban foglaltakról az igazgatótól tájékoztatás kérhető.

Óvodánk pedagógiai programjáról az újonnan felvételt nyert gyermekek szülei részére az első szülői értekezleten tájékoztatást adunk.

20. Legitimációs záradék

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet, valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet életbe lépésével szükségessé vált felülvizsgálatot és módosításokat a Napsugár Katolikus Óvoda Pedagógiai Programjában a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 26. § (1) bekezdése alapján az igazgató a nevelőtestület bevonásával végrehajtotta.

Balassagyarmat, 2025. augusztus 12.

igazgató

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 63. § (1) bekezdés f) pontja alapján a pedagógust megillető jog szerint, a nevelőtestület részt vett a Napsugár Katolikus Óvoda Pedagógiai Programjának felülvizsgálatában és módosításában, annak elfogadásában és értékelésében, gyakorolta a nevelőtestület tagjait megillető jogokat.

Balassagyarmat, 2025. augusztus 12.

nevelőtestület képviselője

A Napsugár Katolikus Óvoda Szülői Szervezete a Napsugár Katolikus Óvoda módosított Pedagógiai Programját a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 122. § (9) bekezdésében meghatározott módon megismerte. A benne foglaltakkal kapcsolatos véleményét az Intézmény igazgatójának kifejtette, véleményezési jogával élt és azt elfogadásra javasolta.

Balassagyarmat, 2025. augusztus 18.

Szülői Szervezet képviselője

A Napsugár Katolikus Óvoda módosított Pedagógiai Programját a Fenntartó (Szent Mihály Intézményfenntartó – 2600 Vác, Migazzi tér 5.) megismerte, véleményezte és a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 26. § (1) bekezdése és 83. § (2) bekezdés g) pontja alapján jóváhagyta.

Vác, 2025. augusztus "21".

EKIF főigazgató

